

Kevytyrittäjyys – perinteisen työelämän haastaja

Mateusz Osiński

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Amk-opinnäytetyö

2021

Liiketalouden koulutusohjelma

Tiivistelmä

Tekijä Mateusz Osiński
Tutkinto Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyön nimi Kevytyrittäjyys – perinteisen työelämän haastaja
Sivu- ja liitesivumäärä 70 + 0
<p>Kevytyrittäjyys on trendikäs sana, jolla ei ole vakiintunutta merkitystä Suomessa eikä kyseistä termiä tunnisteta lainsäädännössä. Tämä antaa eri viranomaistahoille sekä palveluntarjoajille mahdollisuuden määritellä kevytyrittäjyys-termiä, miten näkevät sen itselleen parhaaksi. Kevytyrittäjyys on osa kasvavaa itsensä työllistäjien heterogeenistä joukkoa, johon kuuluu lisäksi muun muassa yksinyrittäjiä, ammatinharjoittajia, freelancereita ja apurahansaajia.</p> <p>Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona Administer Oyj:lle, joka on mukana mahdollistamassa ja kehittämässä Yrittäjän Polku -palvelua. Opinnäytetyön tietoperusta ja tulokset tuovat esille laajan datan työmarkkinoiden muutoksesta ja trendeistä eri osa-alueilla sekä itsensä työllistäjien ja etenkin kevytyrittäjien asemasta työmarkkinoilla. Tietoperustan ja tulosten avulla on myös tarkoitus hahmottaa työmarkkinoiden nykyhetken tilanne ja antaa osviittaa mahdollisista tulevaisuuden näkymistä.</p> <p>Tietoperustassa käsitellään työmarkkinoiden ja työnteon muutosta sekä niiden trendejä 2000–2020 välisenä aikana. Tietoperustassa käydään läpi myös itsensä työllistäjien ja laskutuspalvelun käyttäjien rakenteita ja tulotasoa sekä kevytyrittäjyyden historiaa ja sen kasvua. Tämän jälkeen esitellään yksityisen elinkeinoharjoittamisen hallinnollisia vaiheita, niin sanotun perinteisen laskutuspalvelutoimintamallin ja OP Kevytyrittäjä -palvelun ominaisuuksia sekä kevytyrittäjän sosiaaliturvaa.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena käyttäen avointa haastattelumenetelmää haastatteleamalla kuutta alan asiantuntevaa henkilöä. Viisi haastattelua käytiin etänä ja yksi haastattelu toteutui kasvotusten. Haastattelut litteroitiin ja litteroitu aineisto teemoitettiin ydinsanojen ja -ajatusten esille saamiseksi sekä tarkasteltiin niiden välisiä yhteyksiä.</p> <p>Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miksi kevytyrittäjyys on hankala aihe yhteiskunnan, lainsäädännön, työttömyysturvan ja yrittäjän eläkevakuutusjärjestelmän toimivuuden kannalta sekä miten työmarkkinoiden muutos ja erinäiset trendit vaikuttavat kevytyrittäjyyteen. Tutkimuksessa käy myös ilmi, miten kevytyrittäjyyttä pitäisi tulkita ja minne se voisi asemoitua erilaisten työnteon tapojen sekaan.</p> <p>Tutkimuksesta selvisi, että kevytyrittäjyys on osa muuttuvan työelämän kokonaisuudesta, ja että työllisten jakaminen perinteisesti palkansaajiin ja yrittäjiin ei enää toimi halutulla tavalla. Eri työmuotojen yhdisteltävyys, alustatalouden yleistyminen ja perässä laahaava lainsäädäntö eivät välttämättä toimi keskenään kovin hyvin.</p> <p>Oma kokemukseni kevytyrittäjyydestä, ammatinharjoittamisesta ja taloushallinnosta toi työhön korvaamattoman lisän käytännön kokemuksesta, syvällisestä osaamisesta ja puoleuttomasta näkemyksestä.</p>
Asiasanat Kevytyrittäjyys, itsensä työllistäminen, yksinyrittäjyys, laskutuspalvelut, työmarkkinat, sosiaaliturva

Sisällylys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus	3
1.2	Keskeiset käsitteet	3
1.3	Toimeksiantajan esittely ja tutkimuksen merkitys heille	4
1.4	Aiheen valinta ja oma kokemus.....	4
2	Muuttuvat työmarkkinat ja kevytyrittäjyyden asemoituminen.....	6
2.1	Työmarkkinoiden muutos 2000-luvulla	7
2.2	Itsensätyöllistäjien rakenne ja tulotaso	10
2.3	Laskutuspalvelun käyttäjien rakenne ja tulotaso.....	14
2.4	Kevytyrittäjyyden historia ja kasvu.....	17
3	Kevytyrittäjyys	20
3.1	Yksityinen elinkeinonharjoittaja	20
3.1.1	Starttiraha	20
3.1.2	Y-tunnuksen perustaminen, kauppa-, ennakkoperintä- ja alv-rekisteri.....	20
3.1.3	Kirjanpitovelvollisuus, tilinpäätös ja maksuliikenne	21
3.1.4	Arvonlisävero	22
3.1.5	Verotus ja veroilmoitus	23
3.1.6	Toiminnan lopettaminen	24
3.2	Kevytyrittäjä – laskutuspalvelun käyttäjä	24
3.3	OP Kevytyrittäjä – yksityinen elinkeinonharjoittaja.....	26
3.4	Työntekijä vai näennäisyrittäjä	28
4	Kevytyrittäjän sosiaaliturva	30
4.1	Yrittäjän eläkevakuutus eli YEL-vakuutus.....	31
4.2	Työttömyysturva.....	35
4.2.1	Yrittäjän työttömyyskassa.....	35
4.2.2	Palkansaajasta yrittäjäksi ja jälkisuojapäiväraha	37
4.3	Työterveyshuollon järjestäminen ja muut vakuutukset.....	37
5	Tutkimuksen toteutus	39
5.1	Tutkimusotteen valinta ja aineiston keruumenetelmät	39
5.2	Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi	40
6	Tutkimustulokset	42
6.1	Muuttuvat työmarkkinat ja kevytyrittäjyyden asemoituminen	42
6.2	Kevytyrittäjyys-termin määrittely.....	45
6.3	Kevytyrittämisen vahvuudet	46
6.4	Kevytyrittämisen heikkoudet.....	48
6.5	Kevytyrittämisen mahdollisuudet.....	51
6.6	Kevytyrittämisen uhat.....	52

7	Pohdinta.....	55
7.1	Johtopäätökset.....	55
7.2	Tutkimuksen luotettavuus	56
7.3	Jatkotutkimukset	57
7.4	Opinnäytetyöprosessin arviointi	57
7.5	Oma oppiminen ja ammatillinen kehittyminen	58
	Lähteet	59

1 Johdanto

Kevytyrittäjyys on tällä hetkellä trendikäs sana, joka on kaikkea muuta kuin vakiintunut Suomen markkinoilla. Sanan käyttötarkoitusta mutkistaa se, että kevytyrittäjyys-termiä käytetään puhujan mukaan eri merkityksissä. Tämän lisäksi Suomen lainsäädäntö ei kyseistä termiä tunnista, mikä mahdollistaa sen, että eri viranomaistahot tulkitsevat kevytyrittäjyys-termiä, miten näkevät sen itselleen parhaaksi.

Suomessa on tällä hetkellä tarjolla kahdenlaista kevytyrittäjyystoimintamallia: niin sanottu perinteinen toimintamalli, jossa yksityinen henkilö on laskutuspalvelun käyttäjä ja toimii yrittäjämäisesti ilman omaa Y-tunnusta, sekä toiminimeen perustuva toimintamalli, jossa palvelun käyttäjälle luodaan oma Y-tunnus, jolloin hänestä tulee yksityinen elinkeinonharjoittaja. Nämä oleellisesti toisistaan eroavat kevytyrittäjyyspalvelut asettavat palvelun käyttäjän juridisesti aivan eri tasolle – laskutuspalvelun käyttäjä on yrittäjämäisesti toimiva palkansaaja, kun taas toisen kevytyrittäjyyspalvelun käyttäjästä tulee lainsäädännössä tunnistettava aito yrittäjä. Molemmat kevytyrittäjät silti solmivat toimeksiantosopimuksen työn tilaajan kanssa.

Työelämän murroksesta löytyy läjäpäin artikkeleita, kirjoja ja haastatteluita, kuinka esimerkiksi työsopimuksista siirrytään hiljalleen toimeksiantosopimukseen (Aaltonen 2018, 144–149) ja ulkoistamisen trendi on viime vuosina vahvistunut liike-elämässä (Sekki & Härkönen 2020, 9). Ihminen joutuu myymään tuntejaan, tuotteitaan ja viime kädessä itseään samaan aikaan ottaen osan yrittäjäriskistä harteilleen (Arola & Hackman 2016, 18; 124) sekä hyväksymään työmarkkinoilla tapahtuvaan palkkadevalvaatioon (Rope 2020, 21–23).

Muutos on tietenkin yhdelle itsensä työllistävälle mahdollisuus ja toiselle uhka (Issakainen 23.7.2021), sillä Harni & Pyykkösen (2017, 120–123) mukaan yrittäjyysnormi jakaa ihmiset menestyjiin ja luusereihin. Teknologinen kehitys on mahdollistanut työn tekemisen uusin tavoin niin nopealla vauhdilla, että lainsäädäntö ja sosiaaliturva laahaavat perässä (Alanko-Kahiluoto 14.6.2021; Rope 24.5.2021). Tietotekniikan vakaa ja eksponentiaalinen kehitys, digitalisoituminen, innovaatioiden ja erilaisen datan yhdisteltävyys, tekoäly sekä koneoppiminen on mahdollistanut Pulkan (2017, 13–14) mukaan digitaalisen vallankumouksen.

Osa-aikatyösopimusten ja yksinyrittäjien määrä on kasvanut tasaisesti vuosien 2000–2020 aikana. Kuitenkin tilastollisesti työnteon tavoissa on itseasiassa tapahtunut verrattain vähän muutoksia näiden vuosien aikana. (Pärnänen 8.10.2021.) Laskutuspalveluyritysten

kattojärjestö Uusi työ ry:n puheenjohtaja Joonas Tuompo uutisoi, että Suomessa on jo lähes 180 000 rekisteröitynyttä laskutuspalvelun käyttäjää (FREE.fi 2021), ja että heidän määränsä on kasvanut tasaisesti viime vuosien ajan (Uusi työ ry s.a.). Ilmiö ei ole uniikki ainoastaan Suomessa, vaan se on jo laajasti levinnyt ympäri maailman. Suomen Yrittäjien kartoittaessa laskutuspalvelutoiminnan laajuutta vuonna 2013, huomasi järjestö sen olevan maailmanlaajuinen 49 maassa, joista 24 oli Euroopassa. Pelkästään Yhdysvalloissa laskutuspalveluyrityksiä oli silloin 700. (Rope 2020, 144).

Kevytyrittäjien asema viranomaistahojen ja lainsäädännön edessä on kaikkea muuta kuin selvä ja yksinkertainen. Vuonna 2016 hallituksen esitys muutti työttömyysturvalakia siten, että itsensäyöllistäjät luettiin työttömyysturvassa heti yrittäjiksi, mikäli yrittäjäyystoiminta nähtiin päätoimisena. Lakia muutettiin hieman 2017 ja työvoimahallinto ei enää katso itsensäyöllistäjien yritystoiminnan päätoimisuutta neljän ensimmäisen kuukauden ajan toiminnan aloittamisesta työttömänä työnhakijana. (Alanko-Kahiluoto 2018, 119–121).

Kevytyrittäjäyys on osa itsensäyöllistämisen kasvavaa trendiä. Alustalouksien yleistyminen mahdollistaa lisätienestien ansaitsemisen, mutta sirpaloi yhdenjaksoista työskentelytapaa. Sivutoiminen yrittäjäyys on yleistymässä, mutta ansiosidonnainen sosiaaliturva huomioidaan vain päätoimisen työn ansioiden mukaan. Kevytyrittäjäyystoimintamuotojen välillä on eroavaisuuksia esimerkiksi verotuksessa ja vastuissa, mutta sosiaaliturvassa heidät nähdään yrittäjinä. Lainsäädännössä henkilö luetaan joko työntekijäksi tai yrittäjäksi, vaikka muuttuvassa työelämässä yhä useampi saa toimeentulonsa eri lähteistä eri ansaitsemisen muotoina samaan aikaan, vuorotellen tai peräkkäin.

Rakkaalla lapsella on monta nimeä: kevytyrittäjä, Y-tunnukseton kevytyrittäjä, Y-tunnuksellinen kevytyrittäjä, kevytyrittäjä Y-tunnuksella, kevytyrittäjä ilman Y-tunnusta, kevytyritys, kevytyrittäjäyyspalvelu, toiminimi-kevytyrittäjä ja toiminimiyrittäjäyys. Itsensä työllistämisen, yksinyrittäjäyys ja kevytyrittäjäyys ovat vain osa työntekemisen muutosta, joka on tapahtumassa tällä hetkellä.

Koska kevytyrittäjäyys on markkinointitermi (Antti Sekki 26.5.2021), pyrin rajoittamaan termin käyttöä epäselvyyksien poistamiseen. Jotta opinnäytetyö olisi mahdollisimman selvä, viitataan tästä eteenpäin kevytyrittäjäyden toimintamallit ominaan:

1. Laskutuspalvelun käyttäjä eli yrittäjämäisesti toimiva itsenäinen palkansaaja
2. OP Kevytyrittäjä eli digitaalisen tilitoimiston käyttäjä

Termillä kevytyrittäjä viitataan tässä työssä kaikkiin yrittäjäyystoimintaa harjoittaviin henkilöihin laskutuspalvelumallista riippumatta ja termillä kevytyrittäjäyys viitataan koko työntekemisen muotoon.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus

Opinnäytetyön tavoitteena on esitellä Suomen markkinoilla esiintyvää kevytyrittäjyys-termiä ja tuoda esille tämän työn tekemiseen liittyvät toimintatavat ja eroavuudet toisistaan. Tarkoituksena ei siis ole määritellä kevytyrittäjyys-termin käytön oikeellisuutta – sen tekevät markkinat yksin tai ehkä lainsäädäntö joskus tulevaisuudessa. Tietoperustassa esitellään työmarkkinoiden trendejä 2000-luvulla, yksityisen elinkeinonharjoittajan hallinnollisia vaiheita, kevytyrittäjyyttä sekä kevytyrittäjän sosiaaliturvaa. Empiirisessä osiossa käydään läpi kevytyrittäjyyteen liittyvät epäkohdat, sen hyvät ja huonot puolet, työelämän muutoksen mahdollisuudet ja riskit sekä vastataan kysymykseen, miksi tämä uusi työnteon malli on yhteiskunnallisesti hankala aihe. Tarkastelen kevytyrittäjyyttä kevytyrittäjän näkökulmasta.

Tutkimus rajataan Suomessa asuvaan ja toimivaan itsensä työllistävään henkilöön, joka laskuttaa asiakkaitaan laskutuspalveluyrityksen kautta tai toimii ammatinharjoittajana digitaalisen tilitoimistopalvelun kautta joko sivu- tai päätoimisesti, ilman palkattua henkilöstöä, eikä harjoita luvanvaraista elinkeinotoimintaa tai tavarakauppaa, ja yritystoiminta on mahdollista hoitaa yhdenkertaisella kirjanpitolavalla.

1.2 Keskeiset käsitteet

Opinnäytetyön keskeiset käsitteet ovat itsensä työllistäjä, kevytyrittäjyys, laskutuspalveluyritys ja yksityinen elinkeinonharjoittaja.

Pärnänen ja Sutela (2014, 7) määrittelevät itsensä työllistäjän henkilöksi, joka on yksinyrittäjä, ammatinharjoittaja, freelancer tai apurahansaaja, eikä hänen tarvitse työllistyä oman Y-tunnuksen kautta. Maatalousyrittäjät ovat oma ryhmä eivätkä kuulu tässä tutkimuksessa itsensä työllistäjiin. Yksinyrittäjä on henkilö, joka työskentelee Y-tunnuksen kautta yksinään ilman ulkopuolisia työntekijöitä, mutta jolla voi olla osakekumppaneita. Ammatinharjoittaja työskentelee toiminimellään ilman omaa kiinteää pistettä myyden omaa osaamista.

Kevytyrittäjyys on tapa laskuttaa omista töistä ilman juoksevia kuluja ulkoistamalla lakisääteiset velvoitteet ilman oman yrityksen perustamista. Tietyssä tapauksessa kevytyrittäjyys on tapa toimia yksityisenä elinkeinonharjoittajana ulkoistamalla yrittäjyyden hallinnolliset tehtävät digitaalisen tilitoimiston kautta.

Laskutuspalveluyritys on kevytyrittäjyyden mahdollistaja, joka hoitaa laskutuspalvelun käyttäjän sekä hänen toimeksiantajansa rahaliikenteen. Laskutuspalveluyritys maksaa käyttäjälleen palkkaa, pidättää veroprosentin suuruisen ennakon sekä saattaa hankkia

käyttäjälleen tapaturma- ja vastuuvakuutuksen. Laskutuspalveluyrityksen tehtävänä on hoitaa byrokraattiset asiat ja paperityöt laskutuspalvelun käyttäjän puolesta.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja on henkilö, jolla on Y-tunnus, mutta vastaa taloudellisesti itse yrityksen veloista ja vastuista. Kirjanpidollisesti henkilökohtainen ja yrityksen omaisuus ovat kuitenkin erillään. Yksityinen elinkeinonharjoittaminen on kevyt tapa harjoittaa yrittäjyyttä ilman yhtä pakottavaa lainsäädäntöä kuin esimerkiksi osakeyhtiöllä.

1.3 Toimeksiantajan esittely ja tutkimuksen merkitys heille

Opinnäytetyö on tehty toimeksiantona taloushallintoyritys Administer Oyj:lle. Administer on kotimainen, vuonna 1985 perustettu sähköisiin taloushallinnon palveluihin erikoistunut auktorisoitu tilitoimisto, joka palvelee yli 4 500 asiakasta 23 eri toimipisteellä ympäri Suomen. Yritys osa Administer Group konsernia, joka työllistää yhteensä yli 600 työntekijää ja jonka liikevaihto oli 44 miljoonaa euroa vuonna 2020. Administer omistaa ja kehittää omaa verkkoselainpohjaista kirjanpito-ohjelmaa eFinaa.

Yrittäjän Polku on Administerin ja sen yhteistyökumppaneiden yhteinen palvelu yrittäjäksi aikoville tai yrityksen jo perustaneille. Siellä yrittäjä löytää saman Polun varrella kaikki tarvitsevansa työkalut yrityksen perustamiseen, taloushallinnon ylläpitämiseen sekä vakuutusten valitsemiseen. Administer tarjoaa kokonaisvaltaisen taloushallinnon palveluita, Accountor Finago kirjanpito-ohjelmiston ja LähiTapiola vakuutukset. Polku-palvelun toteutuksesta vastaa TietoEVERY. Yrittäjän Polussa voi perustaa kevytyrityksen, toiminimen sekä osakeyhtiön. Yrittäjän Polun asiakkaaksi pääsee, vaikka yritys olisikin jo perustettu.

Opinnäytetyö auttaa toimeksiantajaa ymmärtämään kevytyrittäjyys-termiä sekä työntekeymisen muutoksen kokonaiskuvan 2000-luvulla. Parhaimmillaan opinnäytetyö auttaa toimeksiantajaa kehittämään palvelujaan vastaamaan nykyajan ja tulevaisuuden tarpeisiin parantamalla asiakastyytyväisyyttä, palvelun laatua, yhteistyökumppanuuttaan ja tulostaan.

1.4 Aiheen valinta ja oma kokemus

Vuoden 2020 alussa maailman valloittanut pandemia iski tapahtuma-alaan ja päätti opintojen ohella mahdollistamat keikkatyöni. Kaikki keikkatyöt loppuivat kuin seinään ja jouduin miettimään vaihtoehtoja reittiä ansiotuloihin. Minulla on pitkä pyöräilytausta ja minua oli jo hetken aikaa kiinnostanut polkupyöräruokalähettien työnkuva ja koko ruoantointusala. Toimin nopeasti, allekirjoitin toimeksiantosopimuksen, hain firman lämpölaukun

ja pyöräilypaidan, ryhdyin laskutuspalvelun käyttäjäksi ja suoritin ensimmäisen ruokatoimintukseni maaliskuussa. Kevytyrittäjyydestä olin toki kuullut aikaisemmin, mutta sen toimintamalli tuli tutuksi vasta toimeksiantosopimusta tehdessä.

Syksyllä 2020 aloitin viiden kuukauden työharjoitteluni kirjanpitäjänä Administerilla ja sen päättyessä minulle ehdotettiin osa-aikaista työsopimusta viimeisten AMK-kurssien ohelle sekä kokoaikaista kesätyötä. Tässä kohtaa olin jo tutustunut Yrittäjän Polku -palveluun sekä alustavasti sopinut opinnäytetyön toimeksiannosta ja aiheesta Administerin kanssa. Ehdotin siis oman yrityksen perustamista Yrittäjän Polussa ja vaihtamista työsopimuksen toimeksiantosopimukseen. Neuvottelut tuottivat tulosta, sillä maaliskuussa 2021 ryhdyin myymään työtuntejani ostopalveluna ja samalla siirryin kevytyrittäjistä ammatinharjoittajaksi. Pääsin seuraamaan yrityksen perustamisvaiheet ja rekistereihin ilmoitukset Yrittäjän Polku -palvelun henkilöstön näyttämänä. Loput yrittäjyyden velvoitteista ja yrittäjän vastuista jäivät minulle.

Tämä kokonaisuus antoi minulle täysivaltaisen kuvan kevytyrittäjyydestä, sen erilaisista toimintamalleista, yrittäjyydestä yleisesti, kirjapito-ohjelman käytettävyydestä asiakkaan silmin sekä yksityisen elinkeinonharjoittajan kirjanpidosta ja verotuksesta. Kaiken lisäksi kevytyrittäjyys on erittäin ajankohtainen aihe, joka pyörii mediassa koko ajan. Tämän takia opinnäytetyö on kiinnostava omasta sekä toimeksiantajan mielestä. Opinnäytetyötä kirjoittaessa toimeksiantosopimus on edelleen voimassa ja kehittyminen kirjanpitäjänä ja taloushallinto-osaajana jatkuu.

2 Muuttuvat työmarkkinat ja kevytyrittäjyyden asemoituminen

2000-luvun alussa Peter Vesterbacka kysyi Teknillisen korkeakoulun 300 henkilön seminaarissa, että kuinka moni voisi ajatella yrittäjyyttä. Vain pienen kourallisen verran käsiä nousi pystyyn. Nykyään kun sama kysymys esitetään luennoilla, niin asetelmat ovat kuulijoiden kesken päinvastaiset. Asennoituminen yrittäjyyteen on 2000-luvulla muuttunut radikaalisesti. (Nordnet Suomi 7.10.2021, 9–10 min.) Tulevaisuuden tutkijat ovat ennustaneetkin, että vuoteen 2040 mennessä jopa 60 prosenttia suomalaisesta työvoimasta olisi yrittäjiä tai freelancereita ja loput perinteisiä palkansaajia (Sekki & Härkönen 2020, 9).

Yrittäjyyskasvatus tuotiin suomalaiseen yhteiskunnalliseen ja koulutuspoliittiseen keskusteluun 1980-luvun loppupuolella nykyisen Elinkeinoelämän keskusliiton toimesta ja sitä alettiin soveltaa tiettyihin opetussuunnitelmiin 1990-luvulla (Pyykkönen 2014, 101). Vuonna 2004 opetusministeriö käynnisti yrittäjyyskasvatuksen toimenpideohjelman, jonka seurauksena yrittäjyyden sisältöjä laajennettiin ja muutettiin osaksi koko koulutusta (Harni & Pyykkönen 2017, 110). Yrittäjyyden eetosta halutaan osaksi jokaisen yksilön elämäntaakasta (Pyykkönen 2014, 104).

Yrittäjyyskasvatuksen tehtävänä on opettaa ihminen muun muassa oma-aloitteiseksi, yritteliääksi, kriittisesti ajattelevaksi, vastuulliseksi toimijaksi ja itseohjautuvaiseksi. Yrittäminen ei siis ole yrityksen pyörittämistä vaan eräänlainen elämäntapa. (Pyykkönen 2014, 103; Harni & Pyykkönen 2017, 116–117.) Tällaista elämäntapaa voi kutsua sisäiseksi yrittäjyydeksi, joka on vakiintunut termi palkkatyötä tekeväälle henkilölle. Tämä henkilö suhtautuu työhönsä intohimoisesti nähden vaivaa työnantajan ja itsensä kehittämisen eteen. (Sekki & Härkönen 2020, 28.)

Yrittäjyyskasvatus on saanut myös kritiikkiä sen siirtäessä riskejä ja työmarkkinoiden muutoksia niin sanotun yrittäjäkansalaisen päälle. Tämän henkilön pitäisi osata olla henkisesti tarpeeksi vahva kestämaan niitä olemalla kuitenkin joustava ja määrätietoinen uransa suhteen. Yrittäjämäisen toimintatavan varjopuolena ovat yksilötasolla esimerkiksi uupumus, kuuliaisuus ja ”luuseriuden” kokemus. Vastuu onnistumisesta siirtyy yksittäisille henkilöille ja yrittäjyysnormi jakaa ihmiset menestyjiin ja luusereihin. (Pyykkönen 2014, 93–112; Harni & Pyykkönen 2017, 120–121.)

Tiukentuvan kilpailun myötä yritykset ulkoistavat henkilöstöään pienempien kustannusten ja riskien toivossa ostaen tarvittavia työtunteja henkilöstövuokrausyrityksestä tai itsensätyöllistäjältä itseltään (Rope 2020, 20–21). Maria Löfgrenin (2018, 158–160) mukaan vakiintuneen ja kokoaikaisen palkkatyön tarve ei kuitenkaan katoa. Kun työssä korostuu erikoistuminen ja harvinainen osaaminen, on tärkeää, että ihmiset sitoutuvat työhönsä pitkäksi

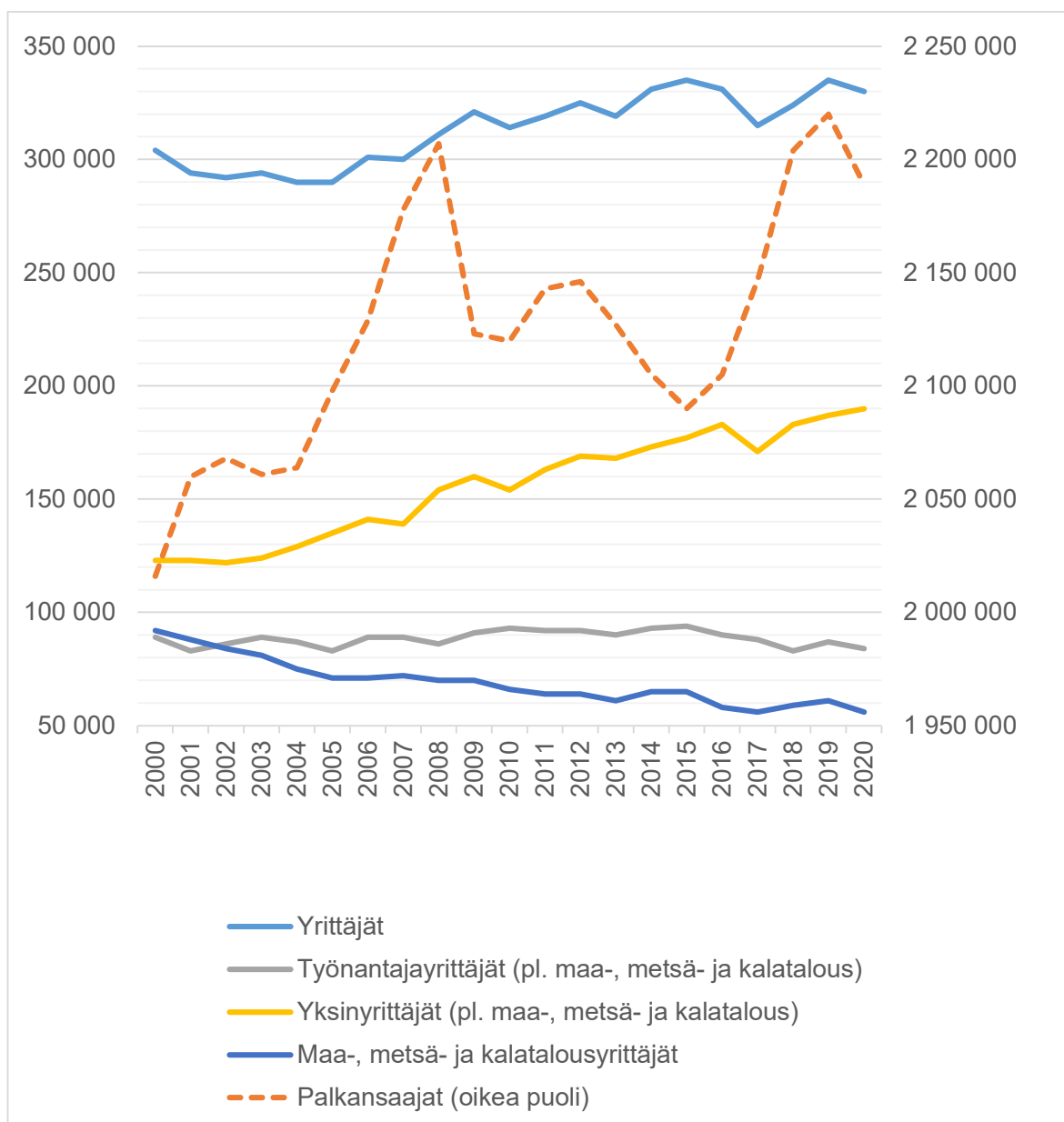
aikaa kerrallaan. Työmarkkinoilla tämä näkyy työsopimuksen ehdoissa, jossa työntekijää pyritään pitämään yrityksen palkkalistoilla esimerkiksi kilpailukieltosopimuksella, joka ulottuu työsuhteen päättymisenkin jälkeen. (Löfgren 2018, 158–160.)

Valtaosa alustoista on perustettu vasta 2010-luvulla (Sekki & Härkönen 2020, 26) Sutelan (17.4.2018) blogin mukaan alustatyö on tullut jäädäkseen. 2020-luvusta ennustetaankin asiantuntijuuden alustataloutta. Alustataloudet mahdollistavat yrittäjyyden ja omien ideoiden testaamista entistä helpommin ja ketterämmin (Sekki 6.9.2021). Kuitenkin Nuutisen (2017, 55) mukaan teknologian kehittyessä digitaalisten alustojen markkinoille tulo yleistää keikkatöiden tekoa ja haurastuttaa työntekijöiden oikeuksia. Monet alustayritykset kiertävät sopimusehdoillaan työlainsäädäntöä ottamatta työntekijää työsuhteeseen vaan määrittelemällä työn suorittajan itsenäiseksi yrittäjäksi (Nuutinen 2017, 56, 72–74).

Matalapalkkaisempien töiden lisääntyminen on uuden työelämän ehtojen mukaista kehitystä, joka digitalisoituvassa ja globalisoituvassa maailmassa herättää huolta. Keskiluokkaiset työpaikat ovat katoamassa ja työmarkkinat polarisoituvat. Huippuosajille on entistä suurempi kysyntä entistä suuremmilla työkorvauksilla. (Arola & Hackman 2016, 173.) Pärnäsén ja Sutelan (2014, 62–63) mukaan syyt osa-aikaiseen itsensä työllistämiseen ovat kokoaikatyön puutteellisuus (28 %), opiskelu (10 %), lasten tai omaisen hoito (8 %), terveydelliset syyt (11 %) sekä muu syy (43 %), kuten oma valinta tai osa-aikaeläke.

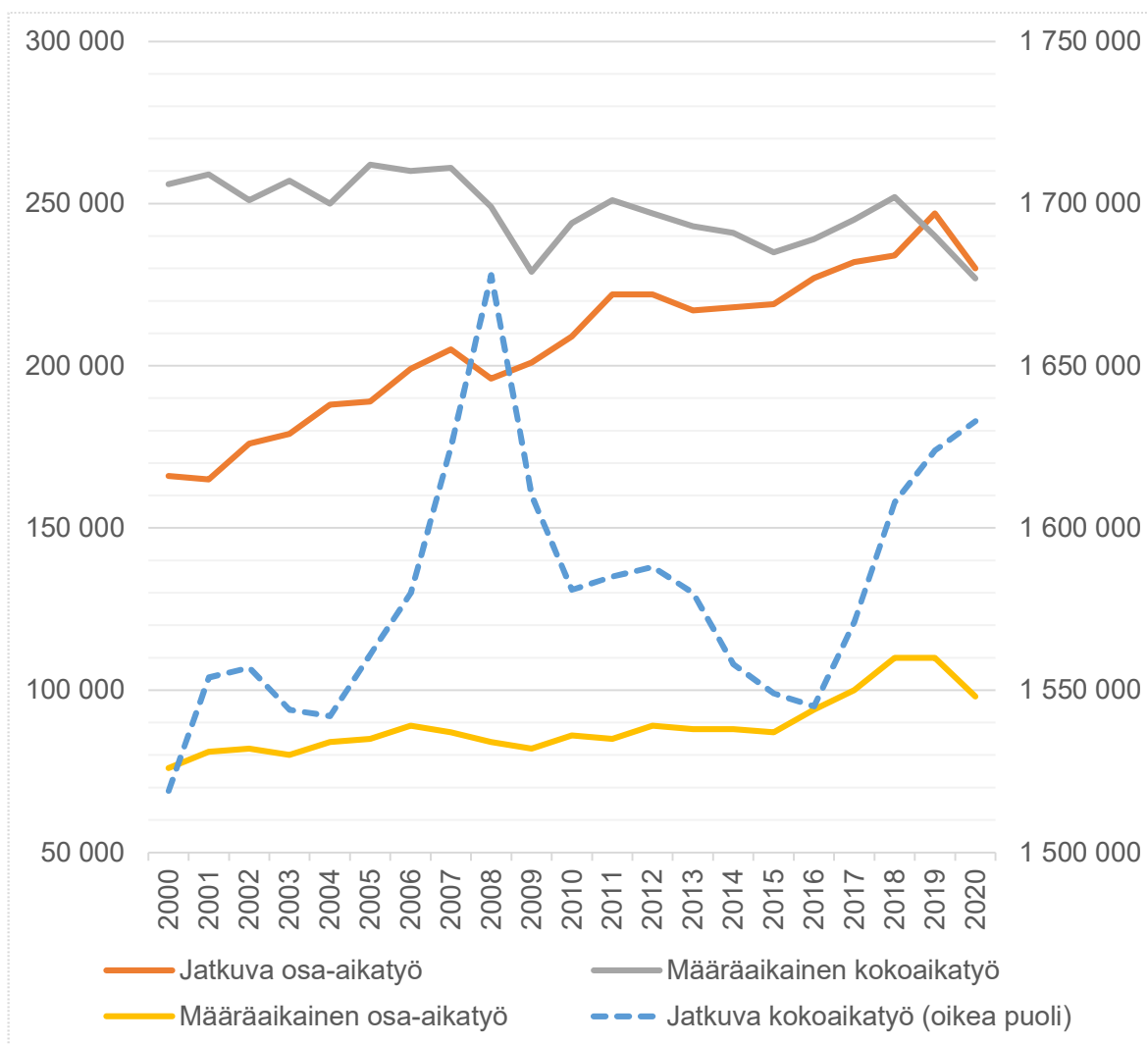
2.1 Työmarkkinoiden muutos 2000-luvulla

Kuvasta 1 nähdään, yrittäjien kokonaismäärä on kasvanut vain hieman 2000-luvulla 304 000 henkilöstä 330 000 henkilöön. Yrittäjyyden sisällä on kuitenkin tapahtunut rakenteellista muutosta. Alkutuotantoyrittäjien määrä on laskenut 92 000 henkilöstä 56 000 henkilöön, mutta muiden alojen yksinyrittäjien määrä on kasvanut 123 000 henkilöstä 190 000 henkilöön. Palkansaajien määrä on kasvanut 2 016 000 henkilöstä 2 189 000 henkilöön ja työnantajayrittäjien määrä on laskenut hitusen 89 000 työnantajayrityksestä 84 000 työnantajayritykseen.

Kuva 1. Palkansaajien ja yrittäjien määrä, 15–74-vuotiaat, 2000–2020 (Tilastokeskus 2021a)

Tarkasteltaessa tarkemmin palkkatyösuhdetyyppejä kuvassa 2, voidaan huomata, että osa-aikatöiden määrä on nousevassa trendissä. Määräaikaisten osa-aikatöiden määrä on kasvanut 76 000 kappaleesta 98 000 kappaleeseen ja jatkuvien osa-aikatöiden 166 000 kappaleesta 230 000 kappaleeseen. Määräaikaisten kokoajatöiden trendi on hieman laskeva 256 000 kappaleesta 227 000 kappaleeseen ja jatkuvien kokoajatöiden määrä on noussut 1 519 000 kappaleesta 1 633 000 kappaleeseen. Kokoajatöiden suhteet ottivat kovaa iskua vuoden 2008 finanssikriisissä, eivätkä ole päässeet samoihin lukumääriin tähän päivään asti.

Kuva 2. Palkansaajat työsuhteen tyypin mukaan, 15–74-vuotiaat, 2000–2020 (Tilastokeskus 2021b)

Tilastokeskuksen (2019) työvoimatutkimuksen mukaan vuonna 2018, noin 106 000 palkansaajalla oli nollatuntisopimus, joista 77 prosenttia työskenteli osa-aikaisesti. Vuonna 2014 nollatuntisopimusten määrä oli 89 000 (Tilastokeskus 2019).

Taulukko 1 esittää vuosien 2000 ja 2020 eri työnteon muotoja, niiden määrää, osuutta kaikkien työllisten määrästä ja eri työnteon muotojen reaalista sekä suhteellista muutosta työllisten määrään nähden. Huomionarvoista on se, että 20 vuoden aikana työllisten osuus on noussut 8,22 prosenttia 192 000 henkilöllä. Suhteutettuna työllisten kasvavaan lukumäärään nähden alkutuotantoyrittäjien määrä on pudonnut suhteellisesti 43,75 prosenttia, yrittäjäperheenjäsenten 38,40 prosenttia ja muiden alojen työnantajayrittäjien 12,79 prosenttia, mutta muiden alojen yksinyrittäjien määrä on kasvanut 42,74 prosenttia. Palkkatyön puolella jatkuva koko-aikatyö on pienentynyt 0,66 prosenttia ja määräaikainen koko-aikatyö 18,06 prosentin verran, kun taas jatkuva osa-aikatyö on kasvanut 28,03 pro-

senttia ja määräaikainen osa-aikatyö 19,15 prosenttia. Tarkasteltaessa työllisyysrakenteen muutosta, työnteon muotojen rakenne ei ole kuitenkaan muuttunut läheskään niin radikaalisti, mitä suhteelliset muutokset antavat ymmärtää. Työnmuotojen muutokset ovat olleet enimmillään 2,25 prosenttiyksikön luokkaa.

Taulukko 1. 15–74-vuotiaiden työllisten työnteon muotojen määrä, osuus ja muutos kaikista työllisistä vuosina 2000 ja 2020 (Tilastokeskus 2021a; 2021b)

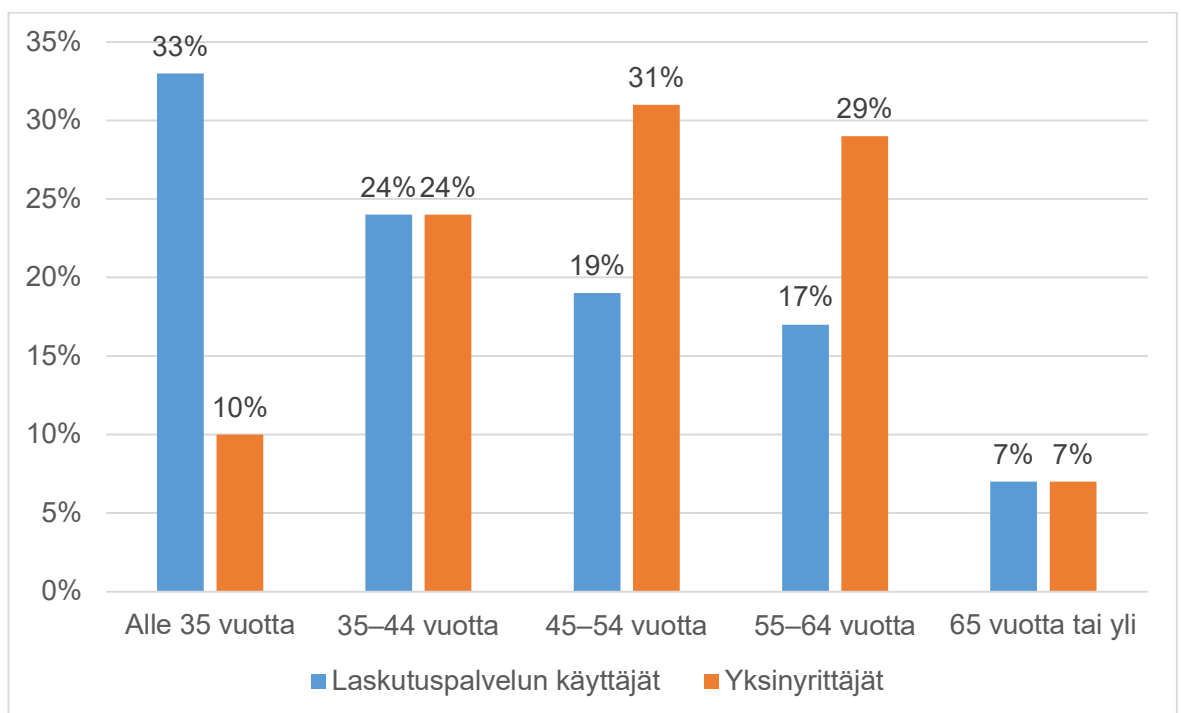
Työnteon muoto	2000	2020	2000 (%)	2020 (%)	Muutos (%-yks.)	Muutos (%)
Jatkuva kokoaikatyö	1 519 000	1 633 000	65,03	64,60	-0,43	-0,66
Määräaikainen kokoaikatyö	256 000	227 000	10,96	8,98	-1,98	-18,06
Jatkuva osa-aikatyö	166 000	230 000	7,11	9,10	1,99	28,03
Määräaikainen osa-aikatyö	76 000	98 000	3,25	3,88	0,62	19,15
Palkkatyö yhteensä	2 017 000	2 188 000	86,34	86,55	0,21	0,24
Alkutuotantoyrittäjät	92 000	56 000	3,94	2,22	-1,72	-43,75
Yrittäjäperheenjäsenet	15 000	10 000	0,64	0,40	-0,25	-38,40
Muiden alojen työnantajayrittäjät	89 000	84 000	3,81	3,32	-0,49	-12,79
Muiden alojen yksinyrittäjät	123 000	190 000	5,27	7,52	2,25	42,74
Yrittäjät yhteensä	319 000	340 000	13,66	13,45	-0,21	-1,51
Työlliset yhteensä	2 336 000	2 528 000	100,00	100,00	-	8,22

Tarkastelemalla kokonaiskuvaa ja olettamalla, että yksityiset elinkeinonharjoittajat eivät ole laskutuspalvelun käyttäjiä, voidaan todeta, että osa- tai kokoaikaisesti työskenteleviä muiden alojen yksinyrittäjiä ja laskutuspalvelun käyttäjiä Meri Raijaksen (5.10.2021) artikkelin mukaan oli vuonna 2020 yhteensä 234 300. Tämä on noin 9,27 prosenttia työllisistä ja kyseisessä luvussa ei ole laskettu mukaan ilman omaa Y-tunnusta työskenteleviä freelancereita eikä apurahansaajia, jotka työskentelevät oman verokortin kautta. Laskentatapoja on useita ja laskentatavan mukaan itsensäyöllistäjien kategoriaan saattaa lukeutua Suomessa jopa 350 000–500 000 henkilöä (Rope 2020, 43; Sekki & Härkönen 2020, 9). Luvussa 2.4 esitellään tarkempia lukuja kevytyrittäjyydestä.

2.2 Itsensäyöllistäjien rakenne ja tulotaso

Kevytyrittäjyyttä ei tilastoida erikseen Tilastokeskuksessa, joten sitä ei näy työvoimatutkimuksissa (Uusi työ ry 2020; Pärnänen 8.11.2021). Koska kevytyrittäjyys on osa itsensäyöllistäjien ryhmää (Hellstén 31.5.2021), esitellään myös itsensäyöllistäjien ja yksinyrittäjien tilastoja vertailupohjaksi Uusi työ ry:n keräämien kevytyrittäjyyskyselyiden tueksi.

Hämeenniemi, Hellstén ja Ketvel (2019, 8) tekivät Suomen Yrittäjille vuonna 2019 Yksinyrittäjäkyselyn, johon vastanneista reilu puolet toimivat yksityisinä elinkeinonharjoittajina. Vastaajista 14 prosenttia toimii osa-aikaisina yrittäjinä ja heistä 61 prosenttia kertoo työskennelleensä myös palkansaajan asemassa. Tämä on 8,5 prosenttia kaikista yksinyrittäjistä. (Hämeenniemi ym. 2019, 4–5.) Pärnäsen ja Sutelan (2014, 23, 62) tutkimuksen mukaan 18 prosenttia itsensätyöllistäjistä tekee töitä palkansaajan roolissa oman työn lomassa tai samanaikaisesti, 40 prosenttia useamman kuin yhden ammattinimikkeen alla edeltävän vuoden aikana ja 19 prosenttia työllistää itsensä osa-aikaisesti. Itsensätyöllistäjät Suomessa 2013 -tutkimuksen vastanneista 93 prosenttia on yksinyrittäjiä ja ammattinimikkeittä (Pärnäsen & Sutela 2014, 17–19).

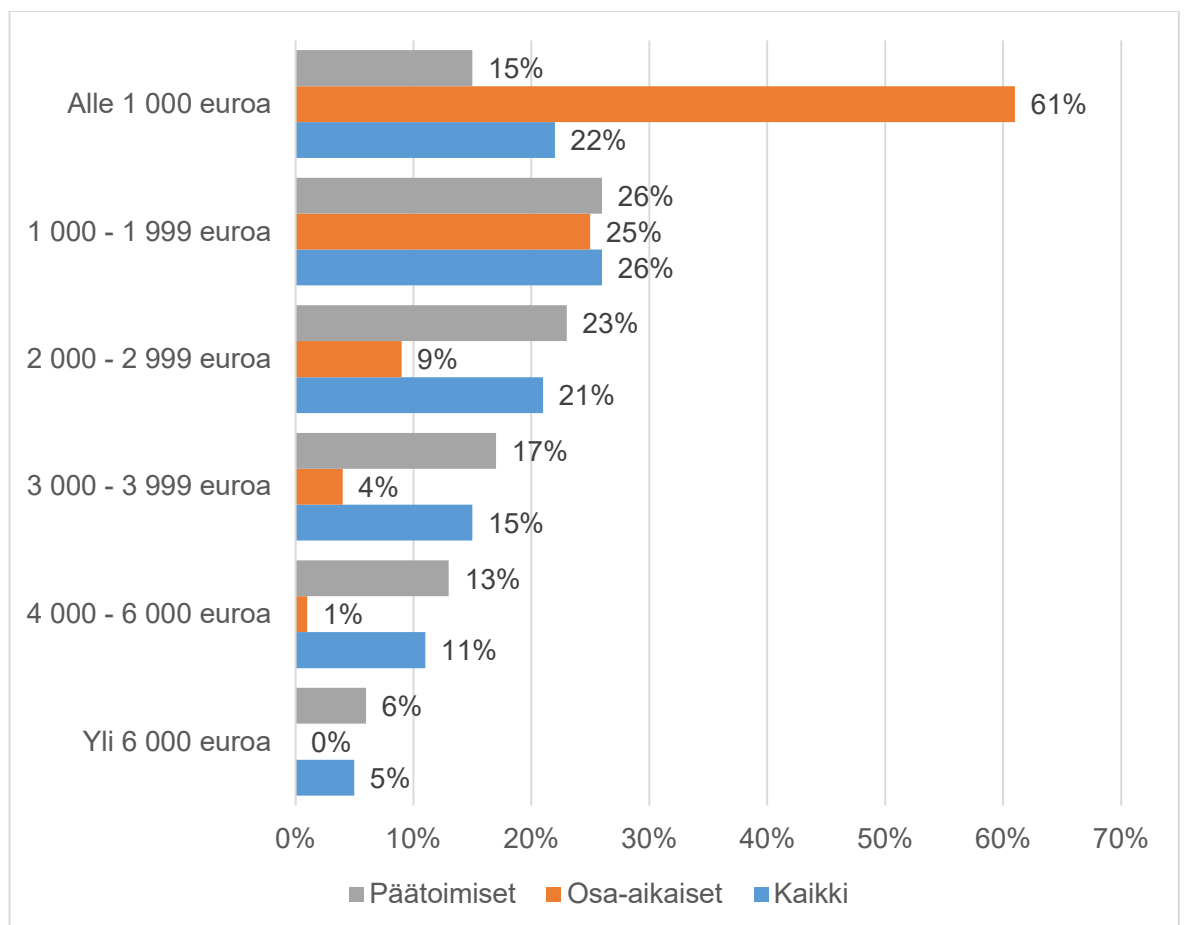
Kuva 3. Laskutuspalvelun käyttäjien ja yksinyrittäjien ikäjakauma (Uusi työ ry 2021; Hämeenniemi ym. 2019, 6)

Kuvasta 3 nähdään, että yksinyrittäjistä alle 35-vuotiaita on 10 prosenttia, 35–44-vuotiaita 24 prosenttia, 45–54-vuotiaita 31 prosenttia, 55–64-vuotiaita 29 prosenttia ja 65-vuotiaita tai yli 7 prosenttia. Vuoden 2016 yksinyrittäjäkyselyyn verrattuna yli 55-vuotiaita on 8 prosenttiyksikköä enemmän. Yksinyrittäjäkyselyyn vastanneista naisia on 50,4 prosenttia ja miehiä 49,0 prosenttia. (Hämeenniemi 2019, 4–5.) Vastaajista 53 prosentilla on korkeakoulututkinto ja 38 prosentilla ammatillinen tutkinto. Vastanneiden päätoimiala on 73 prosenttia palvelut, 11 prosenttia kauppa, 11 prosenttia rakentaminen ja 5 prosenttia teollisuus. (Hämeenniemi ym. 2019, 6–7.)

Työkokemus on yrittäjyyden yksi tärkeä taustatekijä, jossa yritystoiminnan käytännön tieto, hankittu asiantuntemus ja osaaminen luovat perustan yritystoiminnan aloittamiseen. Myös houkutteleva liiketoimintamahdollisuus ja uran vieminen eteenpäin ovat tärkeitä yrittäjyyteen vetäviä tekijöitä. (Pärnänen ja Sutela 2014, 29.) Tämän takia yrittäjien ikärakenne painottuu vanhempiin ikäryhmiin palkansaajiin verrattuna (Sutela ja Pärnänen 2017, 19). Vanhempaa ikärakennetta selittää osittain myös ikärasismi, sillä yleisesti ottaen yli 50-vuotias ei ole yhtä haluttu työmarkkinoilla kuin esimerkiksi 30-vuotias. Tämä johtaa siihen, että ainoa työllistymisen keino on esimerkiksi perustaa oma yritys tai toimia laskutuspalvelun käyttäjänä. (Rope 2020, 21–22.)

Pärnäsen ja Sutelan (2014, 43) mukaan, itsensä työllistäjiksi päädytään monien polkujen kautta, jotka voidaan kiteyttää kolmeen polkuun:

- Halu toimia yrittäjänä (41 %). Nämä henkilöt tekevät töitä mieluummin yrittäjänä kuin palkansaajana ja ovat halukkaita perustamaan oman yrityksen.
- Sattumanvaraisuus (40 %). Yrittäjäksi ryhtyminen ei ollut suunniteltua ja harkittua, vaan eteen tarjoutui sopiva tilaisuus sattumien summana.
- Olosuhteiden pakosta (19 %). Töitä ei ollut tarjolla palkansaajana, toimialalla yrittäjänä toimiminen on edellytys ja työnantajan ulkoistaminen olivat syynä itsensä työllistämislle.

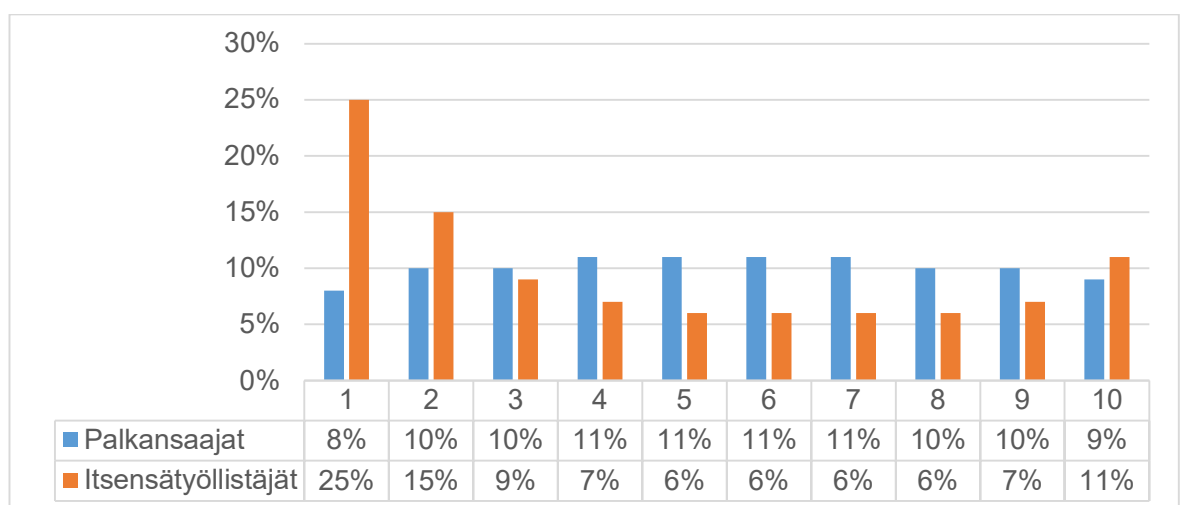

Kuva 4. Yksinyrittäjien kuukausittaiset bruttotulot (Hämeenniemi ym. 2019, 14)

Kuvassa 4 on esitetty osa-aikaisten, päätoimisten ja kaikkien yksinyrittäjien kuukausittaiset bruttotulot. Yksinyrittäjistä 22 prosenttia ansaitsee kuukaudessa bruttona alle 1 000 euroa ja 26 prosenttia 1 000–1 999 euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että 48 prosenttia yksinyrittäjistä – 86 prosenttia osa-aikaisista ja 41 prosenttia päätoimisista yksinyrittäjistä – bruttotulot ovat alle 2 000 euroa kuukaudessa. Osa-aikaisista yksinyrittäjistä 14 prosenttia tienaa bruttona 2 000 euroa tai yli kuukaudessa. Päätoimisista yksinyrittäjistä 23 prosenttia tienaa 2 000–2 999 euroa, 17 prosenttia 3 000–3 999 euroa, 13 prosenttia 4 000–6 000 euroa ja 6 prosenttia yli 6 000 euroa bruttona kuukaudessa.

Yksinyrittäjäkysely 2019 sai selville, että osa-aikaisista yksinyrittäjistä 66 prosenttia käytti keskimäärin alle 20 työtuntia ja 27 prosenttia 20–30 työtuntia viikossa omaan yrittäjyysoimintaan. Vastaavasti päätoimisista yksinyrittäjistä 59 prosenttia oli töissä keskimäärin 31–50 työtuntia viikossa ja yli 50 työtuntiin ylsi 27 prosenttia. Kaikista yksinyrittäjistä noin puolet ilmoitti tekevänsä töitä keskimäärin yli 40 tuntia viikossa. Pitkät päivät ja pienet ansiot ovat yksinyrittäjille arkipäivää, sillä 37 prosenttia alle 2 000 euroa kuukaudessa tienaavista tekevät yli 50-tuntista työviikkoa. (Hämeenniemi ym. 2019, 13–14, 17–18.) Pärnänen ja Sutelan (2014, 62) mukaan 36 prosenttia itsensätyöllistäjistä tekee yli 40-tuntista työviikkoa.

Itsensätyöllistäjyys tuottaa suuremman riskin pienituloisuuteen kuin palkansaajana toimiminen ammattiryhmästä ja koulutustasosta riippumatta (Pärnänen 21.10.2015). Kuten kuvasta 5 nähdään, itsensätyöllistäjien tulojakauma on vino ja palkkadevalvaatio valitettavan totta. Itsensätyöllistäjistä 40 prosenttia kuuluu kahteen alimpaan tulodesiiliin, kun taas palkansaajat ovat hajautettuina miltei tasaisesti kaikilla tulodesiileillä.

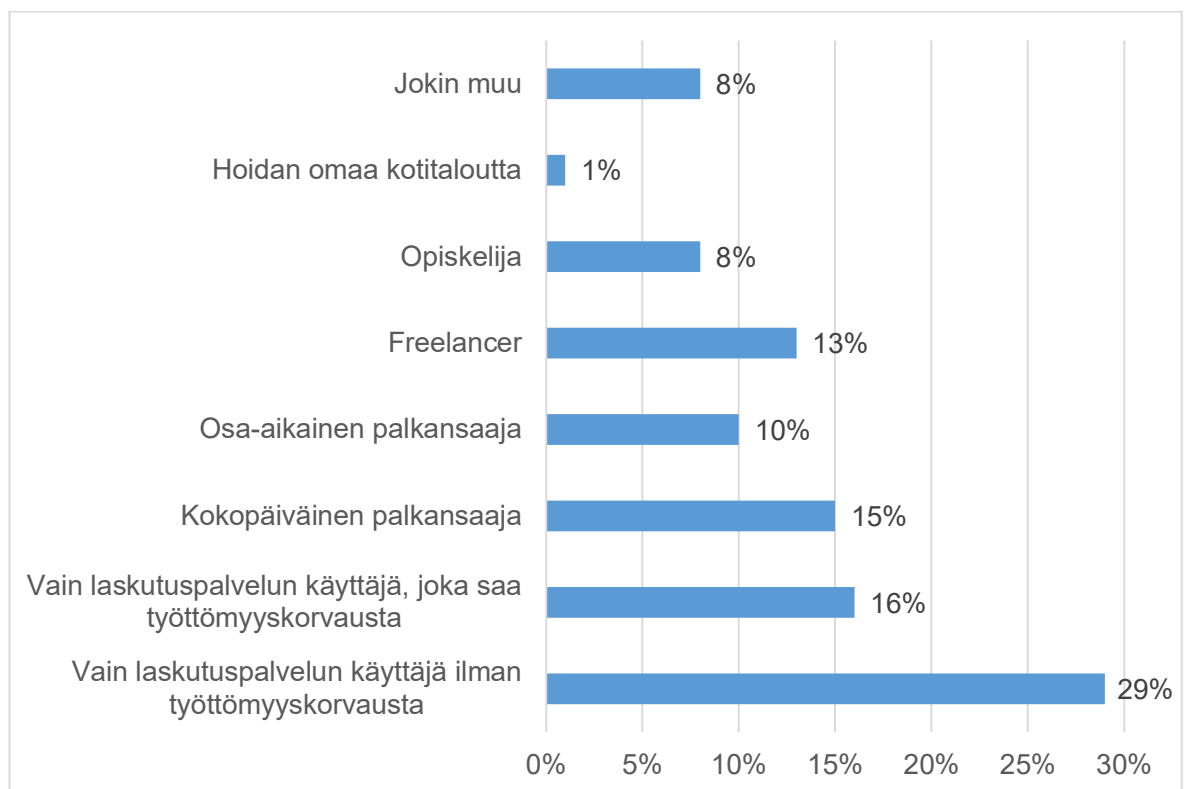

Kuva 5. Palkansaajat ja itsensätyöllistäjät tulodesiileittäin 2016, 15–74-vuotiaat (Sutela & Pärnänen 2018, 62)

2.3 Laskutuspalvelun käyttäjien rakenne ja tulotaso

Uusi työ ry (2021) toteutti jäsenyhtiöidensä kautta kyselyn kevytyrittäjille, josta ilmenee, että kolme yleisintä syytä käyttää laskutuspalvelua on elämäntilanteeseen sopiva ratkaisu, työn pienimuotoisuus ja haluttomuus perustaa oma yritys.

Kyselyn mukaan laskutuspalvelun käyttäjistä 66 prosenttia on miehiä ja 32 prosenttia naisia, joista suomalaisten osuus on 74 prosenttia ja muiden kansalaisten 26 prosenttia. Aikaisemmin esiintyneessä kuvasta 3 nähdään, että laskutuspalvelun käyttäjät ovat yleisesti yksinyrittäjiä nuorempia: 33 prosenttia on alle 35-vuotiaita, 24 prosenttia 35–44-vuotiaita, 19 prosenttia 45–54-vuotiaita, 17 prosenttia 55–64-vuotiaita ja 7 prosenttia 65-vuotiaita tai yli. Laskutuspalvelun käyttäjien koulutustausta on suurin piirein sama yksinyrittäjien kanssa, sillä 41 prosentilla on korkeakoulututkinto ja 39 prosentilla ammatillinen tutkinto. Huomionarvoista on se, että laskutuspalvelun käyttäjinä on peruskoulun ja ylioppilastutkinnon suorittaneita on melkein kaksi kertaa enemmän kuin yksinyrittäjinä. (Uusi työ ry 2021.) Tilastokeskuksen mukaan aktiivisista laskutuspalvelun käyttäjistä 25 prosenttia on opiskelijoita. Tilastokeskus lukee laskutuspalvelun käyttäjän aktiiviseksi, mikäli tämä laskutti vähintään kerran vuoden 2020 aikana. (Raijas 5.10.2021.)

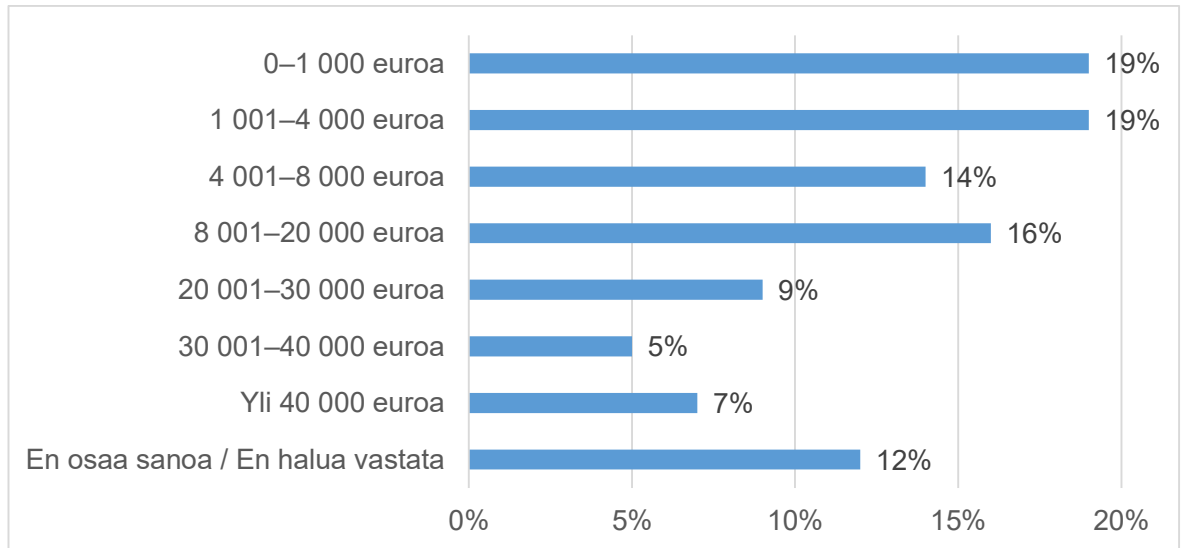
Kuva 6. Työtilanne laskutuspalvelun käytön lisäksi (Uusi työ ry 2021)

Tarkastelemalla kuvaa 6, saadaan selville, että 29 prosenttia laskutuspalvelun käyttäjistä saa ansiotuloja vain laskutuspalveluyrityksen kautta. 16 prosenttia laskuttaa ja saa samanaikaisesti työttömyyskorvausta, 15 prosenttia laskuttaa kokoaikaisen palkkatyön päälle ja 10 prosenttia on osa-aikaisessa työsuhteessa. Freelancereina toimii 13 prosenttia, opiskelijoita on 8 prosenttia, oman kotitalouden hoitajia 1 prosentti ja muita 8 prosenttia laskutuspalvelun käyttäjistä. Ottamatta kantaa freelancereiden ja opiskelijoiden laskutusmääriin ja työttömyysetuuden määrään, voidaan sanoa, että laskutuspalveluyritysten kautta hankitaan tienestiä suurimmaksi osaksi osa-aikaisesti.

Laskutuspalvelun käyttäjiä löytyy monelta alalta, joista suurimmat ovat kuljetus ja varastointi (17 %), taiteet, viihde ja virkistys (17 %) sekä rakentaminen (16 %). Toimialoja ja ammattinimikkeitä on yhtä paljon kuin tekijöitä, sillä ”jokin muu” vastausvaihtoehtoon vastasi peräti 33 prosenttia kyselyyn osallistujista. (Uusi työ ry 2021.)

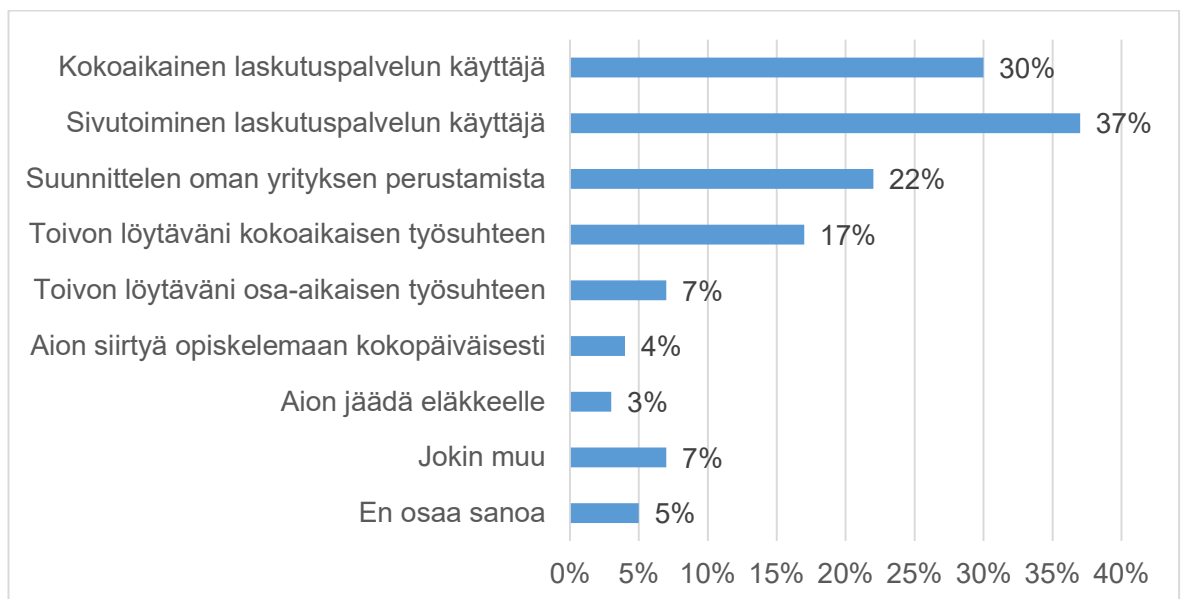
Salonen (14.10.2020) kirjoittaa Eläketurvakeskuksen blogissa, että vuonna 2018 laskutuspalvelun käyttäjän korvauksen määrä oli keskimäärin 5 490 euroa ja mediaani 1 160 euroa. 75 prosenttia laskutuspalvelun käyttäjistä laskutti enimmillään 4 600 euroa ja samainen määrä oli vuoden aikana saanut työsopimuksen alaista palkkaa. Heidän palkansaaja-ansionsa oli keskimäärin 21 040 euroa ja jakauma erittäin leveä. (Salonen 14.10.2021.) Vuonna 2020 laskutuspalvelun käyttäjä laskutti keskimäärin 4 600 euroa ja mediaanina mitattuna 1 200 euroa. 80 prosenttia laskutti alle 5 000 euroa (Raijas 5.10.2021). Tilastokeskus saa tietonsa tulorekisteristä, jonka pohjalta arviot tehdään (Pärnänen 8.11.2021).

Kuvasta 7 nähdään, että noin puolet vastaajista laskuttaa vuodessa enintään 8 000 euroa. Huomionarvoista on se, että edellisessä kyselyssä vuonna 2019, puolet vastaajista laskutti enintään 4 000 euroa vuodessa (Uusi työ ry 2021). 16 prosenttia laskutuspalvelun käyttäjistä laskuttaa 8 001 – 20 000 euroa ja yli 20 000 euron tilin tekee 21 prosenttia. Uusi työ ry:n (2021) kyselystä ei ole mahdollista selvittää laskutuksen keskiarvoa eikä mediaania.

Kuva 7. Vuosisalkutus laskutuspalvelun kautta (Uusi työ ry 2021)

Laskutuspalvelun käyttäjien vaihtuvuus näyttää olevan suurta, sillä 44 prosenttia vastaajista on työskennellyt laskutuspalvelun kautta alle vuoden, 15 prosenttia 1–2 vuotta, 22 prosenttia 2–5 vuotta, 11 prosenttia 6–10 vuotta ja 3 prosenttia yli 10 vuotta (Uusi työ ry 2021). Kuvasta 8 nähdään, että laskutuspalvelua suunnittelee käyttävän lähitulevaisuudessa 37 prosenttia sivutoimisesti ja 30 prosenttia päätoimisesti. Käyttäjistä 22 prosenttia suunnittelee oman yrityksen perustamista ja 24 prosenttia toivoo löytävänsä työsuhteisen palkkatyön. 4 prosenttia aikoo siirtyä opiskelemaan kokopäiväisesti, 3 prosenttia on jäämässä eläkkeelle ja joksikin muuksi suunnitelmaksi vastasi 7 prosenttia.

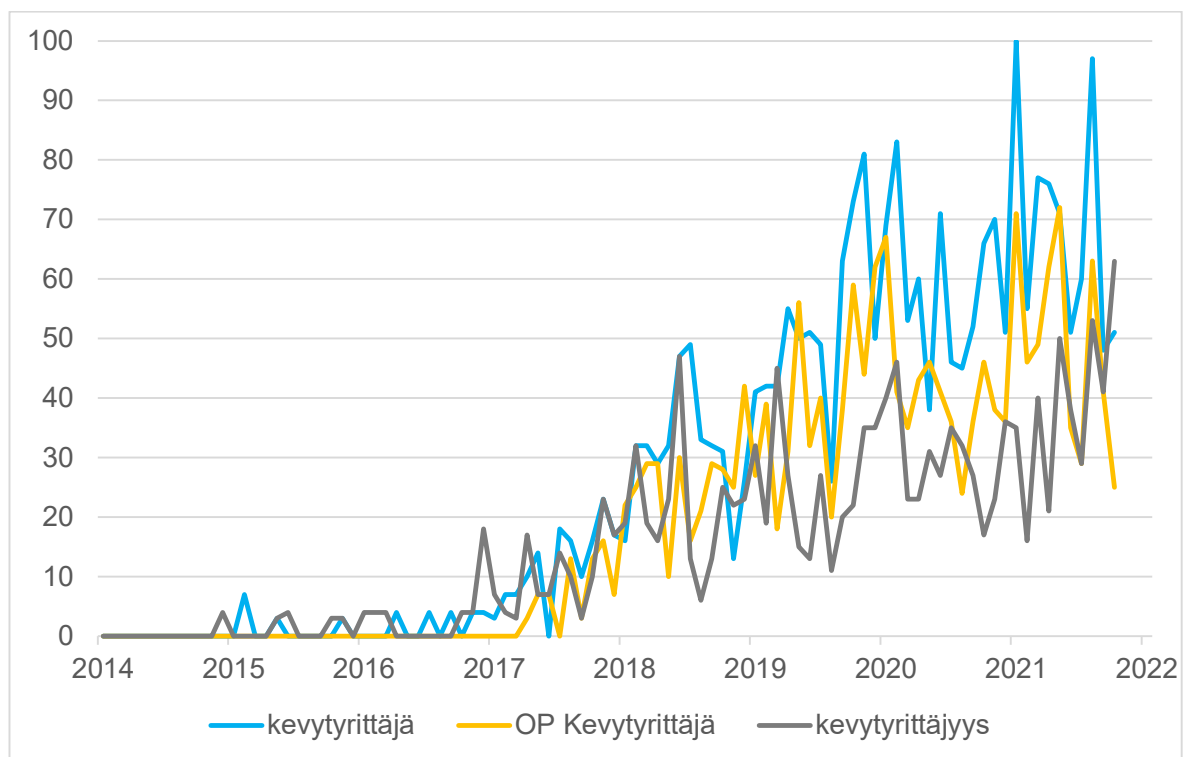

Kuva 8. Lähitulevaisuuden suunnitelmat työelämän osalta, useampi vastausmahdollisuus (Uusi työ ry 2021)

2.4 Kevytyrittäjyyden historia ja kasvu

Kevytyrittäjyys käsitteenä tuotiin Suomen markkinoille vuonna 2013 UKKO.fi:n toimesta. Samoihin aikoihin Osuuspankissa huomattiin, että työmarkkinoilla oli 2010-luvulla tapahtumassa iso murros itsensä työllistämisen trendissä. Maaliskuussa 2017 Osuuspankki lanseerasi oman kevytyrittäjyyspalvelunsa, joka eroaa laskutuspalveluyrityksen muodosta oleellisesti – siinä palvelun käyttäjälle luodaan oma Y-tunnus ja yritys, jolloin hänestä tulee yksityinen elinkeinonharjoittaja. Tätä ei tietenkään katsottu hyvällä laskutuspalveluyritysten silmissä, jotka toivat käsitteen markkinoille muutamaa vuotta aikaisemmin, koska niin sanotun perinteisen kevytyrittäjyystoimintamallin ydin on juurikin se, ettei omaa yritystä tarvitse perustaa. (Rope 2020, 138–143.)

Osuuspankin kevytyrittäjyyspalveluiden isä, Markus Sarja, perustelee kevytyrittäjyys-termiä kevyeksi yrittäjyydeksi. Sillä ei pitäisi olla merkitystä, toteutuuko toimintamalli Y-tunnuksella vai ilman, kunhan se pitää esimerkiksi hankalaksi koettavan byrokratian poissa kevytyrittäjän tieltä. (Rope 2020, 140–143.) Y-tunnukselliselle kevytyrittäjyystoimintamallille eli sähköiselle, digitaaliselle tai virtuaalitoimistolle on kuitenkin kysyntää markkinoilla, sillä samantyylistä toimintamallia on alkanut löytyä isommilta laskutuspalveluyrityksiltä Toiminimiyrittäjyys-nimellä, Nordealta Kirjanpito Plus -palveluna ja muilta suurilta kirjanpitoyrityksiltä (Rope 2020, 43, 142; Ukko.fi s.a.a; FREE.fi s.a.; Nordea s.a.).

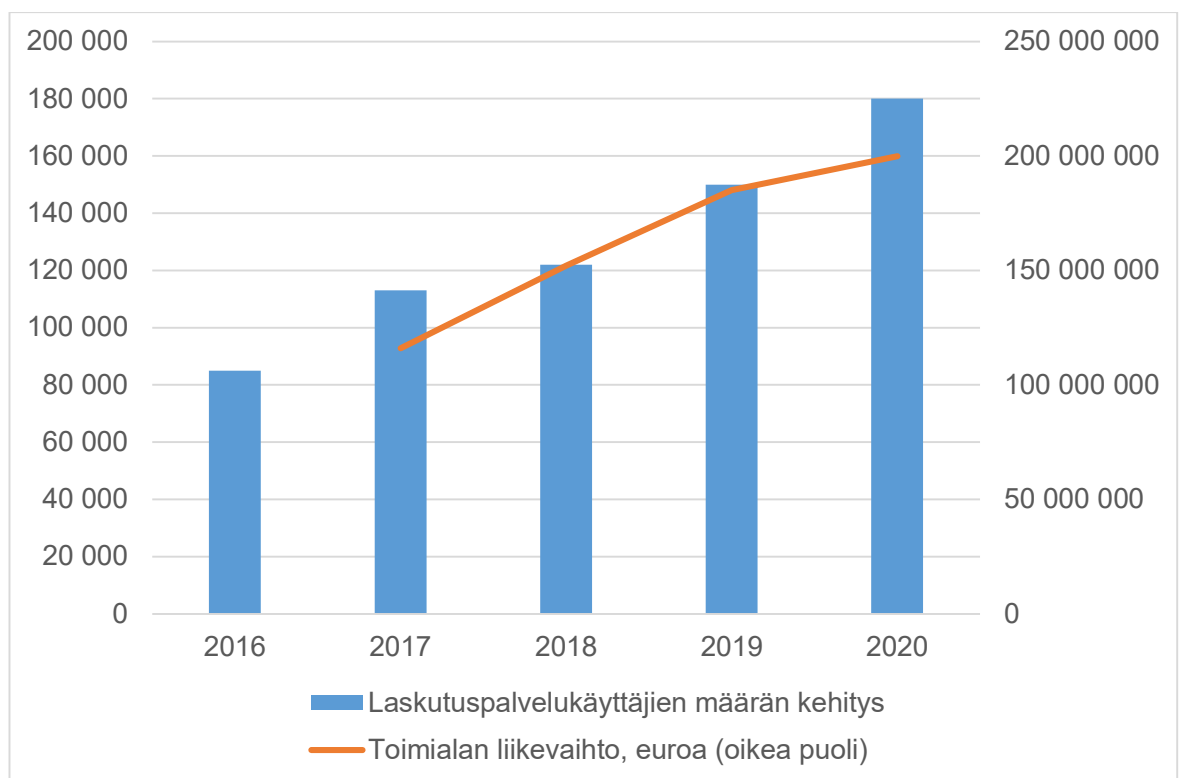

Kuva 9. Google-hakukoneen hakumäärät ajan mittaan Suomessa tammikuusta 2014 loka-kuuhun 2021 (Google Trends s.a.)

Kuvasta 9 nähdään, kuinka kevytyrittäjyyteen liittyvät haut ovat kasvaneet tammikuusta 2014 lähtien vuoden 2021 lokakuun loppuun asti. Asteikon arvolla 100 termi oli haetuin kyseisellä aikajänteellä, arvolla 50 vastaavasti hakuja oli puolet kuin 100:n kohdalla. Arvolla 0 ei ole tarpeeksi hakuja, jolloin dataa ei pysty muodostaa. Kuvion perusteella on mahdollista havaita, että kevytyrittäjyyteen liittyvien termien hakutrendi on nouseva, ja että koko toimiala on vasta hiljalleen tullut löydetyksi vuodesta 2017 lähtien.

Optimistisen arvion mukaan laskutuspalvelukäyttäjien määrä voi olla muutaman vuoden päästä 250 000, mutta ongelma on siinä, että pelkkä rekisteröityminen laskutuspalvelun asiakkaaksi saatetaan lukea tilastoihin (Rope 24.5.2021). Janne Salonen (14.10.2020) kirjoittaa Eläketurvakeskuksen blogissa, että laskutuspalveluyritysten kautta työtä tekevien henkilöiden määrä vuonna 2018 oli 27 358. Meri Rajjas (5.10.2021) kirjoittaa artikkelissaan, että aktiivisia eli ainakin kerran vuodessa laskuttaneita laskutuspalvelun käyttäjiä oli 39 800 henkilöä vuonna 2019 ja 44 300 henkilöä vuonna 2020.

Kuvassa 10 nähdään Uusi työ ry:n arviot laskutuspalvelukäyttäjien määrän sekä toimialan liikevaihdon kehityksen vuosilta 2016–2020. Laskutuspalvelukäyttäjien määrä on kasvanut 85 000 henkilöstä 180 000 henkilöön ja toimialan arvioitu liikevaihto 116 miljoonasta eurosta 200 miljoonaan euroon.

Kuva 10. Laskutuspalvelukäyttäjien määrän ja toimialan liikevaihdon arvioitu kehitys vuosina 2016–2020 (Uusi työ ry s.a.)

Mikäli yhdistetään tilastokeskuksen tiedot ja verrataan sitä Uusi työ ry:n arvioituun toimialan liikevaihtoon niin luvut näyttävät olevan sovussa keskenään. Vuoden 2020 tiedoilla saadaan seuraavanlainen yhtälö: $4\,600\text{ €} \times 44\,300 = 203\,780\,000\text{ €}$ (keskipalkka x laskutuspalvelukäyttäjien määrä = toimialan liikevaihto).

Uusia laskutuspalvelutoimintaa harjoittavia yrityksiä on tullut markkinoille tiuhaa tahtia (Hellstén 31.5.2021; Sekki & Härkönen 2020, 9) ja niitä oli vuonna 2020 noin 30 (Raijas 5.10.2021). Myös Osuuspankki arvioi, että yrittäjämäinen toiminta jatkaa kasvuaan tulevaisuudessa ja kasvuvauhdin voi olettaa olevan 5–8 prosenttia vuodessa. Osuuspankin tavoitteena on saada 50 000 palvelun käyttäjää vuoteen 2026 mennessä. (Rope 2020, 142.) Vuoden 2019 lopussa OP Kevytyrittäjiä oli noin 14 000 ja OP Kevytyrittäjä -palvelun sivuilla mainostetaan lähes 20 000 OP Kevytyrittäjän määrää (Helsingin Sanomat 2020; OP Kevytyrittäjä s.a.a).

3 Kevytyrittäisyys

Seuraavaksi uppoudutaan syvällisemmin markkinoilla tarjolla oleviin kevytyrittäisyyspalveluiden toimintamalleihin. Kevytyrittäisyys muistuttaa toimintatavaltaan kaikkein eniten yksityistä elinkeinonharjoittamista, joten aluksi käydään läpi yksityisen elinkeinonharjoittamisen hallinnolliset ja lakisääteiset vaiheet. Tämä antaa hyvän vertailupohjan kevytyrittäisyys-toimintamallien ymmärtämiseen.

3.1 Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Yksityinen elinkeinonharjoittaja, eli puhekielessä toiminimi tai toiminimiyrittäjä ja verotuksessa ammatin- tai liikkeenharjoittaja, tekee kaikki sitoumuksensa ja solmii sopimukset omalla nimellään. Hän siis vastaa sitoumuksistaan yrityksen ja henkilökohtaisella omaisuudella, vaikka ne ovatkin kirjanpidollisesti erillään toisistaan. Tämä tarkoittaa sitä, että velkojalla on oikeus olla perimättä saamisiaan liikeomaisuudesta. (Suomen Yrittäjät 2019.) Sekoittaakseen käsitteitä entisestään, toiminimi viittaa kaupparekisteriin rekisteröityyn yritykseen, jonka nimi on suojattu eikä sitä voi muut käyttää (OP Kevytyrittäjä s.a.b).

3.1.1 Starttiraha

Starttiraha on aloittavan yrittäjän tuki, joka haetaan TE-toimistolta. Starttiraha edistää uutta yritystoimintaa ja työllistymistä, sekä turvaa yrittäjän toimeentulon yrityksen alkutai-paleen pyörittämisessä. Tuki on peruspäivärahan suuruinen, 33,78 euroa päivältä viideltä päivältä kalenteriviikossa, ja se maksetaan enintään 12 kuukaudelta. Tämä tekee kuukau-dessa noin 726,00 euroa (21,5 x 33,78 €). Starttirahaa voi saada, jos henkilö

1. on työtön työnhakija,
2. ei ole työtön, mutta siirtyy kokoaikaiseksi yrittäjäksi esimerkiksi palkkatyöstä,
3. on sivutoiminen yrittäjä ja haluaa laajentaa yritystoimintaa päätoimiseksi

TE-toimisto selvittää edellytykset päätoimisen yritystoiminnan aloittamiseen. Starttirahan myönteinen päätös pitää olla voimassa ennen kuin päätoimisen yritystoiminnan aloittaa, jotta kyseisen tuen voi saada. (TE-palvelut s.a.)

3.1.2 Y-tunnuksen perustaminen, kauppa-, ennakkoperintä- ja alv-rekisteri

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi aloittaa yritystoiminnan ilman kaupparekisteriin liittymistä, tekemällä perustamisilmoituksen OmaVerossa maksutta ja saada Y- eli yritys- ja yhteisötunnuksen heti käyttöönsä (Vero 2021a). Tekemällä ilmoituksen Patentti- ja rekisterihallituksen kautta, yritys merkitään automaattisesti kaupparekisteriin. Hinta ilmoitukselle on sähköisenä 60 euroa ja paperisena 115 euroa. Mikäli PRH:n kautta tehdään pe-

rustamisilmoitus ja kaupparekisteriin ei haluta rekisteröityä, on ilmoitus tehtävä paperilomakkeella, jolloin se on maksuton. (PRH 2021.) Alaikäinen henkilö voi perustaa oman toiminnan vain paperisella ilmoituksella edunvalvojan suostumuksella (PRH 2020). Kun Y-tunnus on voimassa, yritystoiminnan ja laskuttamisen voi aloittaa heti, sekä yritykselle voi avata pankkitilin, järjestää mahdolliset kirjanpitoasiat ja ottaa tarvittavat vakuutukset. Merkitseminen alv- ja ennakkoperintärekisteriin kestää hieman kauemmin. (Vero 2021a.) Yksittäisen ihmisen Y-tunnus on henkilökohtainen, joten se ei muutu yritystoiminnan siirtyessä toiselle yrittäjälle (YTJ s.a.).

Kaupparekisteri on julkinen ja virallinen rekisteri suomalaisista yrityksistä. Yksityisen elinkeinonharjoittajan ei ole pakko ilmoittautua rekisteriin, mutta silloin yritys ei saa nimelleen suojaa eikä mahdollisuutta hakea yritysikiinnitystä luoton vakuudeksi. Kaupparekisteriin on ilmoittauduttava, mikäli yksikin seuraavista asioista täyttyy:

1. elinkeinotoimintaa varten on omasta asunnosta pysyvä ja erillinen toimipaikka,
2. palveluksessa on muita henkilöitä kuin aviopuoliso, alaikäinen lapsi tai lapsenlapsi,
3. harjoitetaan luvanvaraista elinkeinotoimintaa. (PRH 2021.)

Ennakkoperintärekisteriin liittyminen tarkoittaa sitä, että yritys osoittaa hoitavansa verotusasiansa itse. Ostajan ei siis tarvitse toimittaa verokortin perusteista ennakonpidätystä veloitetusta kauppahinnasta. Ennakkoperintärekisteri on julkinen rekisteri ja siihen voi haakeutua helpoiten OmaVeron kautta. (Vero 2021b.) Ennakkoveroja maksetaan ennakkoveroarvion mukaan 1–12 erässä verovuoden aikana (Vero 2021c).

Verohallinnon ylläpitämään arvonlisäverorekisteriin on koottu tiedot yrityksistä, jotka ovat arvonlisäverovelvollisia. Siihen voi ilmoittautua OmaVeron kautta. Yrityksen ei ole pakollista liittyä alv-rekisteriin, mikäli liikevaihto jää alle 15 000 euroon. Alv-rekisteriin ei ole mahdollista liittyä, mikäli yritystoiminta on arvonlisäverotonta. (Vero 2021d.)

3.1.3 Kirjanpitovelvollisuus, tilinpäätös ja maksuliikenne

Kaikki yritykset ovat velvollisia pitämään toiminnastaan kirjanpitoa, sillä verotus perustuu siihen. Yleisesti yritysten on pidettävä kahdenkertaista eli suoriteperusteista kirjanpitoa, mutta ammatin- ja liikkeenharjoittajat voivat pitää yhdenkertaista eli maksuperusteista kirjanpitoa, mikäli tilikausi on kalenterivuosi ja enintään yksi seuraavista toteutuu tilikauden aikana:

1. taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa,
2. liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on yli 200 000 euroa,
3. yrityksen palveluksessa on keskimäärin yli 3 henkilöä. (Vero 2018.)

Yhdenkertaista kirjanpitoa tekevän liikkeenharjoittajan on oikaistava kirjanpitonsa suoriteperusteiseksi verotusta varten (Vero 2018).

Tilikauden pituus voi olla muutakin kuin 12 kuukautta. Liiketoimintaa aloittaessa se voi olla lyhyempi tai pidempi, kuitenkin pisimmillään 18 kuukautta. Yhdenkertaisessa kirjanpidossa tilikausi ei voi olla yli 12 kuukautta pidempi. (Vero 2018.)

Tilinpäätös on pakollista laatia, kun tilikausi ei ole kalenterivuosi tai kahdella perättäisellä tilikaudella täyttyä kaksi seuraavista:

1. taseen loppusumma ylittää 350 000 euroa,
2. liikevaihto on yli 700 000 euroa,
3. tilikauden aikana palveluksessa on keskimäärin yli 10 henkilöä (Vero 2018).

Kirjanpitoaineisto on säilytettävä huolellisesti siten, että sen tarkastelu on mahdollista Suomesta käsin viranomaiselle ja tilintarkastajalle ilman aiheetonta viivettä (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336). Tilinpäätös, kirjanpidot, tililuettelo sekä luettelo kirjanpidosta ja aineistosta on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä. Tositteet ja liiketapahtumia koskeva liikekirjeenvaihto on säilytettävä vähintään 6 vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt. (Kirjanpitolausunto 2021, 21–22.)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja ei ole velvoitettu avaamaan yritystiliä eikä tekemään tilintarkastusta (Yritä.fi 2021a; Asiatieto 2021, 26).

3.1.4 Arvonlisävero

Arvonlisävero on kulutusvero, joka on tarkoitettu lopullisen kuluttajan maksettavaksi lähes kaikista palveluista ja tavaroista (Vero 2020a). Suomessa on käytössä yleinen verokanta 24 prosenttia, alennetut verokannat 14 prosenttia ja 10 prosenttia sekä nollaverokanta (Vero 2020b).

Arvonlisäverovelvollinen yritys lisää myyntihintaan arvonlisäveron, joka siirretään arvonlisäveroveloksi. Vastaavasti, mikäli tuote tai palvelu on ostettu liiketoimintaa varten, on arvonlisävero mahdollista vähentää, jolloin siitä tulee arvonlisäverosaamista. Arvonlisäverovelan ja -saamisen erotus määrittää maksettavan tai anottavan arvonlisäveromäärän. (Vero 2020a.) Arvonlisävero pitää ilmoittaa ja maksaa määräpäivään mennessä OmaVerossa, jonka jälkeen Verohallinto perii saataviaan 7 prosentin viivästyskorolla. Paperilomaketta voi käyttää vain poikkeustapauksissa. (Vero 2021e.)

Arvonlisävero tilitetään oma-aloitteisesti ja yleensä suoriteperusteisesti. Tilikauden liikevaihdon jäädessä alle 500 000 euron, on yrityksen mahdollista tilittää arvonlisäveroa maksuperusteisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että yritys suorittaa myyntien ja vähentää ostojen arvonlisäveron sille kuukaudelle, jolloin myyntisaaminen on saatu tai ostovelka on maksettu. (Vero 2016.)

Verokausi on ajanjakso, jolta arvonlisävero pitää ilmoittaa ja maksaa. Verokausi on yleensä kalenterikuukausi, mutta pienen liikevaihdon omaava yritys voi hakea pitempää verokautta. Alle 30 000 euron liikevaihdosta on mahdollista muuttaa verokausi neljännesvuodeksi tai vuodeksi ja alle 100 000 euron liikevaihdosta neljännesvuodeksi. (Vero 2020c.)

Alle 30 000 euron liikevaihdosta on mahdollista hakea arvonlisäveron alarajahuojennusta ja alle 15 000 euron liikevaihdosta alarajahuojennus on täysimääräinen (Vero 2021d). Huojennusta pitää hakea verokauden mukaan joko tilikauden viimeisen kuukauden arvonsäveroilmoituksella, kalenterivuoden viimeisen neljänneksen arvonsäveroilmoituksella tai kalenterivuodelta annettavassa arvonsäveroilmoituksessa. Arvonlisäveron alarajahuojennus on tuloverotuksessa veronalaista tuloa. (Vero 2021f.)

15 000–30 000 euron liikevaihdon alarajahuojennuksen määrän laskukaava on seuraava:

$$\text{arvonlisävero} = \frac{(\text{liikevaihto} - 15\,000\ \text{€}) \times \text{arvonlisävero}}{15\,000\ \text{€}}$$

Jos tilikausi ei ole 12 kuukauden pituinen, lasketaan muunnettu liikevaihto seuraavalla kaavalla:

$$\text{liikevaihto} \times \frac{12\ \text{kk}}{\text{tilikauden täydet kuukaudet}}$$

Mikäli yritys ei ole alv-rekisterissä ja liikevaihto ylittää 15 000 euroa kesken tilikauden, on arvonsävero maksettava takautuvasti koko tilikaudelta. (Vero 2021d.)

3.1.5 Verotus ja veroilmoitus

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi tehdä vähennyksiä, jotka pienentävät yrityksen verotettavaa tulosta. Vähennykset voivat olla esimerkiksi ajoneuvokulut, työtilan vuokra, työhuonevähennys, työmatkakulut, edustusmenot, poistot ja pienhankinnat. Tiettyjä kuluja kuten esimerkiksi sakkoja ei ole mahdollista vähentää elinkeinotoiminnan kuluina. (Vero 2020d.)

Elinkeinonharjoittamisessa on yleistä, että sama käyttöomaisuus on sekä elinkeinon että yksityistalouden käytössä eli yhteiskäytössä. Mikäli omaisuus on yhteiskäytössä, tulee menot jakaa vähennyskelpoisiin elinkeinotoiminnan ja vähennyskeltottomiin yksityistalouden liittyviksi menoiksi. Kuitenkin, jos omaisuus on yli 50 prosenttia elinkeinotoiminnan käytössä, hyödyke katsotaan elinkeinotoiminnan varoiksi. (Verotieto 2021, 22–23, 89–92.)

Jos yrityksen tulos on positiivinen mahdollisten edellisvuosien vahvistettujen tappioiden vähennystenkin jälkeen, suorittaa Verohallinto 5 prosentin yrittäjävähennyksen automaattisesti verovuoden elinkeinotoiminnan tuloksesta. Yrittäjävähennys tehdään vain voitosta, eikä se saa kasvattaa verovuoden tappiota. (Vero 2020e.)

Yrittäjävähennyksen vähentämisen jälkeen saadaan jaettava yritystulo, joka jakautuu pääoma- ja ansiotuloksi. Ansiotuloja verotetaan progressiivisesti ja pääomatulojen verokanta on 30 prosenttia 30 000 euroon asti ja 34 prosenttia yli 30 000 eurosta. Pääomatuloveron alainen 20 prosentin osuus lasketaan nettovarallisuuden summasta, mutta veroilmoituksessa voi vaatia 10 prosentin tai 0 prosentin pääomatuloveron osuutta. Jaettavan yritystulon ja pääomaksi verotettavan tulon erotus määrittää ansiotuloverotuksen osuuden. (Verotieto 2021, 89–92.)

Elinkeinotoiminnan veroilmoitus tehdään sähköisesti OmaVerossa tai paperisena lomakkeella 5 Elinkeinotoiminnan veroilmoitus – liikkeen- tai ammatinharjoittaja (3049) (Vero 2020f).

3.1.6 Toiminnan lopettaminen

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi ilmoittaa toiminnan loppumisesta OmaVerossa. Mikäli kaupparekisterin rekisteröinnistä halutaan luopua, on lopettamisilmoitus tehtävä YTJ:ssä. Yksi lopettamisilmoitus riittää, sillä tiedot välittyvät Verohallinnolle, joka poistaa yksityisen elinkeinonharjoittajan alv- sekä ennakkoperintärekisteristä. Ilman lopettamisilmoitusta, yritystoiminnan katsotaan jatkuvan, ja esimerkiksi oma-aloitteisten verojen ilmoitukset on tehtävä määräaikojen puitteissa. Lopettamisilmoitus on maksuton. (Vero 2020g.)

Ammatin- tai liikkeenharjoittajan elinkeinotoimintaa pidetään loppuneena silloin, kun elinkeinotoiminnassa ei ole enää varallisuutta tai velkoja. Varallisuudesta voi luopua esimerkiksi myymällä varallisuuserät ulkopuolisille tahoille tai siirtämällä ne yrittäjän yksityistalouteen. Varallisuuserien luovutushinnat ovat elinkeinotoiminnan veronalaista tuottoa ja poistamattomat hankintamenot vähennyskelpoista kuluja. Vahvistetut tappiot voi vähentää verovuoden pääomatuloista muiden vähennysten jälkeen. (Vero 2019; Vero 2020h.)

3.2 Kevytyrittäjä – laskutuspalvelun käyttäjä

Kevytyrittäjä eli laskutuspalvelun käyttäjä on yrittäjämäisesti toimiva henkilö, jolle Timo Rope (2020, 43) on antanut osuvan nimityksen: itsenäinen palkansaaja. Tämä henkilö etsii markkinoilta toimeksiantajaa laskuttaen sitä kolmannen osapuolen eli laskutuspalveluyrityksen kautta (Sekki & Härkönen 2020, 28).

Kevytyrittäjäystoimintamallissa on kolme keskeistä toimijaa:

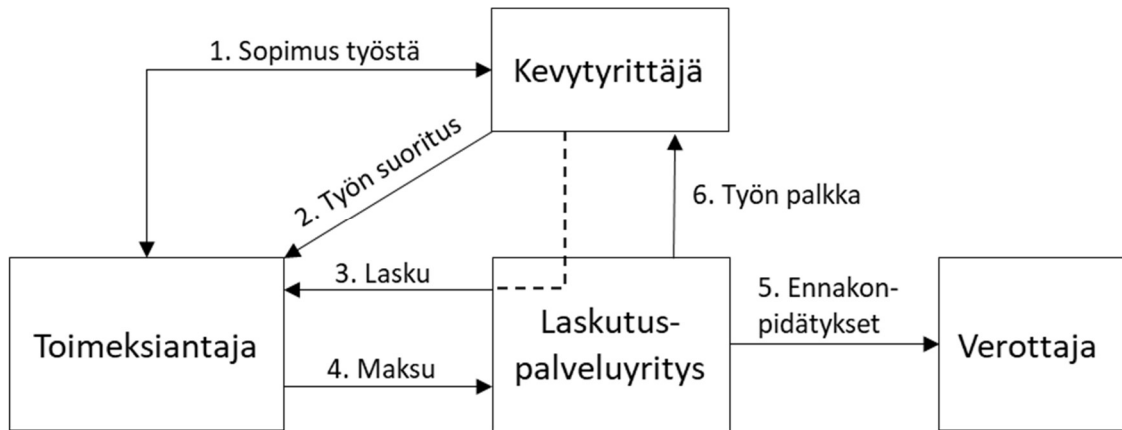
1. kevytyrittäjä, eli laskutuspalvelun käyttäjä,
2. loppuasiakas, eli kevytyrittäjän toimeksiantaja,
3. laskutuspalveluyritys, kevytyrittämisen mahdollistaja (Rope 2020, 44–45).

Laskutuspalvelun käyttäjäksi rekisteröityminen on ilmaista, ei sido mihinkään ja vaati vain henkilön nimen ja sähköpostin, jotta pääsee kirjautumaan palveluun. Ollessa palvelun sisällä, käyttäjä pääsee lisäämään pankkitilunumeronsa ja lataamaan verokorttinsa sekä joutuu tunnistautumaan vahvasti ennen kuin hän voi laskuttaa ja nostaa palkkaa. (Eezy Kevytyrittäjät s.a.) Laskutuspalvelun käyttäjäksi voi ryhtyä täytettyään 15 vuotta ja ulosotosakaan oleminen ei estä laskutuspalvelun käyttäjäksi ryhtymistä (Ukko.fi 2021; Eezy Kevytyrittäjät s.a.).

Kevytyrittäjälle ei tehdä Y-tunnusta, jolloin hän ei voi olla kauppa-, ennakko- eikä arvonlisäverorekisterissä. Ilman Y-tunnusta kevytyrittäjä ei voi myöskään saada starttirahaa. Palkansaajan asemassa, palkkaa nostava kevytyrittäjä ei ole kirjanpitovelvollinen, joten yrittäjäystoiminnan kuluja ei voi vähentää toiminnan kuluina eikä kevytyrittäjä joudu tekemään vuosittaista veroilmoitusta. (Eezy Kevytyrittäjät s.a.) Kevytyrittäjällä on kuitenkin mahdollisuus tulonhankkimiskulujen vähennykseen henkilökohtaisesta verotuksesta ja verovapaisiin matkakulukorvauksiin (Eezy Kevytyrittäjät s.a.; Vero 2020i; Vero 2021g). Laskutuspalveluyritys on vastuussa kulukorvausten sekä lakisääteisten ilmoitusten oikeellisuudesta (Hellstén 31.5.2021; Raijas 5.10.2021).

Kuvassa 11 on havainnollistettu kevytyrittäjäyden toimintamalli.

1. Kevytyrittäjä ja toimeksiantaja sopivat työstä.
2. Kevytyrittäjä suorittaa työtehtävänsä sopimuksen mukaisesti.
3. Kevytyrittäjä tekee laskun laskutuspalvelussa. Laskutuspalveluyritys lähettää laskun kevytyrittäjän antamilla tiedoilla, mutta laskutuspalveluyrityksen maksutiedoilla.
4. Loppuasiakas maksaa laskun laskutuspalveluyrityksen tilille.
5. Laskutuspalveluyritys pidättää verokortin mukaisen ennakon, maksaa mahdollisen YEL-maksun sekä vähentää vielä palvelumaksunsa.
6. Kevytyrittäjä nostaa nettopalkkansa henkilökohtaiselle pankkitililleen tai laskutuspalveluyritys siirtää sen automaattisesti.

Kuva 11. Kevytyrittäjyyden toimintajärjestelmä laskutuspalveluyritysmallissa (mukaillen Rope 2020, 46)

Jokainen laskutuspalveluyritys esittää palvelun hinnastonsa haluamallaan tavalla. Palvelun hinta saatetaan esittää joko kokonaisuudessaan ja yhdensuuruisuudessa palvelumaksuna tai erottelemalla varsinaisen palvelumaksun, johon saatetaan lisätä vielä niin sanottu lisämaksu, joka saattaa olla jopa yli 50 prosenttia varsinaisen palvelumaksun määrästä. Lisämaksun suuruus ja sisältö vaihtelevat laskutuspalveluyritysten välillä, mutta yleensä siihen kuuluu vastuu- ja tapaturmavakuutus. Osalla laskutuspalveluyrityksillä lisäpalvelumaksu on pakollinen, toisilla taas ei. Ennen vuotta 2019 laskutuspalveluyritykset saattoivat tarjota käyttäjilleen ammattikohtaisen tapaturmavakuutusmaksun, mutta Finanssivalvonta määräsi, että ryhmävakuutusta ei saa eritellä millään tavalla kevytyrittäjien välillä, joten laskutuspalvelun käyttäjät vakuutetaan saman vakuutuksen alle. (Hellstén 31.5.2021.) Laskutuspalveluyritysten hinnasto vaihtelee 2,0–7,9 prosentin välillä (Työntulevaisuus.fi s.a.).

Laskutuspalveluyritykset eivät nykyään vain toimi maksuliikenteen välikätenä ja ennakon pidättämisessä. Esimerkiksi laskutuspalveluyrityksen puhelimeen ladattavassa applikaatiossa voi olla GPS-seuranta kilometrikorvausten automaattiseen kirjaamiseen. Laskutuspalveluyritykset antavat myös neuvontapalveluita, maksavat YEL-vakuutuksia kevytyrittäjän puolesta, hoitavat perinnän, jakavat sopimuspohjia sekä tekevät erilaisia kursseja ja oppaita. (Issakainen 23.7.2021; Ukko.fi s.a.b.)

Laskutuspalvelun käytön lopettaminen on helppoa eikä se vaadi minkäänlaista ilmoitusta – käyttäjänä lopetat vain laskuttamisen (Eezy Kevytyrittäjät s.a.).

3.3 OP Kevytyrittäjä – yksityinen elinkeinonharjoittaja

Luvussa 3.1 käytiin läpi yksityisen elinkeinonharjoittajan hallinnolliset vaiheet yrityksen perustamisessa, yrittämisen aikana ja yrityksen lopettamisessa. OP Kevytyrittäjä -palvelun

toimintamalli toimii aika lailla samalla periaatteella kuin edellisessä luvussa esitelty laskutuspalveluun pohjautuva toimintamalli, poistaen OP Kevytyrittäjältä byrokraattisia toimintoja. Palvelun käyttäjälle kuitenkin perustetaan Y-tunnus, jolloin hänestä tulee yksityinen elinkeinonharjoittaja (OP Kevytyrittäjä s.a.b). Osuuspankin kevytyrittäjyystoimintamallia voisi periaatteessa kutsua sähköiseksi tilitoimistoksi tai virtuaalituloimistoksi (Uusi työ ry s.a.; Rope 2020, 63).

Markkinoilta löytyy myös samantyylliseen toimintamalliin pohjautuvia palveluita kuten Toimimiyrittäjyys ja Nordea Kirjanpito Plus, mutta niitä ei oteta tässä tutkimuksessa huomioon (Ukko.fi s.a.a; FREE.fi s.a.; Nordea s.a.). Ukko.fi tarjoaa tällä hetkellä liittymistä jonotuslistalle uudelle palvelulleen, jossa kevytyrittäjälle luodaan oma Y-tunnus. Osuuspankki ei siis tule olemaan enää ainut toimija, joka tulee tarjoamaan Y-tunnuksellista kevytyrittäjyyspalvelua. (Ukko.fi s.a.c.) Näissä kaikissa toimintamalleissa on pieniä eroavaisuuksia, vaikka ne tekevätkin palvelun asiakkaasta yksityisen elinkeinonharjoittajan ja kirjanpito hoituu digitaalisen tilitoimiston kautta.

Ennen palvelun asiakkaaksi ryhtymistä, tulevan yrittäjän kannattaa selvittää mahdollisuutensa starttirahaan. Starttiraha pitää hakea ja saada TE-toimistolta myönteinen päätös ennen kuin saa Y-tunnuksen, eli ryhtyy palvelun käyttäjäksi. (OP Kevytyrittäjä s.a.b; TE-palvelut s.a.)

Palvelun asiakkaaksi rekisteröityminen on ilmaista, Y-tunnuksen saa heti käyttöön eikä juoksevia kuluja synny. Palvelu hakee Y-tunnuksen asiakkaan puolesta ja lisää yrityksen automaattisesti arvonlisävero- ja ennakkoperintärekisteriin. Kaupparekisteriin rekisteröityminen on vapaaehtoista ja sen yrittäjä joutuu tekemään itse YTJ-palvelussa muutosilmoituksella. (OP Kevytyrittäjä s.a.b.)

Digitaalisessa tilitoimistopalvelumallissa on käytössä automatisoitu yhdenkertainen kirjanpitolata, joten yritystoiminnan pitää toteutua sen osalta lain vaatimalla tavalla. Yhdenkertaisen kirjanpitolatavan edellytyksen löytyvät luvusta 3.1.3. OP Kevytyrittäjä ei tarvitse yritystiliä, sillä maksuliikenne hoituu Osuuspankin kautta – aivan kuten luvun 3.2 laskutuspalvelumallissa. (OP Kevytyrittäjä s.a.c.) OP Kevytyrittäjänä ei ole mahdollista harjoittaa ulkomaanmyyntiä, toimia liikkeenharjoittajana, palkata työntekijöitä, jaksottaa hankintoja eikä pitää tavaravarastoa (OP Kevytyrittäjä s.a.d).

OP Kevytyrittäjä -palvelu tilittää myynnin arvonlisäverot Verohallinnolle automaattisesti ja varaa ennakonpidätyksen suuruisen summan OP Kevytyrittäjän verokortin veroprosentin mukaan (OP Kevytyrittäjä s.a.c). Arvonlisäverovelka ja -saamiset ilmoitetaan kerran vuo-

dessa ja toimitetaan Verohallinnolle helmikuussa, jonka jälkeen mahdolliset arvonnäisävero-saamiset maksetaan asiakkaan tilille. OP Kevytyrittäjä -palvelu laskee myös mahdollisen alarajahuojennuksen ja maksaa sen suoraan palvelun käyttäjän pankkitilille. (OP Kevytyrittäjä 9.11.2021.)

Vähennyskelpoisen menon lisääminen tapahtuu sähköisesti palvelun sisällä täyttämällä menolomakkeen ja liittämällä siihen tositteen. Tallennuksen jälkeen digitaalisen tilitoimiston kirjanpitäjä tarkistaa ilmoituksen muutaman viikon viiveellä. Hyväksytty meno näkyy kirjanpidossa heti, mutta hyväksymättömän menon joutuu yrittäjä korjaamaan ja lähettämään uudestaan. Yhdenkertainen kirjanpito ei sisällä tasetta ja tämä saattaa olla esteenä pienhankintoja – eli 1 200 euroa, alv 0 % – kalliimmille hankinnoille kirjaamiseksi yrityksen menoiksi. (OP Kevytyrittäjä s.a.c.)

OP Kevytyrittäjä -palveluun kuuluu elinkeinotoiminnan veroilmoitus, mikäli palvelun asiakkaana ollaan vuoden loppuun asti (OP Kevytyrittäjä s.a.c.). Vaikka kaikki lakisääteiset ilmoitukset ja maksut on ulkoistettu digitaaliselle tilitoimistolle, se ei poista yrittäjän vastuuta ilmoitusten ja maksujen oikeellisuudesta (Suomen Yrittäjät s.a.a.). OP Kevytyrittäjä huolehtii itse omista vakuutuksistaan. (OP Kevytyrittäjä s.a.c.)

OP Kevytyrittäjä -palvelun hinta on 5 prosenttia myynnistä, mutta enintään 1 500 euroa kalenterivuodessa. Tämä tarkoittaa sitä, että jos liikevaihto ylittää 30 000 euroa, on loppuvuosi palvelun käyttäjälle ilmaista. (OP Kevytyrittäjä s.a.a.)

Palvelun lopettaminen onnistuu irtisanoutumislomakkeen kautta, joka täytetään palvelun sisällä. OP Kevytyrittäjä -palvelu voi tehdä lopettamisilmoituksen Verohallinnolle asiakkaan puolesta. Kirjanpitomateriaali toimitetaan halutessaan asiakkaalle ja kirjanpitoaineisto on säilytettävä lain vaatimalla tavalla. (OP Kevytyrittäjä s.a.c.)

3.4 Työntekijä vai näennäisyrittäjä

Luvussa 2 saatiin selville, että toimeksiantosopimusten määrä on ollut 2000-luvulla kasvussa, ja että suurin osa alustoista on perustettu 2010-luvulla. Laskutuspalvelun helppokäyttöisyys on saanut monet alustayritykset hyödyntämään toimeksiantosopimuksia työsopimusten sijaan (Issakainen 23.7.2021; Nuutinen 2017, 56). Näennäisyrittäjäisyys, eli yrittäjänä työskenteleminen palkansaajan työoloissa, on Suomessa marginaalinen ilmiö. Itsensäyöllistäjät 2013 -tutkimuksesta selviää, että itsensäyöllistäjistä 4 prosenttia on ulkoistettu samalle työnantajalle ja yhden prosentin ainut asiakas entinen työnantaja. (Pärnänen & Sutela 2014, 125.)

Työsuhteen tunnusmerkit ovat sopimus, työn tekeminen henkilökohtaisesti vastiketta vastaan työnantajan lukuun sekä sen johdon ja valvonnan alaisena. Työsuhteessa työnantajalla on siis direktio-oikeus. Yrittäjätoiminnan tunnuspiirteitä ovat muun muassa ansiotar koitus, itsenäisyys, yrittäjäriski sekä toiminnan laajuus, yleisyys ja julkisuus. Se, ettei työn tekosuhdetta voida todentaa työsuhteeksi, ei automaattisesti merkitse sitä, että kyseessä on yrittäjätoiminta. Vasta kokonaisarvion perusteella määritellään, pidetäänkö työnsuoritusta työsuhteena vai yrittäjätoimintana. (Työeläkelakipalvelu 2019b.)

Alustataloudesta ja kevytyrittäjyydestä on ollut paljon kannanottoja sen puolesta ja vastaan. Viimeisimpänä pinnalla on ollut ruokalähettiläiden oikeudellinen asema. Vuonna 2019 silloinen työministeri lupasi alustatyöntekijöille parempia oikeuksia turvaavaa lainsäädäntöä ja vuonna 2020 silloinen opetusministeri moitti alustatalousyritystä ruokalähettiläiden näennäisyrittäjyydestä (MTV 2019; MTV 2020).

Lokakuussa 2020 työneuvosto antoi kaksi lausuntoa alustatalouden piirissä työskentelevien ruokalähettiläiden oikeudellisesta asemasta. Lausunnoissaan, työneuvosto katsoi, että ruokalähetit tekevät työtään työsuhteessa ja kuuluvat työaikalain soveltamisen piiriin. (TEM 2020.) Eläketurvakeskuksen (2021a) 17.6.2021 annetun päätöksen 1644821 mukaan, polkupyörälähetit ovat työsuhteessa alustayritykseen. Heinäkuussa 2021 palvelu-alojen ammattiliitto PAM nosti kanteen ruokalähettiläiden työskennelleen jäsenensä asiasta (Iltalehti 2021). Elokuussa 2021 hallinto-oikeuden mukaan ruokalähetit on yrittäjä eikä työsuhteessa (Suomen Yrittäjät 2021). Työsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan ruokalähetit ovat työsuhteessa, ja heidän tekemistään työtunneista tulee pitää työaikakirjanpitoa. Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue teki asiasta päätöksen 1.11.2021. (Aluehallintovirasto 2021.) Päätöksessä veloitetaan alustatalousyritystä 14 päivän sisällä ryhtymään toimenpiteisiin työaikakirjapidon pitämiseksi tai tekemään toimenpiteistä selvitys työsuojeluviranomaiselle. Kyseinen alustatalousyritys valittaa päätöksestä hallinto-oikeuteen. (Helsingin Sanomat 2021; Yle 2021a.)

Alustatalousyritys on tähän asti jättänyt noudattamatta viranomaisten kehotukset, ja se on SAK:n lakimies Paula Ilveskiven (24.6.2021) mielestä vahingollista sekä kertoo piittaamattomuudesta. Kuitenkin Verohallinto, LähiTapiola, tapaturma-asiain muutoksenhakulautakunta sekä työeläkeyhtiöt rinnastavat ruokalähetit yrittäjiin (Kauppalehti 2021; Salkunrakentaja 2021).

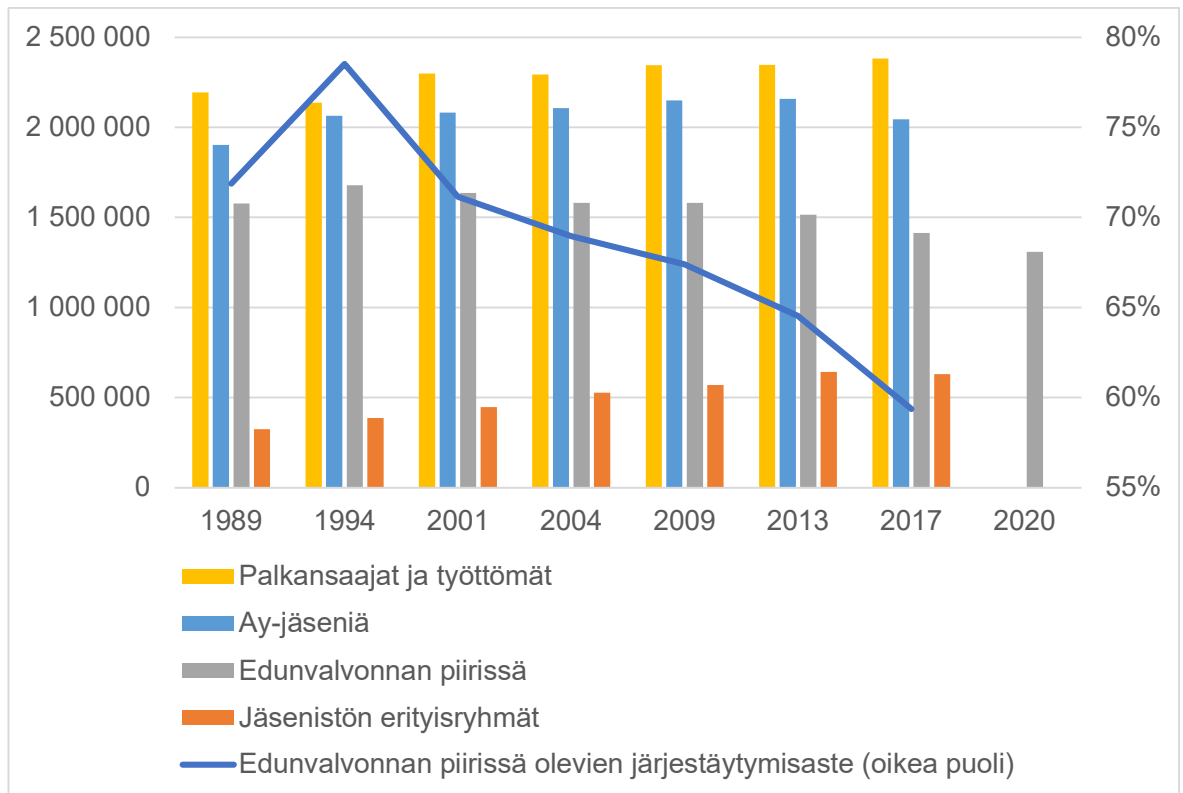
4 Kevytyrittäjän sosiaaliturva

Sosiaalivakuutus- ja työlainsäädäntö perustuu siihen, että työskennellään ansiotarkoituksella joko palkansaajana työ- tai virkasuhteessa työnantajan lukuun tai yrittäjänä omaan lukuun (TEM 2016, 16). Kevytyrittäjät nähdään siis sosiaaliturvan silmissä yrittäjinä kevytyrittäjäyystoimintamallista riippumatta.

Suomessa työelämän lainsäädännön valmistelu ja työmarkkinoiden neuvotteluvoima perustuu niin sanottuun kolmikantamalliin, johon osallistuu työnantajajärjestöt, ammattiyhdistysliikkeet sekä maan hallitus (Akava 2019). Itsensätyöllistäjillä ei ole niin sanottua edustusta kolmikantamallissa ja nämä kolmikantaiset ryhmät eivät pääse yhteisymmärrykseen siitä, onko itsensätyöllistäjä palkansaaja, yrittäjä vai jokin muu (Alanko-Kahiluoto 2018, 110).

Laskutuspalvelun käyttäjä ja OP Kevytyrittäjä voi turvata sekä vakuuttaa oman toimeentulonsa monella eri tapaa. YEL-vakuutuksen työtulo määrittää pitkälti suurimman osan yrittäjän eläke- ja sosiaaliturvan määrästä, kuten esimerkiksi sairauspäivärahan, vanhempainpäivärahan, työkyvyttömyyseläkkeen, työeläkkeen, ammatilliset kuntoutusetuudet, perheen perhe-eläkkeen YEL-vakuutetun kuolemantapauksessa, tapaturmavakuutuksesta maksettavat ansionmenetykskorvaukset ja työttömyysturvan tason. (Ilmarinen s.a.a.)

Kuvasta 12 nähdään, että ammattijärjestöjen edunvalvonnan piirissä olevien määrä ja järjestäytymisaste on vähentynyt tasaisesti vuodesta 1994 lähtien. Ammattiyhdistysliikkeiden kaikkien jäsenien määrä kasvoi 2013 asti kunnes vuonna 2017 tapahtui roima pudotus ja järjestäytymisaste tippui 59,4 prosenttiin. Parhaimmillaan se oli 78,5 prosentilla vuonna 1994. Erityisryhmiin kuuluvat eläkeläiset, yrittäjät, opiskelijat sekä vapaajäsenet (TEM 2019, 23). Vuonna 2020 edunvalvonnan piirissä oleva määrä oli laskenut 1 308 400 henkilöön.

Kuva 12. Edunvalvonnan piirissä olevien järjestäytymisaste vuosina 1989, 1994, 2001, 2004, 2009, 2013 ja 2017 (TEM 2019, 38) sekä edunvalvonnan piirissä olevat palkansaajat vuonna 2020 (Ilta-Sanomat 2020)

4.1 Yrittäjän eläkevakuutus eli YEL-vakuutus

Tällä hetkellä kevytyrittämisen eri muodoilla ei ole eroa eläkevakuuttamisen nähden, sillä laskutuspalvelun käyttäjät siirrettiin TyEL:stä YEL:n piiriin toukokuussa 2017 Eläketurvakeskuksen ohjeistuksen selkeyttämänä (Yritä.fi 2021b). Niin laskutuspalvelua käyttävä henkilö kuin yrittäjä vakuuttaa itsensä yrittäjän eläketurvan piiriin. Eläketurvakeskuksen blogissa Palomurto vahvistaa edelleen sitä ajatusta, että yrittäjiä on vain yhdenlaisia, ja että kevytyrittäjyys on yrittäjyyttä. (Palomurto 23.7.2020.) YEL-vakuutuksen voi ottaa neljästä eläkevakuutusyhtiöstä: Elo, Veritas, Varma ja Ilmarinen. (yrityksen-perustaminen.net 2021.)

Yrittäjän eläkevakuutus perustuu yrittäjän määrittämään YEL-työtuloon, jonka tulee vastata yrittäjän työpanosta. Lain mukaan työtulon on vastattava sellaista palkkaa, joka olisi maksettava yhtä ammattitaitoiselle työntekijälle. Yrittäjä on siis itse vastuussa eläkevakuutuksensa järjestämisestä sekä vakuuttamisesta lain edellyttämällä tavalla viimeistään kuuden kuukauden kuluessa yritystoiminnan alkamisesta. Eläketurvakeskus laatii työtulo-ohjeet ja antaa minimisuositukset ammattialakohtaiselle YEL-työtulolle. (Eläketurvakeskus

s.a.a.) Esimerkiksi Suomen taloushallintoliiton jäsenyrityksissä yrittäjän työtulon vähimmäistasona voidaan pitää 20 800 euroa vuodessa. (Työeläkelakipalvelu 2019a.)

Vuonna 2021 yrittäjä on velvollinen maksamaan eläkemaksua seuraavin ehdoin:

1. yrittäjä on 18–67-vuotias (vuonna 1957 tai aikaisemmin syntyneillä vanhuuseläkkeen yläikäraja on 68 vuotta, vuonna 1958–61 syntyneillä 69 ja sitä nuoremmilla 70 vuotta),
2. yritystoiminta on kestänyt vähintään neljä kuukautta,
3. arvioitu työtulo on vähintään 8 063,57 euroa vuodessa,
4. yrittäjä työskentelee yrityksessään,
5. yrittäjä asuu Suomessa. (Ilmarinen s.a.b.)

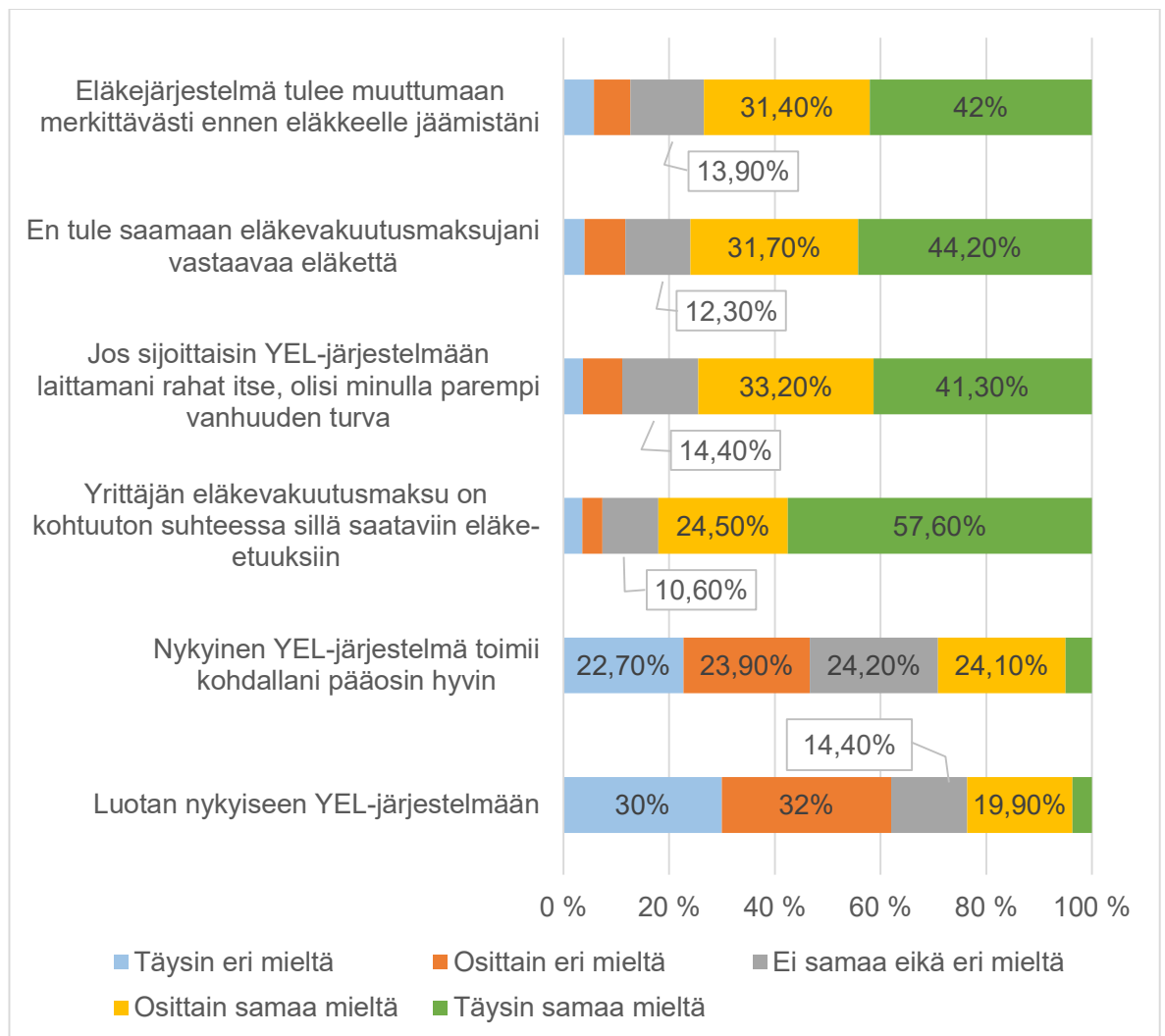
YEL-maksun suuruus määräytyy keskimääräisen TyEL:n mukaan. Vuonna 2021 vakuutusmaksu on 18 vuotta täyttäneellä, mutta alle 53-vuotiaalla, sekä 63–67-vuotiaalla 24,1 prosenttia ja 53–62-vuotiaalla 25,6 prosenttia ilmoittamastaan YEL-työtulostaan. Alle 18-vuotias ei maksa yrittäjän eläkevakuutusmaksuja, mutta yli 68-vuotias voi niin halutessaan kartuttaa eläkettään entistäkin enemmän. Aloitteleva yrittäjä saa 22 prosentin alennuksen vakuutusmaksustaan 4 ensimmäisen vuoden ajan ja YEL-maksut ovat kokonaan verovähennyskelpoiset. (Eläketurvakeskus s.a.a.)

Yrittäjän eläkevakuutus ei ole pelkästään eläkettä varten. Vuodesta 2004 alkaen työttömyyskorvaus, sairauspäiväraha, vanhempainpäiväraha ja osa-aikaeläke on määräytynyt YEL-työtulon perusteella. Yrittäjällä on mahdollisuus korottaa vakuutusmaksuaan 10–100 prosenttia ilman, että YEL-työtuloa tarvitsisi nostaa pysyvästi, mutta laskea vain 10–20 prosenttia. Vuonna 2021 työtuloa ei voi kuitenkaan määrittää korkeamaksi kuin 183 125,00 euroa. (Eläketurvakeskus s.a.a.)

Eläketurvakeskus valvoo yrittäjien eläkevakuuttamista. Mikäli lain mukaan YEL-velvollinen yrittäjä ei ole ottanut vakuutusta, ETK antaa kehotuksen ja ottaa vakuutuksen tarvittaessa yrittäjän puolesta ja hänen kustannuksellansa. Yrittäjä voi itse ottaa vakuutuksen taannehtivasti kuluvalle ja kolmelle edelliselle vuodelle. Tätä varhemmalta ajalta ei eläketurvaa ole jälkikäteen mahdollista kartuttaa. (Eläketurvakeskus s.a.a.)

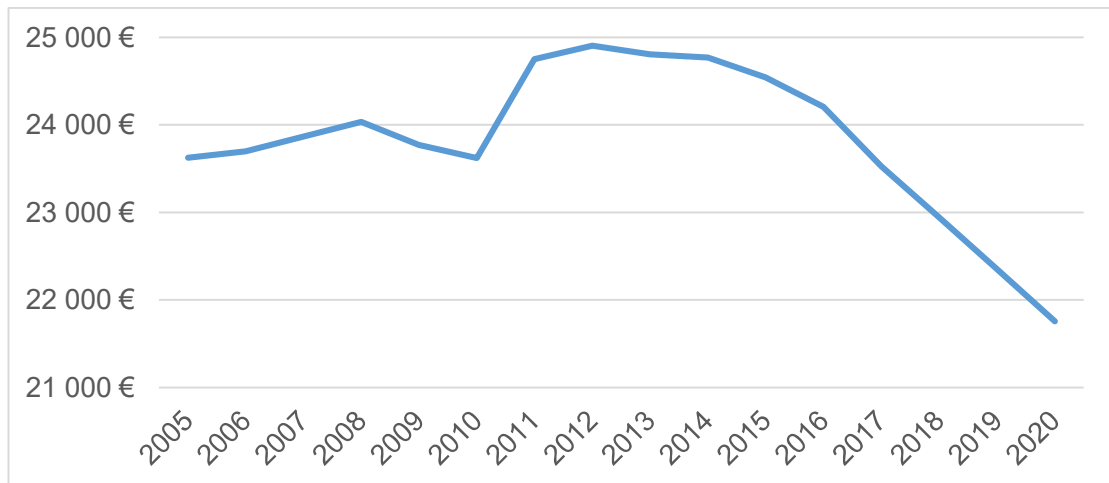
YEL:n karttumisprosentti on 18–52-vuotiailla ja 63 vuotta täyttäneillä 1,5 prosenttia ja 53–62-vuotiailla 1,7 prosenttia. Vuonna 2019 YEL-vanhuuseläkkeelle siirtyneiden keskimääräinen työeläke oli noin 1 580 euroa kuukaudessa. Yrittäjä voi täydentää eläkettään vapaaehtoisella lisäeläkevakuutuksella. Yrittäjän lisäeläkkeeseen sisältyy yleensä henkivakuutus, joka kattaa 100 prosenttia eläkesäästöistä. Lisäeläkettä voi maksaa vuodessa enintään 8 500 euroa ilman, että nämä maksut katsotaan yrittäjän palkaksi. Lisäeläkevakuutusmaksut saa vähentää verotuksessa ja vakuutus verotetaan nostettaessa ansiotulona. (Asiatieto 2021, 170.)

Kuva 13 näyttää yrittäjien mielikuvia YEL-järjestelmää kohtaan. 73,4 prosenttia vastaajista on täysin tai osittain samaa mieltä, että eläkejärjestelmä tulee muuttumaan merkittävästi ennen heidän eläkkeellensä jäämistään. 75,9 prosenttia vastaajista ei usko saavansa eläkevakuutusmaksujen vastaavaa eläkettä ja 82,1 prosentin mielestä yrittäjän eläkevakuutusmaksu on kohtuuton suhteessa sillä saataviin eläke-etuuksiin. 74,5 prosenttia vastaajista uskoo saavansa paremman vanhuuden turvan sijoittamalla YEL-järjestelmään laittamat rahat itse. Vastaajista 46,6 prosenttia on täysin tai osittain eri mieltä, että nykyinen YEL-järjestelmä toimii heidän kohdallaan pääosin hyvin, ja 62 prosenttia ei luota täysin tai osittain nykyiseen YEL-järjestelmään.

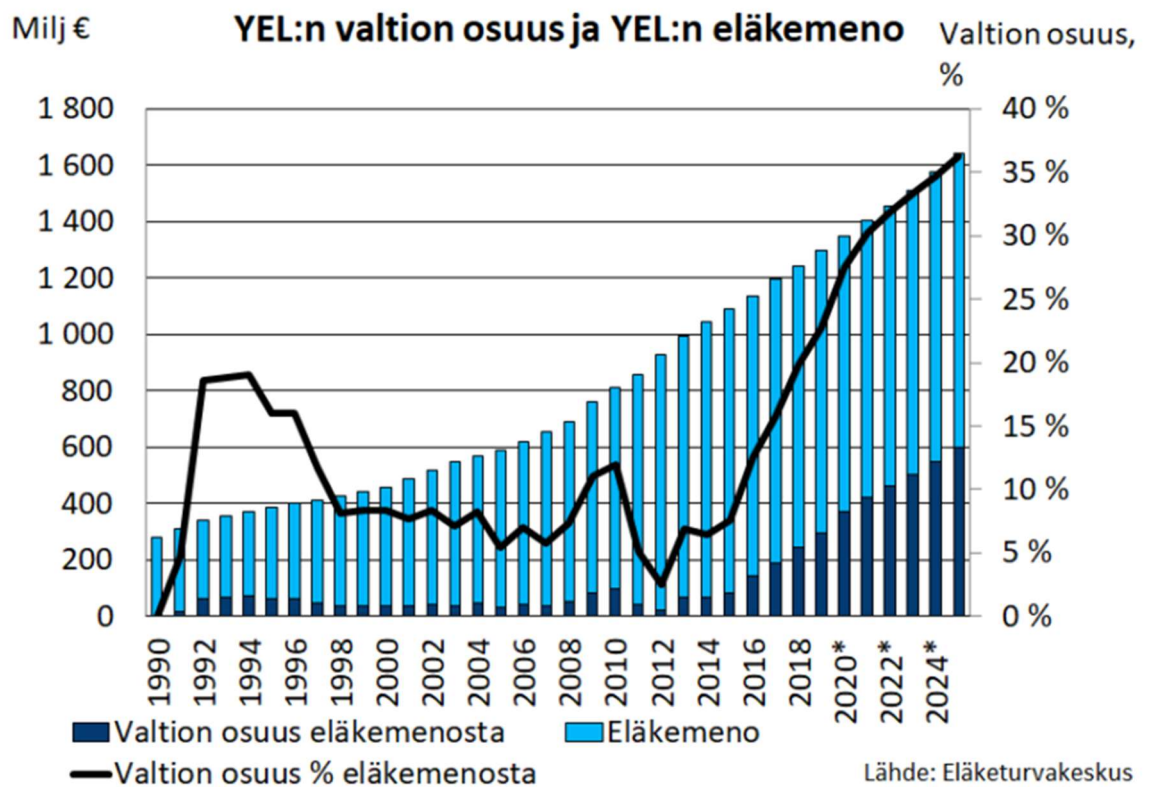
Kuva 13. Yrittäjien mielikuvat yrittäjän eläkejärjestelmästä (Hellstén 2017, 29–35)

Hellsténin (2017) teettämässä kyselyssä ilmeni, että alle 45-vuotiaat – etenkin alle 35-vuotiaat – ja yksinyrittäjät ovat kaikkein pessimistisimmät YEL-vakuutusjärjestelmän toimivuuteen. On todettu, että yrittäjät alivakuuttavat itsensä noin kolmanneksen keskipalkkaan nähden (Eläketurvakeskus s.a.a).

Kuva 14. Keskimääräinen vahvistettu YEL-työtulo vuoden 2020 palkkakertoimen tasossa (Eläketurvakeskus 2021b)

Käytännössä työeläkeyhtiöt kilpailevat keskenään yrittäjien työeläkevakuutuksista. Jos yhtiö ei hyväksy yrittäjän ilmoittamaa työtuloa, voi yrittäjä pyytää vakuutusta toiselta yhtiöltä, jossa alhainen työtulo menee läpi. (Yle 2021b.) Kuvasta 14 nähdään, että keskimääräinen vahvistettu YEL-tulo on laskenut vuosittain 21 759 euroon asti vuodesta 2012 lähtien, jolloin vahvistettu työtulo oli 24 907 euroa.

Lähde: Eläketurvakeskus

Kuva 15. YEL:n eläkemeno ja valtion osuus vuosina 1990–2026 (Eläketurvakeskus s.a.b)

Yrittäjien eläkkeitä ei rahastoida, vaan niiden rahoitus toimii jakojärjestelmän mukaisesti. Yrittäjien eläkemaksuilla katetaan kyseisen vuoden eläkemenot ja valtio kustantaa puuttuvan osan. (Eläketurvakeskus s.a.a.) Kuten kuvasta 15 nähdään, valtion osuus on viime vuosina ollut jyrkässä kasvussa, ja sen ennustetaan koko ajan kasvavan.

4.2 Työttömyysturva

Silloisen hallituksen esitys HE 94/2015 vp muutti työttömyysturvalakia 1. tammikuuta 2016 siten, että itsensä työllistäjät luetaan työttömyysturvassa yrittäjiksi. Henkilön katsotaan työllistyvän yrittäjänä tai sitä vastaavalla tavalla omassa työssään päätoimisesti, jos toiminnan vaatima työmäärä on niin suuri, että se on esteenä kokoaikatyön vastaanottamiselle. (Eduskunta 2015.) Tämän selvempää määritelmää sivu- ja päätoimiselle yrittäjyydelle ole, vaan työttömyysturvan päätösvastuu siirrettiin aluekohtaisten TE-toimistojen, palkansaajakassojen ja Kelan virkailijoille (Alanko-Kahiluoto 2018, 119).

Enintään kahden viikon kestäviä muita kuin työ- tai virkasuhteessa tehtäviä töitä ei selvitetä TE-toimistossa. Jos yrittäjä tai itsensä työllistäjä työllistyy omassa työssään yli kahden viikon ajan työttömyysaikana, tämän pää- ja sivutoimisuutta ei arvioida ensimmäisen neljän kuukauden aikana alkamisajankohdasta. Kuitenkin yritystoiminnan sekä omasta työstä saatavat tulot tulee ilmoittaa työttömyysetuuden maksajalle, joka tarkastelee vaikuttavatko ne työttömyysetuuden määrään. (TE-palvelut 2021a).

4.2.1 Yrittäjän työttömyyskassa

Suomessa perustettiin vuonna 1995 kaksi työttömyyskassaa yrittäjille – Suomen Yrittäjien Työttömyyskassa SYT ja Ammatinharjoittajien ja yrittäjien työttömyyskassa AYT. Kassat fuusioituivat 1.1.2020 SYT nimen alle ja 18.6.2020 alkaen SYT muutti nimensä Yrittäjän Työttömyyskassaksi eli Yrittäjäkassaksi. Yrittäjäkassaan kuuluu tällä hetkellä yli 30 000 jäsentä eli noin 11 prosenttia kaikista yrittäjistä (Yrittäjäkassa s.a.a).

Kevytyrittäjä voi liittyä Yrittäjäkassan jäseneksi, kun hänen eläkevakuutuksensa perusteena oleva työtulo on vähintään 13 247 euroa vuodessa ja hän on alle 68-vuotias. Jäsenmaksu on 2,3 prosenttia perusteena olevan YEL-työtulon 5 800 euron ylittävästä osasta ja se on verovähennyskelpoinen. (Yrittäjäkassa s.a.b.) Kassa ei saa automaattisesti muutettuja YEL-työtulotietoja, joten oikean vakuutustason ylläpidosta vastaa yrittäjä (Yrittäjäkassa s.a.c). Työttömyyskassalain (24.8.1984/603) 2 luvun 3 § 5 momentin mukaan, kassan jäsen ei saa samanaikaisesti olla jäsenenä toisessa työttömyyskassassa. Kassa kannattaa valita siis päätoimen mukaan (Yrittäjäkassa s.a.d).

Työttömyyden aikaista toimeentuloa turvataan joko työttömyyspäivärahalla tai työmarkkinatuella. Työttömyyspäiväraha voi olla ansiopäivärahaa tai peruspäivärahaa. Kansaneläkelaitos huolehtii perusturvan eli peruspäivärahan ja työmarkkinatuen maksamisesta. Työttömyyskassassa vakuutettuna olevalle työttömyyspäiväraha maksetaan ansiopäivärahana, mikäli työssäoloehto täyttyy. (Yrittäjäkassa s.a.d.)

Työssäoloehto täyttyy, kun kassan jäsen on toiminut yrittäjänä 15 kuukautta edeltävän neljän vuoden aikana ja ollut samanaikaisesti vakuutettuna Yrittäjäkassassa. Neljän vuoden tarkastelujaksoa voidaan tietyin ehdoin pidentää enintään seitsemäksi vuodeksi esimerkiksi alle 3-vuotiaan lapsen hoidon tai sairausajalta. Työssäoloehtoon luetaan vain vähintään neljä kuukautta kestäneet yrittäjyysjaksot. (Yrittäjäkassa s.a.e.)

Jotta laskutuspalvelun käyttäjä voi saada työttömyysetuutta kassasta, joutuu hän luopumaan YEL-vakuutuksesta sekä saamaan TE-toimistosta sitovan lausunnon päivärahaoikeudesta (Yrittäjäkassa s.a.f). Yksityinen elinkeinonharjoittaja joutuu näiden lisäksi tekemään toiminnan lopettamisilmoituksen Verohallinnolle, jolloin yritys poistuu ennakkopereintä- ja alv-rekisteristä, tai jos on kaupparekisterissä ja haluaa päättää rekisteröinnin, niin YTJ:n kautta (Vero 2020j).

Yrittäjän ansiopäivärahan määrä muodostuu peruspäivärahasta, jonka päälle lisätään ansio-osa. Ansio-osan suuruus määräytyy työtulon perusteella, kun työssäoloehto täyttyy. Ansiopäivärahan määrään vaikuttaa myös taitekohta sekä yrityksen tasetarkastelu ja myyntivoiton jaksotus. (Yrittäjäkassa s.a.g.) Mikäli yrittäjä haluaa nostaa YEL-työtulonsa ja samalla sosiaaliturvaansa, pätee kassassa niin sanottu ”20 prosentin sääntö”. Tämä tarkoittaa sitä, että yli 20 prosentin korotuksen ylittävä osuus otetaan ansiosidonnaiseen päivärahaan huomioon vasta kun sitä on ylläpidetty 15 kuukautta. (Yrittäjäkassa s.a.h.)

Peruspäiväraha maksetaan enintään 400 päivänä, jos täyttää palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehdon. Mikäli työttömällä työnhakijalla on työhistoriaa alle kolme vuotta, lyhenee päivärahan enimmäiskesto 300 päivään. (Kela 2021a.) Peruspäivärahan suuruus on 33,78 €/päivä ja se maksetaan viideltä päivältä viikossa. Työttömyysetuutta korotetaan, jos huollettavana on alle 18-vuotiaita lapsia, jolloin lapsikorotus on yhdestä lapsesta 5,30 €/päivä, kahdesta 7,78 €/päivä ja kolmesta tai sitä useammasta 10,03 €/päivä. Työllistymistä edistävän palvelun ajalta työttömyysetuutta voidaan korottaa enintään 200 päivältä 4,80 €/päivä. Ilman korotuksia peruspäivärahan määrä on keskimäärin 726,00 € kuukaudessa (21,5 x 33,78 €), joka on verotettavaa tuloa. Tulojen suuruus vaikuttaa työttömyysetuuden määrään. (Kela 2021b.)

Työmarkkinatuki on tarkoitettu työttömälle työnhakijalle, joka ei täytä työssäoloehdot tai ei voi enää saada perus- tai ansiopäivärahaa, koska niiden saamisen enimmäisaika on täytynyt (Kela 2021c). Työmarkkinatuki on tarveharkintainen eli tuen suuruuteen vaikuttavat myös sellaiset tulot, jotka on saatu muuna kuin työttömyysaikana. Työttömän tulorajana pidetään kuukaudessa 311 euroa, jolloin ylimenevä tulo vähentää työmarkkinatukea. (Kela 2021d.)

4.2.2 Palkansaajasta yrittäjäksi ja jälkisuojapäiväraha

Henkilö voi vaihtaa jäsenyyden palkansaajakassasta Yrittäjäkassaan ilman että hänen työttömyysturvansa katkeaa. Tämä on mahdollista, jos jäsenyys siirretään Yrittäjäkassaan kolmen kuukauden kuluessa yritystoiminnan aloittamisesta sekä edellisestä kassan eroamisesta on enintään yksi kuukausi. Mikäli nämä ehdot eivät täyty, työssäolon kertyminen alkaa alusta ja ansiosidonnaista työttömyysturvaa saa vasta 15 kuukauden kuluttua. (Yrittäjäkassa s.a.i).

Uusi yrittäjä on oikeutettu myös jälkisuojapäivärahaan, mikäli hän jää työttömäksi yritystoiminnan aloittamisen jälkeen ja katkeamattoman ansiosidonnaisen päivärahan ehdot täyttyvät. Jälkisuojapäiväraha maksetaan yrittäjyyttä edeltäneen palkkatulon perusteella. Jälkisuojapäivärahaa on mahdollista saada, kun kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:

1. yrittäjän työssäoloehto ei ole täyttynyt,
2. toiminta yrittäjänä on kestänyt alle 18 kuukautta,
3. palkansaajan työssäoloehto on voimassa,
4. henkilö on liittynyt Yrittäjäkassan jäseneksi kuukauden sisällä palkansaajakassasta eroamisen jälkeen. (Yrittäjäkassa s.a.j).

4.3 Työterveyshuollon järjestäminen ja muut vakuutukset

Yrittäjälle ainoa pakollinen vakuutus on Yrittäjän eläkelakiin perustuva YEL-vakuutus, jota ei voi korvata muilla vakuutuksilla (Suomen Yrittäjät s.a.b). Kuitenkin, mikäli YEL-työtulo on vähintään 14 766 euroa, peritään lisäksi sairausvakuutuksen 1,36 prosentin päivärahamaksu sekä yrittäjän 0,19 prosentin korotettu päivärahamaksu eli yhteensä 1,55 prosenttia (Asiatieto 2021, 185).

Työterveyshuollon järjestäminen on vapaaehtoista, mutta suositeltavaa etenkin YEL-vakuutusta maksaville yrittäjille, sillä Kela korvaa YEL-vakuutetulle osan työterveyshuollon kustannuksista. Yrittäjä voi vähentää verotuksessa työterveyshuollonsa siltä määrältä, jota Kela ei ole korvannut. (Asiatieto 2021, 179.) Muita vakuutuksia mitä yrittäjä voi hankkia itselleen ovat esimerkiksi vapaaehtoinen työajan vakuutus eli yrittäjän tapaturmavakuutus, henkivakuutus, matkavakuutus, yrittäjän sairauskuluvakuutus, vastuuvakuutus ja

oikeusturvavakuutus. Edellä mainituista vakuutuksista tapaturmavakuutus vaatii voimassa olevan YEL-vakuutuksen. (Asiatieto 2021, 179–181; Suomen Yrittäjät s.a.b.)

5 Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyön empiirisessä osuudessa tutkittiin kevytyrittämisen vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat sekä tämän uuden työntekotavan yhteiskunnalliset haasteet. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisilla haastatteluilla touko-syyskuussa 2021. Tässä luvussa esitellään tutkimusotteen valinta, aineiston keruumenetelmä, haastateltujen asiantuntijoiden kuvaukset sekä aineiston käsittely- ja analysointimenetelmät.

5.1 Tutkimusotteen valinta ja aineiston keruumenetelmät

Tutkimus on toteutettu laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimusotteella. Kvalitatiivisessa tutkimusotteessa pyritään kuvaamaan, ymmärtämään tai tulkitsemaan ilmiöitä ja vastaamaan kysymyksiin mitä, miksi ja millainen. Määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa haetaan vastauksia muun muassa kysymyksiin kuinka paljon, kuinka usein ja missä määrin. Kohdejoukon tarvitsee olla tarpeeksi suuri, jotta ilmiön mitattavuus olisi laadukas ja tilastokelpoinen. Kvantitatiivinen tutkimusote ei siis sovellu tähän tutkimukseen, jossa koitetaan ymmärtää ilmiötä eli tässä tapauksessa kevytyrittäjyyttä. (Lindstedt s.a.)

Keruumenetelmäksi valitaan haastattelu, kun halutaan tutkia tuntematonta aluetta, selvittää saatavia vastauksia, syventyä saatavaan tietoon, tutkia arkoja tai vaikeita aiheita, sijoittaa aineisto laajempaan kontekstiin tai kun tiedetään, että tutkimuksen aihe tuottaa vastauksia monitahoisesti ja moniin suuntiin. Tutkimusaineiston keruumenetelmäksi valikoitui avoin haastattelu eli syvähaastattelu, jossa haastateltiin kuutta alan asiantuntevaa henkilöä. (Lindstedt s.a.) Avoimella haastattelutyypillä oli pyrkimys syventyä jokaisen haastateltavan ydinosaamisen ja asiantuntijuuden piiriin, keskustella spontaanisesti esiin tulleista aiheista ja viedä keskustelua siltä osin eteenpäin.

Ennen haastattelua haastateltavat pääsivät tutustumaan tutkimuksen aihealueeseen saamalla luonnoksen opinnäytetyön sisällöstä. Yksi haastattelu toteutui kasvotusten ja viisi haastattelua etänä. Haastattelut käytiin touko-syyskuun aikana ja ne kestivät noin 40 minuutista 1,5 tuntiin. Haastatteluissa heräsi monta uutta näkökulmaa ja ajatusta, jotka johtivat tarkentaviin lisäkysymyksiin sekä perusteellisempaan ja syvällisempään tietoperustaan.

Seuraavaksi esitellään haastateltavat asiantuntijat nimellä, mutta tutkimustuloksissa heidän näkemyksensä, mielipiteensä ja osaaminen anonymisoidaan. Asiantuntijoiden aakostus on sitaateissa satunnaistettu.

Outi Alanko-Kahiluoto on Vihreiden neljännen kauden kansanedustaja, joka toimii tällä kaudella tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana ja perustuslakivaliokunnan jäsenenä. Hän on seurannut ja osallistunut eduskunnassa keskusteluun itsensätyöllistäjien asemasta vuodesta 2007 lähtien. (14.6.2021.)

Saija Hellstén on Eezy Kevytyrittäjien toimitusjohtaja sekä Uusi työ ry:n varapuheenjohtaja. Hän toimi aikaisemmin Eezy Kevytyrittäjien kehitysjohtajana sekä toiminimiyrittäjänä. Saijalla on laaja näkemys kevytyrittäjyydestä, sen historiasta, nykyhetkestä ja tulevaisuuden näkymistä. (31.5.2021.)

Kari Issakainen on työskennellyt kevytyrittäjänä viimeiset 3 vuotta varhaisjakelualalla. Hän on mukana kehittämässä nimeltä mainitsettoman laskutuspalveluyrityksen palveluita sekä tekee töitä kevytyrittäjänä tutkimusmielessä. Karilla on kevytyrittäjyydestä sekä laskutuspalvelun käytöstä paljon käytännön kokemusta. (23.7.2021.)

Anna Pärnänen on Tilastokeskuksessa yhteiskuntatilasto-osaston kehittämispäällikkönä, jossa hän toimii johdon tukena. Annalla on taustaa työmarkkinatilastoinnissa ja työolotutkimuksissa. Hän on tehnyt työvoimatutkimusta, kirjoittellut aina aika-ajoin erilaisista työnteon muodoista sekä vastannut Tilastokeskuksen itsensätyöllistäjiä ja yrittäjiä koskevista kyselytutkimuksista. (8.10.2021.)

Timo Rope on yrittäjä ja tietokirjailija 36 tietokirjalla markkinoinnista, yrittäjyydestä ja johtamisesta. Yksi näistä on vuonna 2020 julkaistu kirja kevytyrittäjyydestä. Timolla on pitkä tausta työelämän ja yhteiskunnan ilmiöiden tarkastelussa ja hänen toimintansa yksi keskeinen ankkuri on yrittäjyys ja sen edistäminen. (24.5.2021.)

Antti Sekki toimii yliopettajana Laureassa, jossa hänen vastuullaan on yrittäjyys. Antti on tehnyt väitöskirjan alkavan yrityksen menestymisestä, kirjoittanut kolme tietokirjaa yrittäjyydestä ja toiminut pitkään konsulttina ja kouluttajana pk-yritysten parissa sekä osakkaana ja hallituksen jäsenenä useissa eri pk-yrityksissä. Antti ymmärtää hyvin yrittäjyyden monimuotoisuuden ja on Laurean roolissa erityisen kiinnostunut työelämän murroksesta ja sen yrittäjämäisestä luonteesta. (26.5.2021.)

5.2 Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi

Kasvotusten käyneen haastattelun pääkohdat kirjattiin ylös muistiinpanovälineitä käyttäen. Etähaastattelut äänitettiin litterointia – eli muutettiin tekstimuotoon sanasta sanaan – ja analysointia varten. Tämän jälkeen litteroitu ja muistiinpanoissa ollut aineisto teemoitettiin ydinsanojen ja -ajatusten esille saamiseksi ja tarkasteltiin niiden välisiä yhteyksiä.

Tutkimuksen analysointimenetelmänä käytettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysia, jossa analyysia ohjaa vuoroin teoria ja aineisto (Leinonen 12.12.2018). Sisällön analyysissä pyritään aineiston luokittelun kautta tiivistämään lopputulemaa (Lindstedt s.a.). Tavoitteena on saada kuva kevytyrittäjyyden kehityksestä ja nykytilasta.

6 Tutkimustulokset

Tässä luvussa käsitellään haastatteluista saatuja tutkimustuloksia. Tulokset on ryhmitelty tietoperustan ja haastatteluaineiston mukaisesti.

6.1 Muuttuvat työmarkkinat ja kevytyrittäjyyden asemoituminen

Kevytyrittäjyyden yhtenemätön tulkinta eri tahojen toimesta johtuu yksinkertaisesti lainsäädännön hitaasta muuttuvuudesta. Toisin sanoen lainsäädäntö on aina perässä ja se alkaa soveltamaan sellaisia asioita mitkä ovat käytännössä jo vakiintuneet eli käytännössä pyrkii säädellä niitä. Kaikki lähtee siis käytännönrakenteen kautta ja laki tulee aina perässä. Suomessa on jäsennelty työmarkkinoita siten, että ihmiset ovat joko palkansaajia työsuhhteessa tai toimivat yrittäjinä. Sitten on hitaasti havahduttu siihen, että siellä välimaastossa työskentelee ihmisiä, jotka eivät ole selkeästi kumpaakaan vaan tekevät työmarkkinoilla työtä erilaisissa rooleissa. Näiden ihmisten määrä on vähitellen vakiintunut osaksi työmarkkinoita ja poliittisesti on herätty siihen, että näille ihmisille tulisi saada yhdenvertainen sosiaaliturva.

Haastatteluissa tuli kuitenkin ilmi, että palkansaajan ja yrittäjän vanhanaikainen erottelu ei enää toimi, sillä töitä tehdään sekakäyttäjänä. Valtaosa työelämän tutkimuksista vahvistaa sitä, että tulevaisuuden työelämä on entistäkin monimuotoisempi ja yhä useamman ihmisen toimeentulo koostuu useammista eri lähteistä eri nimikkeillä. Elantoa ansaitaan erilaisina muotoina rinnakkain, vuorottain ja peräkkäin. Esimerkiksi henkilö voi tehdä rinnakkain yrittäjämäistä työtä ja palkkatyötä, välillä hänellä voi olla yritys ja tämän jälkeen keikka- tai projektiluontoisempaa työtä. Kyse ei ole vain kevytyrittämisestä vaan koko työnteon muutoksesta, joka siirtyy koko ajan B2B-muotoon.

Vanhanaikainen palkansaajaksi ja yrittäjäksi kahtiajako ei enää toimi myöskään yrittäjän eläkevakuuttamisessa. YEL järjestelmänä on yli 50 vuotta vanha, eikä missään nimessä sovellu nykyisen maailman aikaan, eikä varsinkaan projektiluontoisiin ja kausiluontoisiin yrittäjämäisesti tehtyihin töihin sekä siihen, että ihmisen rooli vaihtelee. YEL-vakuutuksessa pitää pystyä arvioimaan vuoden työtulo ja maksaa vakuutusmaksuja säännöllisesti eräpäivään mennessä. YEL-vakuutus on tehty siis vakiintuneempaan yritystoimintaan. Iso osa kevytyrittäjistä toivoo, että YEL:n maksut pidätettäisiin TyEL:n kaltaisella toteutustavalla sen mukaan, mitä oikeasti tienaa ilman, että joutuu arvioimaan työtuloaan.

”Jos ajatellaan yrittäjyydenkin kirjoa – nimenomaan sitä, että joku tekee keikkoja silloin tällöin tai kuukauden mittaisen projektin – niin on se eri juttu, jos otetaan sellainen yrittäjä, joka perustaa yrityksen. Hänellä on valtavat alkuinvestoinnit, hän ottaa lainaa, hakee rahoitusta ja ajatuksena on työllistää itsensä ja paljon muitakin ihmisiä

yritystoiminnan avulla vuosiksi eteenpäin. Niin onhan nämä kaksi aivan täysin erilaisista yrittäjyyden kuvaa, ja on hassua, että niihin sovelletaan pitkälti samoja normistoja sosiaaliturva- ja eläkevakuuttamisen puolella.” (Asiantuntija A.)

Haastateltavilla oli erilaisia näkemyksiä miten vanha kahtiajako pitäisi muuttua. Yhden haastateltavan mielestä ideaalimaailmassa olisi kolmas tai useampikin työn tekemisen kategoria, jossa kevytyrittäjyys sijoittuisi itsensätyöllistämisen alle. Taide- ja media-ala on myös tuonut paljon esille, että pitäisi olla kolmas työnteon ryhmä, joka sijoittuisi yrittäjyyden ja palkansaajan välimuotoon. Tämä ajatus tyrmätään lähtökohtaisesti jokaiselta kantilta ja eri tahot ovat yksimielisiä, että uutta sosiaaliturvakategoriaa ei olla lähdössä luomaan. Kolmen haastateltavan mielestä uuden kategorian luominen hankaloittaisi sosiaaliturvan ymmärrettävyyttä entisestään, lisäksi jaottelua ja sääntelyä ja aiheuttaisi lisää ongelmia, että miten määritellään ihmiset mihin luokkiin he kuuluvat. Hyvänä esimerkkinä on vuoden 2016 työttömyysturvalain muutos, jossa itsensätyöllistäjät siirrettiin yrittäjäkategoriaan. Se ei näytä olevan toimiva, sillä se asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan ja hankaloittaa työttömyysturvan ennustettavuutta.

Neljä haastateltavaa sen sijaan kannatti jakojen poistamista kokonaan siirtäen kaikki työlliset yhden työtulorakenteen alle. Sillä ei pitäisi olla merkitystä saako ihminen työtuloa palkansaajana vai toimeksiantosuhteessa – eli toisin sanoen omistaako vaikka oman putiikin ja tekee töitä yrittäjänä vai myy sen, mutta jää tekemään samaa työtä palkansaajana. Kaikkien työmuotojen pitäisi kerryttää samaa työssäoloehto ja sosiaaliturvaa, ja tätä niin sanottua yhdistelmäturvamallia on selvitetty Akavan ja Suomen Yrittäjien toimesta. Yhdistelmäturvamalli saa kannatusta sekä yrittäjäpuolella että palkansaajapuolella, ja tällainen yhdistelmäturva saattaa olla tulevaisuuden malli. Eduskunnassa se ei ole vielä edennyt, koska isona ongelmana on, että kuka sen maksaa. Jos palkansaajien ja yrittäjien työttömyyskassat, ansiosidonnainen ja työssäoloehto yhdistetään ja yrittäjät jatkavat itsensä alivakuuttamista, syntyy epätasa-arvoa järjestelmän kontribuution suhteen. Palkansaajat sekä työnantajat joutuvat maksumiehiksi ja valtio joutuu subventoimaan yrittäjien nauttiessa edullisemmasta sosiaaliturvasta.

Yhdistelmävakuutusmalliin liittyen YEL-järjestelmää pitäisi jotenkin muuttaa. On ehdotettu, että YEL-vakuutusmaksujen alarajaa pitäisi laskea samalle tasolle kuin palkansaajilla ja niiden pitäisi olla pakollisia kaikesta yrittäjämäisestä toiminnasta. Tämä pakottaisi kaikki yrittäjämäisesti toimivat ja yrittäjät ikään kuin huolehtimaan sosiaaliturvastaan, mutta siinäkin on ongelmansa, että pienistä tuloista joutuisi maksamaan kohtuuttomia vakuutusmaksuja. Toisaalta kannatusta on myös saanut YEL-vakuutuksen työtuloalarajan nostaminen työttömyysturvan ansiosidonnaisen minimitasolle.

Kun työmarkkinat muuttuvat vähitellen projektiluontoisemmiksi, perinteisen kokoaikaisen palkkatyön merkitys vähenee. Tämä tarkoittaa sitä, että työelämän lainsäädännön valmis-televan ja työmarkkinoiden neuvotteluvoiman perustuminen kolmikantamalliin murenee. Ammattiyhdistysliikkeiden jäsenmäärät ja edunvalvontapiiriin kuuluvat jäsenet ovat olleet vuosi vuodelta jo hetken laskussa. Tämä luonnollisesti vähentää ay-liikkeen rahoitusta ja neuvotteluvoimaa, eikä tiedetä minkä verran liikkeellä on pyrkimystä ehkäistä jäsenmää-ränsä pientymisen jatkumista. Ay-liikkeellä on edelleen todella paljon valtaa eikä se ha-lua rakentaa toimeksiantosuhteita vaan pitää työsuhdesopimuksista kiinni, sillä toimeksi-antosuhteet poistavat ammattiyhdistysliikkeen vallan esimerkiksi palkkaneuvotteluihin. Työnantajajärjestöt ja ammattiyhdistysliike haluavat pitää kiinni omista eduistaan ja vallas-taan. Olisi kiinnostavaa tietää, koetaanko ay-liikkeessä toimeksiantosopimusten, osa-ai-kaisten palkansaajien ja uusien työmuotojen määrällinen kasvu uhkana liikkeen olemas-saololle.

Ammattiyhdistysliikkeen aatos on juurikin se, että siellä ajetaan kokoaikaisten perintei- sessä työsuhteessa olevien etuja. Tästä on alkanut kuulua soraääniä ay-liikkeen suuntaan heidän omasta jäsenistöstään sellaisten ihmisten kohdalla, jotka eivät halua tehdä esi- merkiksi kokopäiväistä työtä. Osalle ihmisistä on ikävää, että kielletään nollatuntisopimuk- set tai muut vaihtoehtoiset työsopimustyytit, sillä heille nämä olisivat käyneet heidän elä- mänvaiheeseensa tai -tilanteeseensa täydellisesti. Omaishoitajuus on kasvanut todella paljon, mikä voi selittää osin miksi muut kuin kokoaikaiset työmuodot kiinnostavat ihmisiä entistä enemmän. Lisäksi opiskelusta on tullut osa koko elämänkaarta mikä voi vaikuttaa mahdollisuuksiin ja halukkuuteen tehdä töitä eri elämänvaiheessa eri tavalla. Vanhanai- kainen ja radikaali työmuotojen kahtiajako sekä suoriksi vedetyt mutkat jättävät huomioi- matta maailmanmuutoksen ja ihmisten monenlaisia elämäntilanteita. Pyrkinessään suojele- maan jäsenistöään, ay-liike ikään kuin tekee jäsenistölleen elämästä hankalampaa.

Työnantajajärjestöjen ja ammattiyhdistysliikkeen vallasta luopumisen haluttomuus ja tie- tynlaiset vakiintuneet lait ja normistot toimivat muuttuvan työelämän hidasteena. Vaikka esimerkiksi ay-liikkeessä on paljon hyviä puolia ja on tärkeitä, että työntekijöillä on oma edustus ja neuvotteluvoimaa, niin julkisessa keskustelussa on jäänteitä menneestä maail- masta. On yrittäjiä koskevat lait ja normistot sekä palkansaajia koskevat lait ja normistot, ja näiden muutokset ovat hankalia. Tämä voi olla perusteena sille, että niiden pitkää ja tuskallista muutosta ei lähdetä viemään eteenpäin, vaikka maailma väijäämättä muuttuu. Vielä ei ole tarpeeksi voimaa eikä tahoja muutoksen takana, joka lähtisi ajamaan sitä niin isolla voimalla, että se tehoaisi.

Työnantajayritykset pyrkivät mukautumaan työmarkkinoiden muutoksiin, kilpailutilanteeseen ja globaalin markkinan tuomiin haasteisiin. Niiden intressinä on pitää kulut minimissään. Tämä onnistuu osittain säästämällä työnantajakustannuksissa eli ulkoistamalla työvoimaa ostamalla henkilöstövuokrausyrityksen tai itsensätyöllistäjän palveluita. Kokoaikaisen työntekijän pitäminen palkkalistoilla saattaa olla turhaa ja kustannustehotonta, joten yritykset palkkaavat työntekijöitä osa-aikaisilla työsopimuksilla tai toimeksiantosopimuksilla tekemään töitä vaan silloin kun niitä on. Määräaikaisten kokoaikatyösopimusten määrän maltillisen laskun saattaa selittää projektiluontoisemman työelämän vahvistuminen, jolloin määräaikaisiin, mutta täysiä työtunteja vaativiin työtehtäviin ostetaan itsensätyöllistäjän osaamista ja solmitaan toimeksiantosopimus jopa urakkapalkkiona.

Työvoiman ulkoistaminen saattaa kuitenkin heikentää työntekijöiden asemaa ja tasa-arvoa. Ulkoistaminen on nykyään kuitenkin yleistä ja vakiintunut osaksi työmarkkinoita. Monet palkansaajajärjestöt ovat vaatineet lailla kieltämisen työntekijöiden irtisanomisen ja takaisin palkkaamisen keikkatyöläisinä tai toimeksiantosopimuksilla, jos työpaikalla on tarvetta vakituksille työsuhteille. Jos näiden ihmisten määrä kasvaa ja heille alkaa kertymään esimerkiksi hyvin pientä eläkettä sen takia, että ovat heikommassa työasemassa, niin silloinhan yhteiskunta joutuu ne eläkekulut tulevaisuudessa maksamaan. Tämä on lainsäätäjän kannalta ongelmallista, että samasta työstä ja työmäärästä huolimatta ihmiset ovat epätasa-arvoisessa asemassa vain erilaisen sopimuksen takia.

Kun työnteko pirstaloituu ja tulolähdettä etsitään lukuisista eri paikoista ja alustoilta, työntekijän mahdollisuudet edunvalvontaan, järjestäytymiseen ja työnantajan tarjoamaan turvaan heikkenevät.

6.2 Kevytyrittäjyys-termin määrittely

Kevytyrittäjyys-termin määrittely jakoi haastateltavat kahteen leiriin: niihin, jotka ottivat vahvasti kantaa termin käytön oikeellisuuteen ja niihin, jotka eivät määritelleet sitä kovinkaan tarkasti. Vaikka kevytyrittäjyys-termiä ei lainsäädännössä tunnusteta, kolmen haastateltavan mielestä sitä pitäisi ja saisi käyttää vain viitatessa yrittäjämäisesti toimivaan henkilöön, jolla ei ole omaa Y-tunnusta. Kaikki muunlaiset kevytyrittäjyystoimintamallit ovat heidän mielestään väärinkäyttöä ja vääristävät ihmisten maailmankuvaa kevytyrittäjyydestä, koska samalla nimikkeellä käsitellään täysin eri sisältöisiä asioita. Näiden haastateltavien mukaan Osuuspankin malli aloitti ratsastaa kevytyrittäjä-käsitteellä, koska se oli – ja on edelleen – niin kuuma ja trendikäs, samalla sekoittaen ratkaisullaan pakkaa. Kevytyrittäjyys on toimialana verrattavan nuori ja lainsäädännöllisesti vakiintumaton, että saman nimikkeen käyttö kahdessa eri sisältöisessä asiassa ei helpota yhteistä keskustelua,

sillä jopa päättäjillekin kevytyrittäjyys on uusi juttu. Tämä on erittäin huono asia eikä helppoa termin asemoitumista omalle oikealle paikalleen. Keillä on jo Y-tunnus, ovat lainsäädännössä tunnistettavissa esimerkiksi yksityisinä elinkeinonharjoittajina, joten olisi paljon helpompaa, että kevytyrittäjyys tarkoittaa yhtä asiaa ja muille toimintamalleille keksittäisiin uudet sanat.

”Osuuspankin toimintamalli rehellisesti sanottuna omasta mielestäni aloitti ratsastaa kevytyrittäjä-käsitteellä, koska se oli niin kuuma ja hotti. Se on normaalia toiminniyrittäjyyttä ilman PRH:n kaupparekisteri-ilmoitusta. Käsitteenä ei ole mielestäni kevytyrittäjyyttä, sillä tavalla kuin laskutuspalvelutoimintamalli on lähtenyt liikkeelle, ja se sekoittaa ihmisten maailmankuvaa, kun samalla nimikkeellä käsitellään täysin eri sisältöisiä asioita.” (Asiantuntija B.)

Tämä toinen haastateltavien leiri oli sitä mieltä, että termin määrittely on haasteellinen, koska uutena käsitteenä pitää miettiä missä merkityksessä sitä käytetään. Markkinointiterminä yritykset voivat määritellä kevytyrittäjyyden oman käsityksensä ja palveluidensa mukaan. Lainsäädännössä ja eri instituutionaalisilla tahoilla voi olla omat määritelmät tai näkemykset, miten kevytyrittäjyyttä tulkitaan tai pitäisi tulkita. Tämän leirin yksi haastateltavista otti jopa kantaa, että kevytyrittäjyyttä ei pidä katsoa sokeasti yksittäisenä terminä vaan koko työntekemisen muutoksena. Hänen mielestään ei pitäisi myöskään puhua kevytyrittäjistä vaan laskutuspalvelun käyttäjistä.

6.3 Kevytyrittämisen vahvuudet

Laskutuspalvelu mahdollistaa työn tekemisen yrittäjämäisesti ilman omaa yritystä laskuttaen laskutuspalveluyrityksen kautta. Laskutuspalveluyrityksen tehtävänä on hoitaa byrokraattiset ja lakisääteiset maksut ja ilmoitukset, olla niissä vastuussa ja vapauttaa kevytyrittäjä aikaa vievistä paperitöistä. Laskutuspalvelun käyttäjän ei siis tarvitse murehtia laskutuspalveluun ulkoistettujen toimintojen oikeellisuudesta, joka on yksi osa yrittäjän vastuista. Sittenmin Osuuspankki toteutti oman kevytyrittäjyystoimintamallinsa, jossa yksityisen elinkeinonharjoittajan byrokraattisten ja hankalaksi koettujen toimintojen ja ilmoitusten teko sisältyivät palveluun. OP Kevytyrittäjänä ei tarvitse murehtia yrityksen hallinnollisista perustamisvaiheista eikä hankkia erikseen kirjanpitoa ja yrityspankkitiliä.

Kevytyrittäjäksi ryhtyminen on tehty erittäin helpoksi ja palvelun käyttäminen on loistaa helppoudellaan. Palveluiden helppous ei saa niiden käyttäjiä tuntemaan itseään edes yrittäjiksi. Nykyään digitaalisessa ympäristössä on niin helppoa tehdä töitä yrittäjämäisesti tai yrittäjänä ja laskuttaa siitä – oli se laskutuspalvelun tai digitaalisen tilitoimistopalvelun kautta. Kevytyrittäjyyden toimintamalleissa ei ole mitään aloitus- eikä rullaavia kuukausikuluja eikä tiettyä aikaa kuinka kauan pitää toimia kevytyrittäjänä. Siksi se on erittäin helppo tapa laskuttaa keikkatyylisestä, projektiluontoisesta, kausiluonteisesta ja satunnaisesta työstä.

Laskutuspalvelun toimintamalli on tehty erittäin matalakynnykselliseksi ja sen käyttäjäksi voi ryhtyä jo 15-vuotiaana. Ulosotto ja maksuhäiriömerkinnät eivät seiso esteenä ryhtymään laskutuspalvelun käyttäjäksi. Toimintamallin kautta voi myös kokeilla vaikka oman harrastuksen tai siitä opitun taidon myymistä, kehittäen itseään osa-alueilla, joita itse arvostaa. Tämän takia laskutuspalvelun käyttö on oivallinen tapa kokeilla yrittäjyyttä sekä yrittäjämäistä toimintaa ja testata omaa yritysideaa ilman taloudellisia riskejä. Laskutuspalveluyritysten asiakaskunta on erittäin laaja ja joukkona vaihteleva. Joku tekee yhden pienen projektiluontaisen työn, joku toinen tienaa sillä kunnollisen ansion ja joku kolmas alaikäisenä laskuttaa omasta kesätyöstään.

Laskutuspalvelu ei ole pelkästään aloittelevan yrittäjän tai yrittäjäksi haluavan ensi askel yrittäjyyden maailmaan. Laskutuspalveluyrityksillä on niiden alkuajoista lähtien toimivia kokoaikaisia laskutuspalvelun käyttäjiä. Nämä käyttäjät ovat voineet joutua laskuttamaan omasta työstä olosuhteiden pakosta, kokeilleet sitä palkansaaja-aseman sijaan ja jääneet käyttämään laskutuspalvelua tai ryhtyivät laskuttamaan omasta työstään vapaaehtoisesti. Näitä laskutuspalvelun käyttäjiä yhdistää se, että he haluavat laskutuspalveluyrityksen huolehtivan heidän paperitöistään ja lakisääteisistä velvoitteista perustamatta omaa yritystä ja ilman yrittäjän vastuuta. Käyttäjäkyselyiden perusteella tämä on yksi syy, miksi laskutuspalvelua käytetään myös kokoaikaisesti.

"Perinteisellä yrittäjällä on kuitenkin se, että hän vastaa ihan itse niistä yrityksen asioista. Vaikka hän ostaakin tilitoimistosta palvelua, niin vastuu on kuitenkin loppupeleissä yrittäjällä. Laskutuspalvelu huolehtii siitä, että verot ja kaikki lakisääteiset velvoitteet tulevat hoidetuksi ja se on laskutuspalveluyrityksen vastuu. Mutta, jos Y-tunusyrittäjältä jää asioita hoitamatta – vaikka hän olisi palkannut siihen tilitoimiston – niin se vastuu ei siirry sille tilitoimistolle." (Asiantuntija A.)

Etenkin mikro- ja pienyrityksillä ei aina ole resursseja, rohkeutta tai riskinsietokykyä palkkaamaan vakituista henkilöstöä, vaikka töitä riittäisikin. Ongelman perustana on lainsäädäntö ja työehtosopimukset, joissa säädetään muun muassa työntekijän ja työnantajan velvollisuuksia, vastuita, oikeuksia, työaika ja palkkausta. Kevytyrittäjän osaamisen ostaminen ja toimeksiantosopimuksen solmiminen vapauttaa pienten yritysten jo valmiiksi vähäisiä resursseja palveluiden tai tuotteiden tuottamiseen ja myymiseen. Toimeksiantajan ei tarvitse esimerkiksi ilmoittautua työnantajarekisteriin, laskea palkkoja, vakuuttaa työntekijää tai huolehtia muista työnantajan pakollisista maksuista. Toimeksiantosopimus on ketterämpi kuin työsopimus, mutta kevytyrittäjän työ pitää olla kuitenkin hinnoiteltu kuten yrittäjän työ hinnoitellaan, eli laskutushinta ei voi olla sama kuin työstä maksettava tuntipalkka.

Nykyinen työttömyysturvamalli ja YEL-maksujen alennus aloittavalle yrittäjälle tai yrittäjämäisesti toimivalle henkilölle saattaa kannustaa kevytyrittäjyyteen ryhtymistä. Työtön työnhakija voi aloittaa yrittäjyystoimintansa ja TE-toimisto ei katso sen päätoimisuutta ensimmäisen neljän kuukauden ajan yrittäjyystoiminnan alkamishetkestä. Enintään kahden viikon mittaista yrittäjyystoimintaa ei selvitetä TE-toimistossa, joten periaatteessa laskutuspalvelun käyttäjä voisi tehdä koko ajan kahden viikon mittaisia työkeikkoja menettämättä työttömyysturvaansa. Monet laskutuspalvelun käyttäjät nostavat palkkansa erissä siten, ettei se ylitä työmarkkinatuen tulorajaa eli 311 euroa kuukaudessa. Kevytyrittäjällä on jälkisuojapäivärahan ehtojen täytyessä oikeus ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan, kun yrittäjyystoiminta päättyy. Ennen OP Kevytyrittäjäksi ryhtymistä henkilö voi hakea starttirahaa turvatakseen toimeentulonsa enintään 12 kuukaudeksi.

OP Kevytyrittäjänä yrityksen kulut saa kirjattua kirjanpitoon pienentäen yrityksen tulosta, johon lopullinen verotus perustuu. Arvonlisävelvollinen OP Kevytyrittäjä saa ostojensa arvonlisäverot takaisin ja liikevaihdon ollessa enintään 30 000 euroa hän pystyy hyödyntää arvonlisäveron alarajahuojennuksen. Y-tunnuksella OP Kevytyrittäjällä on mahdollisuus sopia ihan mitä vain ja mistä vain ilman pelkoa, että hänet voidaan todeta palkansaajaksi työntekijän asemassa.

Laskutuspalveluyritysten liikevaihto perustuu puhtaasti laskutuspalvelun käyttäjien laskutussummiin. Laskutuspalveluyrityksellä on siis iso intressi pitämään asiakkaistaan huolta ja auttamaan heitä niin monessa asiassa kuin mahdollista. Laskutuspalveluyritykset saattavat tukea palvelun käyttäjiä työn hinnoittelussa, markkinoimisessa ja myymisessä erilaisin ohjein, videoin, laskurein ja neuvoin. Laskutuspalveluyritykset saattavat myös tarjota sopimus pohjia, muistutella ja auttaa YEL-maksuissa, huolehtia tapaturma- ja vastuuvakuutuksista sekä neuvoa veroasioissa.

6.4 Kevytyrittämisen heikkoudet

Vaikka kevytyrittäjyyspalvelumalleissa ei ole kiinteitä kuluja, vakiintuneemmalle toiminnalle, joka tuo säännöllistä ja tarpeeksi suurta tuloa, ei laskutus- eikä OP Kevytyrittäjä -palvelun käyttö ole taloudellisesti fiksuin vaihtoehto. Ensinnäkin laskutuspalvelun käyttäjä maksaa aina palvelumaksua huolimatta laskutussumman suuruudesta. Vaikka tietyillä laskutuspalveluyrityksillä on hieman regressiivinen hinnasto laskutussumman kumuloituessa, se ei poista yrittäjämäisen toiminnan kasvavia muuttuvia kuluja laskutuksen suurentuessa. OP Kevytyrittäjä -palvelussa palvelumaksu on kalenterivuodessa korkeintaan 1 500 euroa ja se nollaantuu aina vuodenvaihteessa. Tämä tarkoittaa sitä, että OP:n malli on yrittäjälle kuluna enintään 5 prosenttia tilikauden liikevaihdosta 30 000 euron liikevaihtoon asti, jonka jälkeen loppuvuosi on kulutonta. Verratessa karkeasti perinteiseen tilitoimistoon, niin

100 eurolla kuukaudessa yksityinen elinkeinonharjoittaja saa käyttöönsä esimerkiksi kahdenkertaisen kirjanpidon, kirjanpitoneuvontaa ja jopa oman henkilökohtaisen kirjanpitäjän. Lopulla 25 eurolla kuukaudessa yksityinen elinkeinonharjoittaja saa erillisen yritys pankkitilin, pankkikortin yritykselle ja pankkiyhteykskanavan tiliotteita varten.

Laskutuspalvelun käyttäjän kaikki tulot verotetaan ansiotulona ja mahdolliset vähennykset on mahdollista tehdä vain henkilökohtaisella veroilmoituksella. Laskutuspalvelun käyttäjä ei myöskään pysty vähentämään hankintojen arvonnisäveroja, jolloin laskutussumman pitää olla teknisesti korkeampi päästääkseen samoille ansioille kuin arvonnisäverovelvollinen yrittäjä. Koska laskutuspalvelun käyttäjän tulot verotetaan ansiotuloina, suuremmat tulot nostavat veroprosenttia, joka tarkoittaa sitä, että laskutuspalvelun käyttäjä jää edelleenkin nettopalkassa jälkeen.

Laskutuspalvelun käyttäjänä tehdään töitä toimeksiantosopimuksella ja saadaan ansiotuloa osittaisella yrittäjäriskillä. Vaikka laskutuspalveluyritys vastaa lakisääteisten maksujen ja ilmoitusten oikeellisuudesta sekä mahdollisesti vastuu- ja tapaturmavakuuttaa kevytyrittäjän, hän on kuitenkin vastuussa tekemästään työstään henkilökohtaisesti. Toimeksiantosopimuksen ehdot ovat viime kädessä työn tilaajan ja työn toimittajan sopimia ja mahdolliset erimielisyydet, joita ei voida sopia sopijapuolten välisin neuvotteluin, ratkaistaan oikeudessa. Kevytyrittäjä on myös itse vastuussa toimeksiantojen ja tulonsa hankkimisessa.

Oman Y-tunnuksen hallinnointi laskutuspalvelun tai OP Kevytyrittäjä -palvelun sijaan kehittää esimerkiksi ammatin- tai liikkeenharjoittajan verotuksellisia, lainsäädännöllisiä ja taloudellisia taitoja sekä antaa käytännön kokemusta yrityksen kokonaisvaltaisessa pyörittämisessä. Yksityisen elinkeinonharjoittajan juridiikka ei ole niin hankala, että laskutuspalvelua pitäisi käyttää. Laskutuspalveluyritysten hyvin hoidettu markkinointi saa yrittäjyyttä miettivät ihmiset aliarvioimaan kykynsä hoitamaan lakisääteiset asiat oikein.

Kevytyrittäjä ei saa samanaikaisesti olla jäsenenä kuin yhdessä työttömyyskassassa. Jos ihmisen ansiot muodostuvat osittain palkansaajana ja osittain kevytyrittäjänä, lasketaan ansiosidonnainen työttömyysturva vain toisen kassan mukaan. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka ihminen tekee kokonaisuutena täysipäivästä työtä, niin työttömyysturva huomioi vain toisen niistä. Muuttuvassa työelämässä sekä osa-aikaisten työsopimusten ja sivutoimisen yrittäjyyden yleistyessä tämä on iso epäkohta tällä hetkellä. Kevytyrittäjän työssäoloehdon täytyminen kestää palkansaajaan verrattuna paljon pidempään ja Yrittäjäkassaan liittyminen onnistuu vain YEL-työtulon ollessa vähintään 13 247 euroa. OP Kevytyrittäjä joutuu yleensä luopumaan Y-tunnuksestaan ollakseen oikeutettu työttömyysturvaan.

Alueellisesti toimivien TE-toimistojen virkamiesten tulkinnanvaraiset päätökset yrittäjyystoiminnan pää- tai sivutoimisuudesta tekevät työttömyysturvan saamisesta ennakoimatonta. On ollut tapauksia, jossa jopa 10 työtuntia yrittäjyystoimintaa viikossa on määritellyt työttömän työnhakijan päätoimiseksi yrittäjäksi ja evännyt siltä työttömyysturvan.

”Tällä hetkellä monet joutuvat pettymään karvaasti, jos on kuulunut työosuuskuntaan tai laskutusosuuskuntaan, niin työvoimahallinto ei ole kuitenkaan hyväksynyt sitä osuuskuntatyyppistä työtä sellaiseksi työksi, joka oikeuttaa työttömyysturvaan. Se on ennakoimatonta ja myös oikeusvaltion näkökulmasta ongelmallista. Jos ihminen kuvittelee olevansa oikeutettu työttömyysturvaan siten, että hän maksaa sosiaaliturvamaksuja. Sitten hän joutuu työttömäksi ja työvoimahallinto tulkitseekin, että hän on yrittäjä eikä olekaan oikeutettu työssäoloehtoon eikä työttömyyskorvaukseen. Niin onhan se tämän ihmisen kannalta ongelmallista, että on maksanut turhaan niitä maksuja.” (Asiantuntija C.)

Kevytyrittäjät ovat erittäin heterogeeninen joukko ja järjestäytyminen heidän osaltaan ja heidän yhteisten etujen ajaminen on miltei mahdotonta. Tämän takia toimeksiantajalla on mahdollisuus kyykyttää heitä määräämällä esimerkiksi työn hinnan, työajan ja työpaikan. Toimeksiantajan direktio-oikeus, eli työn tekemisen reaaliaikainen johtaminen, ei kuulu yrittäjyystoiminnan piirteisiin, vain silloin on kyseessä työnantaja-työntekijä -suhde, joka pitää solmia työsopimuksella. Näin työntekijän oikeudet ovat turvattuina lainsäädännön ja erilaisten sopimusten turvin. Laskutuspalvelun käyttäjä ei ole palkansaaja eikä yrittäjä, joten lainsäädännön ja yhteisen tulkinnan puuttuessa, yritykset käyttävät tilannetta hyödykseen palkkaamalla laskutuspalvelun käyttäjiä alihintaan. Laskutuspalvelun käyttäjällä on kuitenkin mahdollisuus esimerkiksi pyytää Eläketurvakeskukselta päätöstä, mitä työeläkelakia hänen työlleen on sovellettava.

Kevytyrittäjyys ei sovi kaikkeen yrittäjyystoimintaan. Esimerkiksi OP Kevytyrittäjä -palvelussa ei voi laskuttaa ulkomaille tai ryhtyä liikkeenharjoittajaksi ja yhdenkertainen kirjanpito rajoittaa pienhankintoja suurempia investointeja sekä yli kolmen vuoden käyttöomaisuuden kirjaamisen sekä tavaravaraston pitämisen. OP Kevytyrittäjäksi voi ryhtyä vain täysi-ikäisenä, vaikka yrityksen voi perustaa huoltajan suostumuksella ennen kuin täyttää 18 vuotta. Laskutuspalvelun käyttäjä sen sijaan ei pysty tekemään luvanvaraisia töitä, jotka vaativat Y-tunnuksen omistamista, kuten esimerkiksi elintarvikkeiden myyntiä, terveydenhoitoalan töitä ja taksiryrittäjyyttä.

Joillekin kevytyrittäjille työn hinnoittelun ja yrittäjyystoiminnan kulurakenteen ymmärtäminen sekä rohkeuden puute pyytää oikeaa hintaa työstä johtaa oman työn myymiseen alihintaan. YEL-vakuutusjärjestelmä on monelle aloittavalle kevytyrittäjälle vaikeaselkoinen puhumattakaan työtulon määrittämisestä. Myös YEL-vakuutuksen heikko mielikuva ja kalleuden tunne saa kevytyrittäjät alivakuuttamaan itsensä. Kevytyrittäjän vastuulla on kuitenkin selvittää ja pitää huolta omasta toimeentulostaan, turvastaan ja vakuutuksistaan.

Vähintään neljän kuukauden yhtäjaksoinen yrittäjyystoiminta pitää YEL-vakuuttaa, mikäli työtulo on vähintään 8 063,57 euroa vuodessa. Sanotaan, että kevytyrittäjä suorittaa projektiluontoisen työn helmikuun aikana ja seuraavan kerran syyskuussa samalla summalla. Oletetaan, että työtulo on yhteensä 9 000 euroa. Kevytyrittäjällä on tässä tapauksessa näyttövastuu, että yrittäjyystoiminta ei ole ollut jatkuvaa. Kevytyrittäjyyttä ei voi harjoittaa, mikäli henkilö on virkasuhteessa ja työsuhteen ehdot sekä työsuhtesopimuksen kilpaileva kielto ja kilpailukieltosopimus saattavat rajoittaa kevytyrittäjyyteen lähtemistä.

6.5 Kevytyrittämisen mahdollisuudet

Työelämän muutos on aina suosinut fiksuja ja ajan hermolla olevia ihmisiä. Kevytyrittäjyys mahdollistaa oman osaamisen myymistä entistä helpommin ja vaivattomammin keikka- ja alustatalouden yleistyessä, kun yhä useampi työn tilaaja hankkii osaamista ja palveluita ostona tai alihankintana. Vuonna 2020 maailman valloittanut pandemia osoitti, että töitä voi tehdä kotoa käsin, kesämökin terassilla tai lähteä asumaan ulkomaille maiden välisten verosopimusten puitteissa. Monet yritykset päivittivät kulurakenteensa luopuen turhista kuluista. Enää töitä ei tarvitse tehdä työnantajan tiloissa arkisin kahdeksasta neljään työsopimuksella ja tämä antaa uusia työskentelymahdollisuuksia niille ihmisille ketkä eivät viihdy toimistolla kokopäiväisesti tai työnantajan valvonnan alla.

Tulevaisuuden entistä monipuolisempi työelämä tulee tarjoamaan paljon mahdollisuuksia osaaville henkilöille. Jos tietää osaavansa omat hommat ja löytää jonkun toimeksiantajan, niin sinne suoraan vaan ilmoittautumaan töihin. Työmarkkinat pyrkivät tasapainottaa itseään koko ajan kysynnän ja tarjonnan kautta, jolloin aloilla, joissa on työvoimapulaa, on paremmat mahdollisuudet neuvotella itselleen paremmat työehdot. Toimeksiantosopimuksella voi periaatteessa sopia aivan mistä tahansa ilman kankeata lainsäädäntöä, työsopimus- ja työaikalakia.

"Uskon, että niin kuin nyt valtaosa kaikista työelämän tutkimuksista vahvistaa sitä, että tulevaisuuden työelämä on entistä monimuotoisempi ja yhä useamman ihmisen toimeentulo koostuu useammista eri lähteistä. Työskennellään rinnakkain, vuorottain ja peräkkäin erilaisilla ansaitsemisen muodoilla. Voi olla rinnakkain yrittäjämäistä työtä ja palkkatyötä, välillä voi olla yritys ja sitten onkin taas vähän keikkaluonteisempaa tai projektiluonteisempaa työtä. Tätähän on jo nyt, mutta sen osuus tulee kasvamaan. Siinä ehkä näen kevytyrittäjyydellä yhtenä toimintamuotona ison roolin. En siis koitakaan väittää, että kevytyrittäjyys syö perinteisen yrittäjyyden kokonaan, mutta varsinkin, jos ajattelee tällaista keikkaluonteisempaa ja projektimaisempaa tulevaisuutta – mihin maailma on nyt osittain menossa – niin siihen kevytyrittäjyys sopii tosi hyvin. Kun siinä ei ole mitään aloituskuluja eikä ole tiettyä aikaa, kuinka kauan pitää toimia kevytyrittäjänä eikä ole rullaavia kuukausittaisia kuluja, jolloin se on hirmu helppo tapa laskuttaa sellaisesta keikkatyöstä tai projekti- ja kausiluonteisesta työstä. Kevytyrittäjyys tulee kasvamaan voimakkaasti jatkossakin." (Asiantuntija A.)

On hyväksyttävää sanoa, että ilman suurta sosiaalista tilausta, kevytyrittäjyys ei olisi näin laajasti käytetty. Kevytyrittäjyyttä mainostetaan nyt todella paljon joka suunnasta – katu-mainoksissa, sosiaalisessa mediassa, bussinkyljissä, nettisivuilla – ja uusia laskutuspalveluyrityksiä ja työosuuskuntia tulee markkinoille koko ajan lisää. Kevytyrittäjyys-termin tulkinnan yhtenäistyminen sekä sillä viittaaminen pelkästään niin sanottuun perinteiseen laskutuspalvelutoimintamalliin saattaisi helpottaa ja yksinkertaistaa koko työntekemisen muotoa tehden siitä ymmärrettävämmän.

Tulevaisuuden suotuisat lakimuutokset ja viranomaistahojen yhtenäistynyt tulkinta kevytyrittäjyydestä tulevat tekemään kevytyrittämisestä toivottavasti vaivattomampaa ja ymmärrettävämpää. Sosiaaliturvan yksinkertaistaminen sekä kevytyrittäjyyden asemoituminen lopettaisi aiheen pomputtelun päättäjien ja tahojen välillä. Järkevä yhdistelmävakuutus ei parantaisi vain yrittäjien sosiaaliturvaa, vaan houkuttelisi ihmisiä yrittäjyyden pariin entistä enemmän pienempien riskien ohella. Ansiotulojen yhtenäistäminen yhdeksi työtuloksi riippumatta siitä onko tulo saatu palkansaajana vai yrittäjänä poistaisi kenties TE-toimistojen arvuuttamisen työttömän työnhakijan yrittäjästatuksesta sekä tekisi työttömyys-turvasta ennustettavan. Myös kevytyrittäjyyden epävarman ja epäsäännöllisen tulon vakuuttaminen perustulolla tekisi sen, että ihminen ikään kuin ei olisi koskaan tulottomassa tilassa. Perustulon ansiosta ihminen saisi noin minimityöttömyyskorvauksen suuruisen rahan. Nämä muutokset lisääisivät intoa yrittäjyyteen ilman ennakoimattomia yllätyksiä joidenkin tahojen tulkintojen takia sekä pelkoa joutumista täysin tulottomaan tilaan.

”Yhdistetty työtulomalli voisi toimia, koska sivutoimisen yrittäjyystoimen lisätienestit suurentaisivat omaa turvaa eikä kevytyrittäjä vakuuttaisi itseään kahdesti ja hyötyisi vain toisesta. Se olisi myös oikeudenmukainen, koska se parantaisi työttömyysturvan ennustettavuutta. Jos joutuukin työttömäksi tai sairastuu, niin, jos ne molemmat tulot kertyisivät samaan kassaan, voisit olla varma siitä, että olisit oikeutettu työttömyysturvaan.” (Asiantuntija D.)

Kun yhä useampi taho vie kevytyrittäjien oikeudellista asemaa eteenpäin, heidän hyväksikäyttönsä mahdollisuus pienenee. Jos kerran yksi ruokalähettyyritys sai tuomion, niin muutkin kevytyrittäjiä laittomasti käyttävät yritykset saavat sellaisen. Vähimmäisseuraukset mitkä tästä koituvat on työnantajayritysten lakisääteisten työnantajaosuuksien maksamisen työntekijöiden palkoista korkoineen. Tämä saa yritykset miettimään onko kevytyrittäjien palkkaaminen riskin arvoista samalla vähentäen myös heidän hyväksikäyttöänsä.

6.6 Kevytyrittämisen uhat

Kevytyrittäjyys on yhteiskunnallisesti iso ja haasteellinen kysymys ja eri näkökulmissa on aina niitä taustavaikuttimia, jotka värittävät julkista keskustelua. Poliittisesti päätetyt epäsuotuisat lainmuutokset ja turhat sääntelyt tulevat pienentämään kevytyrittäjyyden suosiota ja hankaloittamaan helpoksi tehtyä laskutuspalvelutoimintamallia. Uhkana on myös

ammattiyhdistysliikkeen vahvempi ja radikalisoitu reagoiminen muuttuvaan työelämään, kasvaviin toimeksiantosopimuksiin ja osa-aikaisiin työsopimuksiin, koittaen ylläpitää omaa valtaansa.

Kevytyrittäjän niin sanottu vapaus määritellä YEL-työtulonsa itse asettaa hänet tietyille riskeille. Kun ihmiselle annetaan mahdollisuus määrittää pakolliset maksunsa, siinä käy helposti niin, että alivakuutetaan itsensä. Alivakuuttamisella kevytyrittäjä säästää tilapäisesti, mutta joutuu itse kärsimään siitä myöhemmin sairastuessaan tai jäädessään työttömäksi, työkyvyttömäksi, eläkkeelle tai vanhempainvapaalle. Suurena epämotivaattorina YEL-vakuutuksen maksamiseen on huono hyötysuhde ja yrittäjien pienet palkat, josta vakuutus haukkaa suuren palan. Moni YEL:n piiriin kuuluva ajattelee saavansa paremman vanhuusturvan sijoittamalla rahansa omatoimisesti. Mikäli tarkastellaan tiettyjä indeksejä pitkän aikavälin aikana, niin tämä on totta. Kuitenkin YEL-vakuutus on ennen kaikkea vakuutus, joka turvaa kevytyrittäjän toimeentulon myös siltä ajanjaksolta, jolloin työtä ei pysty tekemään. Käytännössä vakuutus on osittain tulonsiirtoa terveiltä ja onnekkailta kevytyrittäjiltä vähemmän onnekkaille ja sairausalttiille kevytyrittäjille.

YEL-järjestelmän muutos saattaa olla kevytyrittämisen uhkana, mikäli sitä muutetaan epäsuotuisammaksi. Yrittäjien pienet ja epävarmat tulot, huono luottamus YEL-järjestelmään ja monen vuosikymmenen alivakuuttaminen alkaa hiljalleen näkyä tilastojen valossa. Valtion osuus yrittäjien eläkemenosta on vuodesta 2015 lähtien kasvanut radikaalisesti, kun suuret ikäluokat vähitellen siirtyvät viettämään eläkepäiviään. YEL-järjestelmä tulee todennäköisesti muuttumaan tulevaisuudessa merkittävästi uudistuneilla laeilla, sääntelyillä ja rakennemuutoksilla, ja näiden muutosten vaikutus yrittäjämäiseen toimintaan ja yrittäjyyteen on mahdotonta ennustaa.

Kevytyrittäjyyden suosion ja osa-aikaisten työsopimusten kasvu siirtää yhä suuremman osuuden työvoimasta ansioturvan ulkopuolelle. Kun työssäkävien vakuutukset ja turvat eivät kata heidän työkyvyttömyyttensä, ansionmenetystään tai muuta kuluaan, joutuu valtio eli veronmaksajat tulemaan apuun. Tämä on yhteiskunnallisesti hankala aihe, sillä kaikkien – mukaan lukien työnantajayritysten – pitää kontribuoida yhteiseen turvaan ja hyvinvointiin.

"Sinänsä tuollainen itsensä työllistäminen voi olla hyvä juttu, niin kuin sanoit, että se voi olla joustava tapa esimerkiksi opiskelijalle tienata lisätienestiä, mutta vaan pahoin pelkään, että siinä helposti käy sillä tavalla, että se yleistyy. Esimerkiksi Saksassa on hirveän yleistä se, että keski-ikäiset perheelliset ihmiset tekevät tällaisia silpputoita hirveän vähäisellä viikkotuntimäärällä. Sillä ei elä eikä se kerrytä eläkettä riittävästi, jolloin se alkaa olemaan yhteiskunnallinen ongelma, kun nämä sukupolvet tulevat eläkeikään. Sitten onkin tällainen eläkeläisköyhyys. Paljon vanhempia ihmi-

siä, joiden rahat ei riitä asumiseen tai elämiseen, vaikka ovat tehneet koko elämänsä ajan töitä toimeksiantosuhteilla. Se on ongelma, joka ei kuulu pohjoismaiseen hyvinvointimalliin.” (Asiantuntija C.)

Osalle kevytyrittäjistä yrittäjyystoiminta on selkeästi keino kasvattaa ansioita ja senhän takia moni lähtee yrittäjyyden polulle. Todellisuus saattaa olla kuitenkin eri. Ryhtymällä kevytyrittäjäksi, henkilöllä on isompi riski tippua kahteen alimpaan tulodesiiliin palkansaajaan verrattuna. Tämä on toki alakohtaista, mutta kaikkineen riskeineen ja vastuineen kevytyrittäjä ei ole turvattu lailla yhtä kattavasti kuin palkansaaja, eikä hänellä ole takeita säännöllisistä tuloista. Kevytyrittäjien määrän kasvu saattaa synnyttää entistäkin enemmän kilpailua itsensätyöllistäjien kesken ja aiheuttaa esimerkiksi hintakilpailun, jolloin tuotteiden ja palveluiden hintoja lasketaan niin alas, ettei sillä tienaa elantoa. Alustatalouksien yleistyminen saattaa kasvattaa kevytyrittäjien välistä kilpailua ja heidän oikeudellista asemaansa entisestään.

Ei ole väärin sanoa, että jotkut yritykset käyttävät nykyistä työmarkkinatilannetta hyväkseen. Jos markkinoilla on paljon kevytyrittäjiä, jotka ovat valmiita tekemään töitä toimeksiantona, niin miksi heitä ei hyödyntäisi. Mikäli yhteistä näkemystä kevytyrittäjien asemasta ei saada, näennäisyrittäjyys saattaa kasvaa ja pakottaa ihmiset työskentelemään palkansaajan olosuhteissa toimeksiantosopimuksella.

Markkinoilla on ja tulee koko ajan lisää uusia toimijoita kevytyrittäjyyspalveluineen. Tämä on toki hyvä asia, mutta ilman yhtenäistä linjaa ja termin vakiintumista, palveluiden sisällöt ja hinnoittelu saattavat poiketa toisistaan huomattavasti. Kevytyrittäjälle tulee suurempi vastuu valita itselleen ja omille tarpeilleen sopivin laskutuspalveluyritys. Esimerkiksi OP Kevytyrittäjäksi ryhtyvä henkilö voi ymmärtämättömyytään saada Y-tunnuksen ja menettää ansiosidonnaisen työttömyysturvansa 4 kuukauden jälkeen.

7 Pohdinta

Tässä luvussa käsitellään tietoperustan ja laadullisella tutkimusotteella saatujen tulosten yhteyttä toisiinsa. Luvussa pohditaan myös tutkimuksen luotettavuutta, jatkotutkimusehdotuksia sekä omaa oppimista ja ammatillista kehittymistä opinnäytetyöprosessin aikana.

7.1 Johtopäätökset

Työelämä on murroksessa, mutta sen muutos kokonaiskuvana 2000-luvulla on ollut suhteellisen vähäistä ja hidasta. Se ei kuitenkaan poissulje niitä tulevaisuuden näkymiä, jotka ennustavat toimeksiantosopimusten määrän kasvun jatkuvan, sekä niitä ihmisiä, jotka ovat joutuneet kokemaan muuttuvan työelämän hyviä ja huonoja puolia. Digitaalinen kehitys, alustatalouden yleistyminen, tulevaisuuden monimuotoisempi työelämä ja jälkijunassa oleva muuttuva lainsäädäntö asettavat kevytyrittäjille sekä uhkia että mahdollisuuksia.

Kevytyrittäjyys on kasvamassa monestakin syystä. Ensinnäkin yrittäjyyskasvatus luo positiivisemmän kuvan yrittäjyydestä ja menestyneitä yrittäjiä sekä yrittäjätarinoita nostetaan mediassa parrasvaloihin. Tämä saa ihmiset kokeilemaan onneaan yrittäjänä herkemmin. Toiseksi kevytyrittämisestä ja ylipäätänsä yrityksen perustamisesta on tehty erittäin helppoa ja vaivatonta. Laskutuspalvelutoimintamallit on rakennettu helppokäyttöisiksi ja yksityiseen elinkeinonharjoittamiseen liittyvät asiat voi hoitaa miltei kokonaan verkossa OmaVerossa ja YTJ:n sivuilla. Kolmanneksi keikka- ja projektiluontoiset työt yleistyvät, jolloin työntekijöitä ei palkata työsuhteeseen vaan solmitaan toimeksiantosopimus. Myös eläkeläisillä on entistä enemmän omaa yrittäjyystoimintaa, jonka avulla he antavat työmarkkinoille omaa työpanostaan. Osa-aikaisten sopimusten, kevytyrittäjyyden ja sivutoimisen yrittäjyyden kasvu näyttävät kulkevan käsi kädessä.

Työllisten vanhanaikainen ja menneen ajan jaottelu palkansaajiin ja yrittäjiin ei ole enää toimiva, sillä muuttuvassa työelämässä ansiotuloja voidaan hankkia samanaikaisesti monesta eri lähteestä monella eri työmuodolla. Ihminen voi kuulua yhteen työttömyyskassaan kerrallaan ja kaiken lisäksi työttömyysturva huomioi vain joko palkansaajana tai yrittäjänä kerrytetyn työssäoloehdon ja ansiosidonnaisuuden. Työvoimahallinnon, Kelan ja työttömyyskassojen tapauskohtaiset tulkinnat työttömyyskorvauksen kelpoisuudesta tekevät työttömyysturvasta ennustamattoman.

Yrittäjän eläkevakuutusjärjestelmä on vanhanaikainen eikä sekään sovellu nykyajan keikka- ja projektiluontoiseen työelämään. YEL-työtulon määrittelyminen tulevaisuuteen voi olla hankalaa, kun yrittäjyystoiminnan jatkuvuudesta ei ole tietoa. YEL-vakuutusjärjestelmän jäykkyys ja yrittäjyystoiminnan epävakaat ja epäsäännölliset tulot aiheuttavan sen,

että kevytyrittäjät alivakuuttavat itsensä. Tällä on tuhoiset seuraukset yhteiskunnan näkökulmasta, sillä kaikki ei kontribuoi järjestelmän rahoittamisessa tasa-arvoisesti. Alivakuuttamisella kevytyrittäjä altistaa itsensä riittämättömälle sosiaaliturvalle, jonka valtio joutuu subventoimaan.

Kevytyrittäjäyys on helppo ja yksinkertainen tapa laskuttaa omista töistään ja laskutuspalvelun käyttäjänä yrittäjäriskit ovat minimaaliset. Laskutuspalvelun käyttö on oiva tapa testata yrittäjäyttä sekä omaa yritysideaansa ja sen käyttäjäksi voi ryhtyä jo 15-vuotiaana. Kevytyrittäjänä toimiminen vapauttaa kevytyrittäjän aikaa yritystoimintaan ja sen ulkopuolelle. Mikro- ja pienyritysten on helpompaa ja riskittömämpää ostaa ulkoista palvelua kuin palkata työntekijä työsuhteeseen ja olla hänestä vastuussa lain edellyttämällä tavalla. Yksinyrittäjäyden yleistyessä tämä kiertomalli ruokkii itse itseään.

Kevytyrittäjäyys saattaa olla tie parempiin ansioihin, mutta tilastollisesti itsensätyöllistäjät tekevät pidempää työviikkoa pienemmillä ansioilla verrattuna palkansaajiin. Kevytyrittäjä on vastuussa omasta toiminnastaan ja saattaa jäädä ongelmiansa kanssa helposti yksin. Näennäisyrittäjäyys asettaa kevytyrittäjät epäsuotuisaan asemaan työnantajan direktio-oikeuden alle toimeksiantosopimuksella. Ulkoistaminen luo epätasa-arvoa ihmisten välille, jotka tekevät sisällöltään aivan samaa työtä vain eri sopimuksen ja nimellisen työmuodon takia.

Kevytyrittäjäyden asemoituminen työelämässä, kevytyrittäjäyys-termin vakiintuminen ja jälkijunassa muuttuva lainsäädäntö tulee olemaan kiinnostavaa seurattavaa. Mielenkiintoinen kysymys on, että millainen sosiaaliturva tulevaisuuden Suomessa tulee olemaan ja miten se aikoo heijastua työn tekemisen malliin.

7.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta on tarkasteltu koko tutkimusprosessin ajan. Tietoperustan sisältö on pyritty valitsemaan luotetuista lähteistä sekä haastateltavien suosituksista. Lähteiden erittäin monipuolinen käyttö ei rajaa vakiintumatonta kevytyrittäjäyys-termiä yhteen tai kahteen näkökulmaan vaan mahdollistaa koko aihealueen tarkastelemista.

Kevytyrittäjäyys-termin ja tutkimusotteen puolueeton tarkastelu, oma kokemukseni kevytyrittäjäydestä, ammatinharjoittamisesta ja taloushallinnosta sekä haastateltavien asianmukainen valinta tekevät tutkimuksesta kokonaisuutena merkittävästi luotettavan. Myös aiheen kokonaiskuvan tarkastelu erilaisine näkemyksineen ei vääristä kevytyrittäjäyden määrittelyä.

7.3 Jatkotutkimukset

Kevytyrittäjyys on suhteellisen vähän tutkittu ilmiö, joten jatkotutkimusehdotusten määrä on todella suuri. Haastatteluissa tuli ilmi, että kevytyrittäjyyttä ei tilastoida Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksissa. Yksi jatkotutkimusehdotus olisi tehdä yhdessä Uusi työ ry:n sekä Tilastokeskuksen kanssa työvoimatutkimukseen uusi kyselykohta kevytyrittäjyydestä toiminnallisena työnä. Toinen jatkotutkimusehdotus on tehdä Uusi työ ry:n ja Tilastokeskuksen kanssa erillinen kysely kevytyrittäjänä toimimisesta – etenkin kevytyrittäjyyden sivutoimisuudesta – ja tehdä siitä toiminnallinen työ.

Kolmantena jatkotutkimusehdotuksena on tutkia edellä mainitun kyselyn tulokset. Kyselyssä voisi tutkia päätoimen merkitystä kevytyrittäjänä toimimiseen lisätienestien toivossa, kevytyrittäjyyteen käytetty aika, kevytyrittäjän työolot sekä vakuutukset. Neljäntenä jatkotutkimusehdotuksena määrällinen tutkimus voisi tutkia OP Kevytyrittäjä -palvelun asiakaskunnan rakennetta.

7.4 Opinnäytetyöprosessin arviointi

Opinnäytetyöprosessi alkoi vuodenvaihteessa 2021 tiedustelemalla mahdolliselta toimeksiantajaltani erilaisista opinnäytetyöaiheista. Toimeksiantajani oli tietoinen kevytyrittäjyystoiminnastani ja halusi hyödyntää osaamistani sekä tietoani siitä. Myös mahdollisuuteni työskennellä Administerissa toimeksiantosopimuksella ammatinharjoittajana vahvisti aiheenvalintamme sekä kokonaiskuvani kevytyrittämiseen. Niinpä maaliskuussa 2021 opinnäytetyö sai varsinaisen aloituksensa. Aloitin heti alkuun etsimään tietoperustaa netistä, kirjoista, lehdistä, videoilta, podcasteista, tutkimuksista ja kirjoituksista. Aiheen tarkastelukulma ja toteutustapa muuttui määrällisestä tutkimuksesta toiminnalliseen työhön ja toiminnallisesta työstä laadulliseen tutkimukseen, jossa aineiston keruumenetelmäksi valikoitui avoin haastattelu. Yrittäjän Polku -palvelun kehittäjien kanssa käydyt keskustelut auttoivat hahmottamaan lopullisen pääongelman sekä tutkimuksen tavoitteet.

Haastateltavien löytäminen ei osoittautunut vaikeaksi ja tavoitin puolet haastateltavista suositusten avulla. Haastattelin viisi asiantuntijaa touko-heinäkuun aikana, mutta halusin lisää tietoa itsensätyöllistäjistä sekä yksinyrittäjistä, joten haastattelin vielä yhden asiantuntijan lokakuussa.

Tutkimuksen aihealueen kokonaisvaltaiseen ymmärtämiseen meni monta kuukautta ja palasin painettuihin lähteisiin useamman kerran. Kirjoittamisen aloittaminen oli hieman haastavaa aiheen laajuuden takia. Halusin työn olevan myös puolueeton heti alusta lähtien. Kirjoitin tutkimusta säännöllisesti ja kokoaikaisesti syys-, loka- ja marraskuun aikana säistäen opinnäytetyön ohjaajan palautetta.

7.5 Oma oppiminen ja ammatillinen kehittyminen

Opinnäytetyöprosessi oli kokonaisuudessaan todella laaja ja aikaa vievä prosessi. Tietoperustan kokoaminen ja lähteiden etsiminen vei kaikkein eniten aikaa koko työssä. Myös litterointi vei oman aikansa. Aihevalinta ei olisi voinut olla minulle yhtään parempi. Minulla oli valmiiksi kokemusta kevytyrittäjyydestä ja taloushallinnosta, jota pystyin käyttämään opinnäytetyössä hyväksi. Lisäksi yrittäjäksi ryhtyminen ja toimeksiantosopimuksen solmiminen työsopimuksen sijaan tutustutti minut yksityisen elinkeinonharjoittajan kirjanpitoon, verotukseen ja lainsäädäntöön erittäin perusteellisesti.

Tutkimuksen aihealueen ansiosta tutustuin myös 2000-luvun työmarkkinoiden historiaan, muutokseen ja trendeihin, eläkejärjestelmään, työttömyysturvaan, entistä syvällisemmin perinteisen laskutuspalvelutoimintamalliin, OP Kevytyrittäjä -palveluun, itsensätyöllistäjien ja kevytyrittäjien rakenteeseen ja tulotasoon sekä yrittäjyyteen yleisesti. Kaiken lisäksi pääsin haastattelemaan aihealueen asiantuntijoita tutustuen heidän ajatuksiinsa ja laajaan tietoonsa. Opinnäytetyö kehitti minua niin yrittäjänä kuin ammatillisesti kirjanpitäjänä erittäin paljon.

Lähteet

Aaltonen, J. 2018. Yhdenvertaista edunvalvontaa työmarkkinoilla. Teoksessa Suoranta, A. & Leinikki, S. (toim.). Rapautuvan palkkatyön yhteiskunta. Mikä on työn ja toimeentulon tulevaisuus? s. 144–153. Vastapaino. Tampere.

Akava 2019. Työmarkkinajärjestelmä. Luettavissa: <https://akava.fi/tietoa-tyosta/tyomarkkinajarjestelma/>. Luettu: 19.10.2021.

Alanko-Kahiluoto, O. 2018. Itsensä työllistäjä on väliinputoaja (eduskuntakeskustelussa 2007–2017). Teoksessa Suoranta, A. & Leinikki, S. (toim.). Rapautuvan palkkatyön yhteiskunta. Mikä on työn ja toimeentulon tulevaisuus? s. 110–124. Vastapaino. Tampere.

Alanko-Kahiluoto, O. 14.6.2021. Kansanedustaja. Eduskunta. Haastattelu. Etänä.

Aluehallintovirasto 2021. Työsuojeluviranomainen katsoo, että Woltin ruokalähetit ovat työsuhteessa. Luettavissa: <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69923205>. Luettu: 9.11.2021.

Arola, J. & Hackman, I. 2016. Väliin pudotetut. Miten meistä tehtaillaan yksinyrittäjiä. Docendo Oy. Jyväskylä.

Asiatieto 2021. Yrityksen perustamisopas. Käytännön perustamistoimet 2021. Holopainen, T. (toim.). Asiatieto Oy. Turenki.

Eduskunta.fi 2015. HE 94/2015 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+94/2015>. Luettu: 18.10.2021.

Eezy Kevytyrittäjät s.a. Usein kysytyt kysymykset. Luettavissa: <https://kevytyrittajat.eezy.fi/usein-kysyttya/>. Luettu: 3.11.2021.

Eläketurvakeskus 2021a. Polkupyöräruokalähetin työtä tehnyt A oli työsuhteessa alustayritykseen. Luettavissa: <http://www.saadospalvelu.fi/fi/oikeuskaytanto/6064>. Luettu: 9.11.2021.

Eläketurvakeskus 2021b. YEL-vakuutetut iän mukaan. Luettavissa: https://tilastot.etk.fi/pxweb/fi/ETK/ETK__170vakuutetut__20yel-tyotulot/YELtyotulo1.px/?rxid=4fbb8666-bb2b-4131-bb83-7b22d922e64d. Luettu: 16.11.2021.

Eläketurvakeskus s.a.a. YEL-yrittäjät. Luettavissa: <https://www.etk.fi/suomen-elakejarjestelma/elaketurva/tyoelaketurvan-kattavuus-ja-vakuuttaminen/yel-yrittajat/>. Luettu: 13.10.2021.

Eläketurvakeskus s.a.b. YEL-eläkkeiden kustannustenjako ja YEL:n valtion osuus Luettavissa: <https://www.etk.fi/suomen-elakejarjestelma/rahoitus-ja-sijoitustoiminta/tyoelakkeiden-kustannustenjako/yel-elakkeiden-kustannustenjako/>. Luettu: 13.10.2021

FREE.fi 2021. FREE.fi siirtyy Baronan enemmistöomistukseen. Luettavissa: <https://free.fi/freekly-news/free-fi-siirtyy-baronan-enemmistoomistukseen/>. Luettu: 20.10.2021.

FREE.fi s.a. Toiminimiyrityisyys. Luettavissa: <https://free.fi/yrittajyyys/>. Luettu: 1.11.2021.

Google Trends s.a. Compare. Luettavissa: <https://trends.google.com/trends/explore?date=2014-01-01%202021-10-31&geo=FI&q=kevytyritt%C3%A4j%C3%A4,OP%20Kevytyritt%C3%A4j%C3%A4,kevytyritt%C3%A4jyyys>. Luettu: 24.11.2021.

Helsingin Sanomat 2020. Verohyödyt yllättivät kevytyrittäjä Aaro Koposen – ”Minun tarvitsee vain lähettää lasku”. Luettavissa: <https://www.hs.fi/mainos/art-2000006418903.html>. Luettu: 1.11.2021.

Helsingin Sanomat 2021. Työsuojelu-viranomainen: Woltin ruokalähetit ovat työsuhteessa – Wolt jatkaa toimintaa nykyisellä mallilla ja valittaa päätöksestä hallinto-oikeuteen. Luettavissa: <https://www.hs.fi/talous/art-2000008374069.html>. Luettu: 9.11.2021.

Harni, E. & Pyykkönen, M. 2017. Vastuullinen, omatoiminen ja innovatiivinen. 2000-luvun ihannekansalaisella on yrittäjän elämänasenne. Teoksessa Nuutinen, V. (toim.). Uusi työväki. Työ ja yrittäjyys prekarisoituvan palkkatyön yhteiskunnassa. s. 107–128. Into. Helsinki.

Hellstén, H. 2017. Kysely yrittäjän eläkejärjestelmästä. Suomen Yrittäjien selvityksiä. Suomen Yrittäjät. Helsinki. Luettavissa: https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2021/09/yel-kyselyn_tulokset.pdf. Luettu: 17.11.2021.

Hellstén, S. 31.5.2021. Varapuheenjohtaja. Uusi Työ ry. Haastattelu. Etänä.

Hämeenniemi, M., Hellstén, H. & Ketvel, E. 2019a. Yksinyrittäjäkysely 2019. Suomen Yrittäjät. Helsinki. Luettavissa: https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2021/09/yksinyrittajakysely_2019_0.pdf. Luettu: 4.11.2021.

Ilmarinen s.a.a. Yrittäjän sosiaaliturva. Luettavissa: <https://www.ilmarinen.fi/yrittaja/yrittajan-sosiaaliturva-ja-elake/yrittajan-sosiaaliturva/>. Luettu: 17.10.2021.

Ilmarinen s.a.b. Kenelle ja milloin YEL-vakuutus? Luettavissa: <https://www.ilmarinen.fi/yrittaja/yel-vakuutus/kenelle-ja-milloin-yel-vakuutus/>. Luettu: 17.10.2021.

Iltalehti 2021. PAM haastoi Woltin oikeuteen: ”Sopimus osoittaa työsuhteen, otsikolla ei ole merkitystä”. Luettavissa: <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/fa0393ab-2040-4ff9-9708-f52f1965c950>. Luettu: 9.11.2021.

Iltta-Sanomat 2020. IS sai piilotellut luvut: SAK:n jäsenmäärä vajoaa yhä – kolmessa vuodessa raju pudotus. Luettavissa: <https://www.is.fi/politiikka/art-2000007657288.html>. Luettu: 19.10.2021.

Ilveskivi, P. 24.6.2021. Woltin ilmoitus jättää noudattamatta viranomaisten kehotusta on vahingollinen ja kertoo piittaamattomuudesta. SAK Blogi. Luettavissa: <https://www.sak.fi/ajankohtaista/blogi/woltin-ilmoitus-jattaa-noudattamatta-viranomaisten-kehotusta-vahingollinen-ja-kertoo-piittaamattomuudesta>. Luettu: 9.11.2021.

Issakainen, K. 23.7.2021. Kevytyrittäjä. Haastattelu. Helsinki.

Kauppalehti 2021. Foodora hakee muutosta päätökseen lähetin eläkevakuutuksesta – ”Tärkeintä olisi, että Suomessa on kaikille selkeät pelisäännöt”. Luettavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/foodora-hakee-muutosta-paatokseen-lahetin-elakevakuutuksesta-tarkeinta-olisi-etta-suomessa-on-kaikille-selkeat-pelisaannot/c8e3f987-0dff-4071-bf9a-e9e78cb014ce>. Luettu: 9.11.2021.

Kela.fi 2021a. Peruspäiväraha. Luettavissa: <https://www.kela.fi/peruspaivaraha>. Luettu: 19.10.2021.

Kela.fi 2021b. Paljonko peruspäivärahaa maksetaan? Luettavissa: <https://www.kela.fi/peruspaivarahan-maara-ja-maksaminen>. Luettu: 19.10.2021.

Kela.fi 2021c. Työmarkkinatuki. Luettavissa: <https://www.kela.fi/tyomarkkinatuki>. Luettu: 20.10.2021.

Kela.fi 2021d. Työmarkkinatuessa on tarveharkinta. Luettavissa: <https://www.kela.fi/tyomarkkinatuessa-on-tarveharkinta>. Luettu: 19.10.2021.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Kirjanpitolautakunta 2021. Kirjanpitolautakunnan yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aiheistoista 20.4.2021. Luettavissa: [https://kirjanpitolautakunta.fi/documents/8208007/11087193/final+2021-04-20+KILA-menetelm%C3%A4ohje+\(1\).pdf/d19100d1-1b6d-e652-3be0-a22a1a157291/final+2021-04-20+KILA-menetelm%C3%A4ohje+\(1\).pdf?t=1619681814561](https://kirjanpitolautakunta.fi/documents/8208007/11087193/final+2021-04-20+KILA-menetelm%C3%A4ohje+(1).pdf/d19100d1-1b6d-e652-3be0-a22a1a157291/final+2021-04-20+KILA-menetelm%C3%A4ohje+(1).pdf?t=1619681814561). Luettu: 16.11.2021.

Leinonen, R. 12.12.2018. Sisällönanalyysi. Spoken”. Luettavissa: <https://spoken.fi/sisallönanalyysi/>. Luettu: 21.11.2021.

Lindstedt, J. P. s.a. Tutkimustyön perusteet ja menetelmät. PowerPoint-esitys. Luettu: 29.11.2021.

Löfgren, M. 2018. Työmarkkinoiden dynamiikka muuttuu – Ammattiyhdistysliikkeen on turvattava hyvä työelämä. Teoksessa Suoranta, A. & Leinikki, S. (toim.). Rapautuvan palkkatyön yhteiskunta. Mikä on työn ja toimeentulon tulevaisuus? s. 154–166. Vastapaino. Tampere.

MTV 2019. Työministeri Timo Harakka lupaa alustatyöntekijöille aiempaa paremmat oikeudet turvaavaa lainsäädäntöä. Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/tyoministeri-timo-harakka-lupaa-alustatyontekijoille-aiempaa-paremmat-oikeudet-turvaavaa-lainsaadantoa/7594584>. Luettu: 9.11.2021.

MTV 2020. Li Anderssonin kolumni: Näennäinen yrittäjyys on suuri epäkohta työelämässä. Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/li-anderssonin-kolumni-naennainen-yrittajyys-on-suuri-epakohta-tyoelamassa/7983242#gs.se0gzt>. Luettu: 9.11.2021.

Nordea s.a. Nordea Kirjanpito Plus – sähköinen taloushallinto toiminimille. Luettavissa: <https://www.nordea.fi/yritysasiakkaat/palvelumme/verkko-mobiilipalvelut/nordea-kirjanpito-plus.html>. Luettu: 16.11.2021.

Nordnet Suomi 7.10.2021. Jari Sarasvuo ja totuuden ydin | #rahopodi 258. Podcast. Kuunneltavissa: <https://youtu.be/vfiOqCpfKvQ>. Kuunneltu: 30.10.2021.

Nuutinen, V. 2017. Näлкäpalkalla keikkataloudessa. Työntekijöiden asema digitaalisilla alustoilla. Teoksessa Nuutinen, V. (toim.). Uusi työväki. Työ ja yrittäjyys prekarisoituvan palkkatyön yhteiskunnassa. s. 55–84. Into. Helsinki.

OP Kevytyrittäjä, M. 9.11.2021. OP Kevytyrittäjä -asiakaspalvelu. Sähköposti.

OP Kevytyrittäjä s.a.a. Siirry kevyempään yrittäjyyteen. Luettavissa: <https://op-kevytyrittaja.fi/>. Luettu: 16.11.2021.

OP Kevytyrittäjä s.a.b. Toiminimen perustaminen. Luettavissa: <https://op-kevytyrittaja.fi/yrittajan-opaat/toiminimen-perustaminen>. Luettu: 7.11.2021.

OP Kevytyrittäjä s.a.c. Usein kysyttyä. Luettavissa: <https://op-kevytyrittaja.fi/tuki>. Luettu: 7.11.2021.

OP Kevytyrittäjä s.a.d. Rekisteröidy. Luettavissa: <https://app.op-kevytyrittaja.fi/liity>. Luettu: 7.11.2021.

Palomurto, M. 23.7.2020. On vain yhdenlaisia yrittäjiä. Eläketurvakeskuksen blogi. Luettavissa: <https://www.etk.fi/blogit/on-vain-yhdenlaisia-yrittajia/>. Luettu: 15.10.2021.

PRH 2020. Alaikäinen ja yritystoiminta. Luettavissa: https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/useinkysytyt/alaikainen_ja_yritystoiminta.html. Luettu: 24.10.2021.

PRH 2021. Kaupparekisteri-ilmoitusten käsittelymaksuhinnasto. Luettavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/hinnasto/kasittelymaksut.html>. Luettu: 24.10.2021.

Pulkka, V. 2017. Riittääkö digitaalisessa taloudessa työtä ja toimeentuloa? Teknologiamurros ja tulevaisuuden työllisyysratkaisut. Teoksessa Nuutinen, V. (toim.). Uusi työväki. Työ ja yrittäjyys prekarisoituvan palkkatyön yhteiskunnassa. s. 13–53. Into. Helsinki.

Pyykkönen, M. 2014. Ylistetty yrittäjyys. SoPhi-sarja 127. Jyväskylä. Luettavissa: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/44517/Y_Y_final.pdf. Luettu: 6.11.2021.

Pärnänen, A. 21.10.2015. Itsensätyöllistäjien tulotaso on alhainen. Tieto&trendit. Asiantuntija-artikkelit ja ajankohtaisblogit. Tilastokeskus. Luettavissa: <https://www.tilastokeskus.fi/tietotrendit/artikkelit/2015/itsensatyollistajien-tulotaso-on-alhainen/>. Luettu: 18.11.2021.

Pärnänen, A. 8.10.2021. Yhteiskuntatilasto-osaston kehittämispäällikkö. Tilastokeskus. Haastattelu. Etänä.

Pärnänen, A. & Sutela, H. 2014. Itsensätyöllistäjät Suomessa 2013. Tilastokeskus. Helsinki. Luettavissa: https://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluetteloyits_201400_2014_12305_net.pdf. Luettu: 19.10.2021.

Raijas, M. 5.10.2021. Kevytyrittäjien määrä kasvoi koronavuonna. Tieto&trendit. Asiantuntija-artikkelit ja ajankohtaisblogit. Tilastokeskus. Luettavissa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2021/kevytyrittajien-maara-kasvoi-koronavuonna/>. Luettu: 1.11.2021.

Rope, T. 2020. Kevytyrittäjyys työelämän muutoksessa. Tammertekniikka. Tampere.

Rope, T. 24.5.2021. Tietokirjailija ja yrittäjä. Management Consulting Rope Oy. Haastattelu. Etänä.

Salkunrakentaja 2021. Yrittäjä vai työntekijöitä? Ruokalahetkipalvelu Wolt ei aio noudattaa viranomaisten vaatimuksia. Luettavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2021/07/wolt-yrittajat/>. Luettu: 9.11.2021.

Salonen, J. 14.10.2020. Laskutuspalveluyritysten asiakkaat läpivalaisussa. Eläketurvakeskus. Luettavissa: <https://www.etk.fi/blogit/laskutuspalveluyritysten-asiakkaat-lapivalaisussa/>. Luettu: 1.11.2021.

Sekki, A. 26.5.2021. Yliopettaja. Laurea-ammattikorkeakoulu Oy. Haastattelu. Etänä.

Sekki, A. 6.9.2021. Alustat muokkaavat työmarkkinat yrittäjävetoisiksi – kuinka yrittäjyyskasvatus vastaa tähän haasteeseen? YES-verkoston artikkelit. Luettavissa: <https://yesverkosto.fi/alustat-muokkaavat-tyomarkkinat-yrittajavetoisiksi>. Luettu: 16.11.2021.

Sekki, A. & Härkönen, O. 2020. Kevytyrittäjyys. Opas sivutoimiseen yrittäjyyteen. Kauppa-kamari. Helsinki.

Suomen Yrittäjät 2019. Toiminimi eli yksityinen elinkeinonharjoittaja. Luettavissa: <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yritysmuodot-ja-vastuut/toiminimi-eli-yksityinen>. Luettu: 27.10.2021.

Suomen Yrittäjät 2021. Tuomioistuimen ratkaisu julki: Wolt-kuski ei ollut työsuhhteessa – Suuri osa läheteistä ylittää tuloissaan alv-ajan yli. Luettavissa: <https://www.yrittajat.fi/uutiset/tuomioistuimen-ratkaisu-julki-wolt-kuski-ei-ollut-tyosuhteessa-suuri-osa-laheteista-yltaa-tuloissaan-alv-ajan-yli/>. Luettu: 28.11.2021.

Suomen Yrittäjät s.a.a. Yrittäjän velvollisuudet. Luettavissa: <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/liiketoiminta/yrittajan-velvollisuudet/>. Luettu: 8.11.2021.

Suomen Yrittäjät s.a.b. Vakuutukset. Luettavissa: <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/turvaa-yrittamiseen/vakuutukset/>. Luettu: 6.11.2021.

Sutela, H. 17.4.2018. Alustatyö on tullut jäädäkseen – kuinka mitata sitä? Luettavissa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/blogit/2018/alustatyo-on-tullut-jaadakseen-kuinka-mitata-sita/>. Luettu: 9.11.2021.

Sutela, H. & Pärnänen, A 2018. Yrittäjät Suomessa 2017. Tilastokeskus. Helsinki. Luettavissa: https://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluetteloytym_201700_2018_21465_net_p2.pdf. Luettu: 5.11.2021.

Tilastokeskus 2018. Noin 0,3 prosenttia suomalaisista sai vähintään neljäsosan ansioistaan digitaalisten alustojen kautta vuonna 2017. Luettavissa: https://www.stat.fi/til/tyti/2017/14/tyti_2017_14_2018-04-17_tie_001_fi.html. Luettu: 9.11.2021.

Tilastokeskus 2019. Noin 100 000 palkansaajalla on nollatuntisopimus. Luettavissa: https://www.tilastokeskus.fi/til/tyti/2018/15/tyti_2018_15_2019-06-03_tie_001_fi.html. Luettu: 6.11.2021.

Tilastokeskus 2021a. 11pr -- Palkansaajat ja yrittäjät sukupuolen mukaan, 15-74-vuotiaat, 1989-2020. Luettavissa: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__tym__tyti__vv/statfin_tyti_pxt_11pr.px/. Luettu: 19.10.2021.

Tilastokeskus 2021b. 11pu -- Palkansaajat työsuhteen tyypin ja sukupuolen mukaan, 15-74-vuotiaat, 1997-2020. Luettavissa: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__tym__tyti__vv/statfin_tyti_pxt_11pu.px/. Luettu: 19.10.2021.

Tilastokeskus 2021c. Kevytyrittäjien määrä kasvoi koronavuonna. Luettavissa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2021/kevytyrittajien-maara-kasvoi-koronavuonna/>. Luettu: 1.11.2021.

TE-palvelut 2021a. Yrittäjän ja omassa työssä työllistyvän työttömyysturva. Luettavissa: <https://www.te-palvelut.fi/tyonhakijalle/jos-jaat-tyottomaksi/tyottomyysturva/yrittaja-tyottomyysturva>. Luettu: 23.10.2021.

TE-palvelut s.a. Starttiraha – aloittavan yrittäjän tuki. Luettavissa: <https://www.te-palvelut.fi/tyonantajalle/yrittajalle/aloittavan-yrittajan-palvelut/starttiraha>. Luettu: 30.10.2021.

TEM 2016. Työ- ja elinkeinoministeriö. Selvitys työttömyysturvajärjestelmän muutostarpeista palkkatyön ja perinteisen yrittäjyyden välimaastossa. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. TEM raportteja 40/2016. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-157-9>. Luettu: 18.10.2021.

TEM 2019. Työ- ja elinkeinoministeriö. Palkansaajien järjestäytyminen vuonna 2017. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 209:10. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161433/TEM_10_2019_Palkansaajien%20jarjestaytyminen.pdf. Luettu: 19.10.2021.

TEM 2020. Työ- ja elinkeinoministeriö. Työneuvosto otti kantaa ruokalähettiläisten oikeudelliseen asemaan. Luettavissa: <https://tem.fi/-/tyoneuvosto-otti-kantaa-ruokalahettien-oikeudelliseen-asemaan>. Luettu: 9.11.2021.

Työeläkelakipalvelu 2019a. Yrittäjän työtulo-ohjeet toimialoittain. Kirjanpito ja tilintarkastus. Luettavissa: https://www.tyoelakelakipalvelu.fi/telp-publishing/vepa/document.faces?&document_id=311588&navigation_history=200937&folder_id=200937. Luettu: 13.10.2021.

Työeläkelakipalvelu 2019b. Työsuhteen ja yrittäjätoiminnan tunnusmerkit sekä työsuhteen ja yrittäjätoiminnan välinen rajanveto. Luettavissa: https://www.tyoelakelakipalvelu.fi/telp-publishing/vepa/document.faces?&document_id=312222. Luettu: 9.11.2021.

Työntulevaisuus.fi s.a. Laskutuspalvelu vertailu – Mikä olisi paras vaihtoehto minulle? Luettavissa: <https://tyontulevaisuus.fi/laskutuspalvelu-vertailu/>. Luettu: 26.11.2021.

Työttömyyskassalaki 24.8.1984/603.

Ukko.fi 2021. Kevytyrittäjyys alaikäisenä on mahdollista! 16-vuotias Rene ja 17-vuotias Jon tekevät tiliä kevytyrittäjinä. Luettavissa: <https://www.ukko.fi/yrittajyyskoulu/kevytyrittajyys-alaikaisena-on-mahdollista-16-vuotias-rene-ja-17-vuotias-jon-tekevät-tiliä-kevytyrittajina/>. Luettu: 3.11.2021.

Ukko.fi s.a.a. UKKO Toiminimiyrittäjyys. Luettavissa: <https://www.ukko.fi/toiminimiyrittajyys/>. Luettu: 1.11.2021.

Ukko.fi s.a.b. Yrittäjyyskoulu. Luettavissa: <https://www.ukko.fi/yrittajyyskoulu-etusivu/>. Luettu: 3.11.2021

Ukko.fi s.a.c. Oma Y-tunnus – mutta kevyesti ja vaivattomasti. Luettavissa: <https://www.ukko.fi/kevytyrittajan-y-tunnus/>. Luettu: 20.11.2021.

Uusi työ ry 2020. Kevytyrittäjyys pitäisi tilastoida. Luettavissa: <https://uusityo.fi/yleinen/kevytyrittajyys-pitaisi-tilastoida/>. Luettu: 6.11.2021.

Uusi työ ry 2021. Kevytyrittäjyys vuonna 2021. Luettavissa: <https://uusityo.fi/yleinen/kevytyrittajyys-vuonna-2021/>. Luettu: 18.10.2021.

Uusi työ ry s.a. Kevytyrittäjyys – vaihtoehto yrittäjyydelle ja palkkatyölle. Luettavissa: <https://uusityo.fi/kevytyrittajyys/>. Luettu: 7.11.2021.

Uusyrittäjäkeskus 2021. Yrittäjyysinto kasvaa – alkuvaiheen yritysneuvonta testattu ratkaisu uuteen kasvuun. Luettavissa: <https://uusyrityskeskus.fi/uutinen/yrittajyysinto-kasvaa-alkuvaiheen-yritysneuvonta-testattu-ratkaisu-uuteen-kasvuun/>. Luettu: 29.10.2021.

Vero 2016. Pienyritykset voivat tilittää arvonlisäveron maksuperusteisesti. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/vahainen-liiketoiminta-on-arvonlisaverotonta/pienyrityksen-maksuperusteinen-aly/>. Luettu: 25.10.2021.

Vero 2018. Kirjanpito, tilikausi, verokausi. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/uusi-yritys/kirjanpito-tilikausi-verokausi/>. Luettu: 27.10.2021.

Vero 2019. Elinkeinotoiminnan tappiot lopettamisen yhteydessä. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/toiminnan-lopettaminen/tuloverotus/elinkeinotoiminnan-tappiot-lopettamisen-yhteydessa/>. Luettu: 30.11.2021.

Vero 2020a. Mikä arvonlisävero on? Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/mika-arvonlisavero-on/>. Luettu: 25.10.2021.

Vero 2020b. Arvonlisäveroprosentit. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/arvonlisaveroprosentit/>. Luettu: 25.10.2021.

Vero 2020c. Arvonlisäveron verokausi ja sen muutokset. Luettavissa:

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/ilmoitus-ja-maksuohjeet/verokauden-muutos/>. Luettu: 25.10.2021.

Vero 2020d. Mitä liikkeen- tai ammatinharjoittaja voi vähentää verotuksessa. Luettavissa:

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/alarajahuojennus/>. Luettu: 25.10.2021.

Vero 2020e. Yrittäjävähennys – liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Luettavissa:

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/yritystajavahennys/>. Luettu: 25.10.2021.

Vero 2020f. Veroilmoituksen täyttöohje – liikkeen- ja ammatinharjoittajan veroilmoitus. Luettavissa:

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/ilmoittamisen-ohje/>. Luettu: 25.10.2021.

Vero 2020g. Toiminnan lopettaminen – yritykset ja yhteisöt. Luettavissa:

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/toiminnan-lopettaminen/>. Luettu: 25.10.2021.

Vero 2020h. Liikkeen- ja ammatinharjoittaja: Elinkeinotoiminnan varat ja velat toiminnan

lopettamisen yhteydessä. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/toiminnan-lopettaminen/tuloverotus/elinkeinotoiminnan-varat-ja-velat-toiminnan-lopettamisen-yhteydessa/>. Luettu: 30.11.2021.

Vero 2020i. Verohallinnon päätös verovapaista matkakustannusten korvauksista vuonna

2021. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/paatokset/47405/verohallinnon-p%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s-verovapaista-matkakustannusten-korvauksista-vuonna-2021/>. Luettu: 3.11.2021.

Vero 2020h. Toiminnan lopettaminen – yritykset ja yhteisöt. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/toiminnan-lopettaminen/>.

Luettu: 23.10.2021.

Vero 2021a. Perustamisilmoitus. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/uusi-yritys/perustamisilmoitus/>.

Luettu: 24.10.2021.

Vero 2021b. Ennakkoperintärekisteröinnin vaikutukset yritystoimintaan. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47881/ennakkoperint%C3%A4rekister%C3%B6innin-vaikutukset-yritystoimintaan3/#4-ennakkoperint%C3%A4rekister%C3%A4-poistaminen>. Luettu: 26.10.2021.

Vero 2021c. Ennakkoveron erien määrä. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/ennakkovero/kuinka-usein-ennakkovero-maksetaan/>. Luettu: 26.10.2021.

Vero 2021d. Näin rekisteröidyt arvonlisäverovelvolliseksi. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/rekisterointi/>. Luettu: 26.10.2021.

Vero 2021e. Arvonlisäveron ilmoitus- ja maksuohjeet. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/ilmoitus-ja-maksuohjeet/>. Luettu: 25.10.2021.

Vero 2021f. Arvonlisäveron alarajahuojennus. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/alarajahuojennus/>. Luettu: 25.10.2021.

Vero 2021g. Tulonhankkimiskulut ansiotuloista. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48490/tulonhankkimiskulut-ansiotuloista6/>. Luettu: 3.11.2021.

Verotieto 2021. Yrityksen verotietopaketti 2021. Verotieto Oy. Helsinki.

Yle 2021a. Woltin ruokalähetit ovat työsuhteessa, katsoo aluehallintovirasto – Wolt valitsee päätöksestä hallinto-oikeuteen. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-12169257>. Luettu: 9.11.2021.

Yle 2021b. Iso osa yrittäjistä määrittelee työnsä liian halvaksi eivätkä eläkemaksut riitä kattavaan eläketurvaan – lopulta laskun kuittaa veronmaksajat ja nyt tälle halutaan loppu. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-12009787>. Luettu: 9.11.2021.

Yrittäjäkassa s.a.a. Tietoa Yrittäjäkassasta. Luettavissa: <https://yrittajakassa.fi/yrittajakassa/tietoa-yrittajakassasta/>. Luettu: 19.11.2021.

Yrittäjäkassa s.a.b. Yrittäjäkassan jäsenyys. <https://yrittajakassa.fi/jaseneksi/vakiintuneen-yrittajan-jasenyys/>. Luettu: 21.10.2021

Yrittäjäkassa s.a.c. Vakuutustaso ja sen muuttaminen. <https://yrittajakassa.fi/jasenille/vakuutustaso-ja-sen-muuttaminen/>. Luettu: 22.10.2021.

Yrittäjäkassa s.a.d. Työttömyysturvajärjestelmä. Luettavissa: <https://yrittajakassa.fi/yrittajakassa/tyottomyysturvajarjestelma/>. Luettu: 20.10.2021.

Yrittäjäkassa s.a.e. Työssäoloehdon kertyminen ja voimassaolo. Luettavissa: <https://yrittajakassa.fi/jaseneksi/tyossaoloehdon-kertyminen-ja-voimassaolo/>. Luettu: 23.10.2021.

Yrittäjäkassa s.a.f. Milloin yrittäjä on työtön? <https://yrittajakassa.fi/tietopankki-kategoria/milloin-yrittaja-on-tyoton/>. Luettu: 23.10.2021.

Yrittäjäkassa s.a.g. Ansiopäivärahan laskeminen. Luettavissa: <https://yrittajakassa.fi/tietopankki/ansiopaivarahan-laskeminen/>. Luettu: 23.10.2021

Yrittäjäkassa s.a.h. 20 % sääntö. Luettavissa: <https://yrittajakassa.fi/tietopankki/20-saanto/>. Luettu: 23.10.2021.

Yrittäjäkassa s.a.i. Palkansaajasta yrittäjäksi. Luettavissa: <https://yrittajakassa.fi/jaseneksi/palkansaajasta-yrittajaksi/>. Luettu: 23.10.2021.

Yrittäjäkassa s.a.j. Jälkisuojapäiväraha. Luettavissa: <https://yrittajakassa.fi/jaitko-tyottomaksi/olen-jaanyt-tyottomaksi/jalkisuojavaaraha/>. Luettu: 23.10.2021.

yrittajakassa.fi 2021. YEL-vakuutus 2021. Luettavissa: <https://yrittajakassa.fi/yrittajakassa/yel-vakuutus/>. Luettu: 17.10.2021.

Yritä.fi 2021a. Toiminimen perustaminen. Luettavissa: <https://yritä.fi/toiminimen-perustaminen/>. Luettu: 16.11.2021.

Yritä.fi 2021b. Kevytyrittäjä, eli laskutuspalvelu. Luettavissa: <https://yritä.fi/kevytyrittaja-eli-laskutuspalvelu/>. Luettu: 2.11.2021.

YTJ s.a. Y-tunnus. Luettavissa: <https://www.ytj.fi/index/y-tunnus.html>. Luettu: 26.10.2021.